

Załącznik do Uchwały
Nr XIII/129/2007
Rady Powiatu Inowrocławskiego
z dnia 27 grudnia 2007 r.

Strategia Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego na lata 2007-2015

Inowrocław, grudzień 2007 r.

Spis treści

Wstęp	4
Tryb prac i metodologia	5
Rozdział I – Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej	8
1.1. Charakterystyka powiatu inowrocławskiego	8
1.2. Infrastruktura techniczna	9
1.2.1. Transport i dostępność komunikacyjna	9
1.2.2. System wodociągowy, kanalizacja i oczyszczalnie ścieków	13
1.2.3. Gospodarka odpadami	16
1.2.4. Infrastruktura energetyczna	17
1.2.5. Sieć gazowa	17
1.2.6. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	18
1.3. Ochrona środowiska (ekologia)	19
1.3.1. Stan przyrody	19
1.3.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego	20
1.3.3. Hałas komunikacyjny i przemysłowy	20
1.3.4. Odnawialne źródła energii	20
1.4. Warunki naturalne	21
1.4.1. Wody podziemne i powierzchniowe	21
1.4.2. Surowce naturalne	21
1.5. Zasoby ludzkie	22
1.5.1. Demografia	22
1.5.2. Ochrona zdrowia	26
1.5.3. Pomoc społeczna	31
1.5.4. Edukacja, nauka, kształcenie	35
1.5.5. Kultura	36
1.5.6. Sport i rekreacja	39
1.5.7. Organizacje pozarządowe	42
1.5.8. Rynek pracy i bezrobocie	45
1.6. Turystyka i baza turystyczna	51
1.7. Gospodarka	56
1.7.1. Profil gospodarczy powiatu	56
1.7.2. Instytucje okołobiznesowe na terenie powiatu	61
1.7.3. Rolnictwo	62
1.8. Bezpieczeństwo publiczne	65
1.8.1. Analiza przestępczości i wykrywalności przestępstw	65
1.8.2. Analiza ochrony przeciwpożarowej	68
1.8.3. Zarządzanie kryzysowe w powiecie inowrocławskim	71
1.8.4. Ochrona przeciwpowodziowa powiatu	72
1.8.5. Sytuacja epidemiologiczna na terenie powiatu	73
1.9. Dochody i wydatki Powiatu Inowrocławskiego	75
1.10. Powiat Inowrocławski jako beneficjent programów europejskich	77
Rozdział II – Analiza SWOT	80
Rozdział III – Misja Powiatu Inowrocławskiego	85

<i>Rozdział IV – Cele strategiczne i operacyjne.....</i>	<i>88</i>
Cel strategiczny 1: Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców.....	89
Cel strategiczny 2: Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki i wykreowanie nowego wizerunku powiatu.....	107
Cel strategiczny 3: Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej powiatu.....	116
<i>Monitorowanie realizacji strategii .....</i>	<i>129</i>
<i>Spis tabel .....</i>	<i>130</i>
<i>Spis wykresów .....</i>	<i>131</i>
<i>Materiały źródłowe .....</i>	<i>132</i>

Wstęp

W marcu 2004r. Rada Powiatu Inowrocławskiego podjęła uchwałę w sprawie „Strategii Rozwoju Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego”. Stanowiła ona podstawę przy podejmowaniu wielu decyzji związanych z rozwojem powiatu. Od czasu uchwalenia tego dokumentu wystąpił szereg czynników oraz zjawisk mających zasadniczy wpływ na zmianę uwarunkowań rozwojowych powiatu. Do najważniejszych z nich należą:

- zmiana poziomu rozwoju powiatu, będąca konsekwencją przystąpienia Polski do Unii Europejskiej,
- nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2007 – 2013,
- wykorzystanie środków unijnych w okresie programowania 2004 – 2006,
- zmiana ogólnych uwarunkowań rozwoju powiatu: wzrost mobilności mieszkańców, rozwój technologii informatycznych,
- uchwalenie nowej strategii i programu rozwoju województwa,
- nowa ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006r., znowelizowana 18 sierpnia 2007r.

Niniejsze przesłanki stały się podstawą do podjęcia przez Zarząd Powiatu Inowrocławskiego w maju 2007r. uchwały o rozpoczęciu procesu aktualizacji dotychczasowej strategii, celem wykreowania nowej koncepcji rozwojowej powiatu inowrocławskiego oraz stworzenia dokumentu opracowanego w oparciu o szerokie konsultacje społeczne i zapewniającego zrównoważony rozwój oraz spójność społeczno-gospodarczą i przestrzenną powiatu.

Po dokonaniu szczegółowej oceny dokumentów planistycznych funkcjonujących dotychczas na poziomie powiatu oraz po wnikliwej analizie ich wspólnotowych i krajowych odpowiedników, Zarząd Powiatu Inowrocławskiego podjął decyzję o opracowaniu nowej strategii, która wyznaczyłaby kierunki rozwoju powiatu na najbliższych osiem lat.

Przygotowana Strategia Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego na lata 2007-2015 to nowy dokument, którego założenia korelują z podstawowymi dokumentami planistycznymi szczebla krajowego i regionalnego takimi jak:

- Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015,
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Polski do 2025 roku,
- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia dla Polski na lata 2007-2013,
- Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla okresu 2007-2013,
- Odnowiona Strategia Lizbońska,
- Regionalny Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka,
- Program Rozwój Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Tryb prac i metodologia

Zgodnie z zapisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006r., podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie polityki rozwoju na szczeblu powiatowym jest samorząd powiatowy.

Uchwałą Nr 119/2007 z dnia 23 maja 2007 r. Zarząd Powiatu Inowrocławskiego przystąpił do opracowania aktualizacji Strategii Rozwoju Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego. Inicjatorem przedsięwzięcia był Starosta Inowrocławski, Tadeusz Majewski.

Na mocy podjętej uchwały określono tryb prac nad przedmiotowym dokumentem oraz powołano Zespół ds. Strategii Rozwoju Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego w następującym składzie:

1. Sławomir Szeliga – Koordynator Zespołu ds. Strategii Rozwoju Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego, Wicestarosta Inowrocławski,
2. Joanna Kuchta – Pełnomocnik ds. Strategii Rozwoju Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego, Kierownik Biura Rozwoju i Inicjatyw Europejskich,
3. Agnieszka Dąbrowska – Członek Zespołu, Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskiej
4. Jan Madziarski – Członek Zespołu, Naczelnik Wydziału Geodezji, Kartografii, Katastru i Gospodarki Nieruchomościami
5. Ryszard Oczachowski – Członek Zespołu, Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia,
6. Marlena Gronowska-Florek – Członek Zespołu, Rzecznik prasowy, Kierownik Biura Informacji Publicznej i Promocji Powiatu
7. Dariusz Kowalewski – Członek Zespołu, Podinspektor ds. obronnych
8. Maria Boudelle- Jezierska – Członek Zespołu, Naczelnik Wydziału Architektury, Budownictwa i Inwestycji
9. Witold Kowalewski – Członek Zespołu, Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
10. Rafał Walter – Członek Zespołu, Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
11. Zbigniew Bańkowski – Członek Zespołu, Naczelnik Wydziału Komunikacji i Dróg
12. Andrzej Lipiński – Członek Zespołu, Dyrektor Zarządu Dróg Powiatowych
13. Elżbieta Malińska – Członek Zespołu, Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy
14. Eligiusz Patalas – Członek Zespołu, Dyrektor Publicznego Specjalistycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu
15. Sławomir Skonieczny – Członek Zespołu, Komendant Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Inowrocławiu
16. Zdzisław Feit – Członek Zespołu, Komendant Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu
17. Jacek Obitko – Członek Zespołu, Dyrektor Powiatowej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej w Inowrocławiu

18. Piotr Kuta – Członek Zespołu, Powiatowy Inspektor Weterynarii w Inowrocławiu.

W czerwcu 2007r. odbyło się spotkanie inauguracyjne prace nad aktualizacją Strategii Rozwoju Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego, podczas którego wyznaczono horyzont czasowy nowego dokumentu obejmujący lata 2007-2015 oraz przyjęto metodologię prac nad strategią. Wskazano obszary priorytetowe infrastruktura, zasoby ludzkie, gospodarka oraz przestrzeń, które następnie poddane zostały analizie.

Ważnym elementem prac nad strategią było uspołecznienie procesu tworzenia nowego dokumentu. W ramach przyjętego harmonogramu działań, zaplanowano następujące formy konsultacji społecznych: spotkania warsztatowe oraz badania ankietowe.

Warsztaty odbyły się 10 lipca 2007r., 1 sierpnia 2007r. oraz 15 listopada 2007r. Uczestniczyli w nich przedstawiciele gmin, jednostek organizacyjnych powiatu, radni Rady Powiatu Inowrocławskiego, radni rad gmin, reprezentanci Rady Organizacji Pozarządowych, uczniowskich klubów sportowych, organizacji wspierania biznesu oraz przedsiębiorcy z powiatu inowrocławskiego.

Drugą formą konsultacji społecznych były badania ankietowe skierowane do przedstawicieli samorządów, instytucji, przedsiębiorstw, organizacji otoczenia biznesu, organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu inowrocławskiego. Ankiety zostały wysłane do ok. 330 instytucji i organizacji działających na terenie powiatu. Oddzielną ankietę skierowano również do mieszkańców, którzy mieli możliwość wypowiedzenia się na temat silnych i słabych stron, szans i zagrożeń oraz przedstawienia swoich propozycji rozwoju powiatu.

Częścią konsultacji społecznych był także zorganizowany dyżur telefoniczny Starosty Inowrocławskiego w redakcji „Gazety Pomorskiej”, podczas którego mieszkańcy mieli możliwość wskazać na kierunki rozwoju powiatu na lata 2007-2015. Uruchomiono także na stronie internetowej powiatu podstronę poświęconą Strategii Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego na lata 2007-2015.

Kolejną formą konsultacji społecznych były ankiety- karty zadań obejmujące propozycje przedsięwzięć do Strategii, które skierowano do instytucji i organizacji działających na terenie powiatu.

Odpowiedzi na pytania zawarte w ankietach oraz wypełnione karty projektów okazały się cennym materiałem źródłowym, na podstawie którego opracowano misję, cele strategiczne, operacyjne oraz zadania.

Odpowiedzialność za poszczególne zadania, udział partnerów, terminy realizacji oraz identyfikacja źródeł finansowania były przedmiotem spotkań Zespołu ds. Strategii Rozwoju Gospodarczego Powiatu w dniach 18, 23 i 29 października 2007 r. oraz III sesji warsztatowej (15.11.2007 r.) z udziałem podmiotów, które zaproponowały zadania do ujęcia w niniejszym dokumencie.

Zdiagnozowano w szerokim zakresie stan powiatu i opracowano Analizę SWOT, w której zidentyfikowano jego mocne i słabe strony oraz zaprezentowano zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania rozwoju powiatu.

Koncepcję misji, celów oraz proponowanych zadań jako stanowisko Zarządu Powiatu Inowrocławskiego poddano szerokim konsultacjom społecznym. Za pośrednictwem mediów lokalnych oraz strony internetowej powiatu, Starosta Inowrocławski zaprosił mieszkańców powiatu do współpracy w tworzeniu dokumentu.

W oparciu o wskazane instrumenty, Zespół ds. Strategii Rozwoju Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego wypracował nową Strategię Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego, z horyzontem czasowym do 2015 roku i uwzględniającą nowe uwarunkowania, głównie perspektywę finansową Unii Europejskiej na lata 2007-2013. Sformułowano misję rozwoju, cele strategiczne, cele operacyjne oraz zadania.

Strategia składa się z czterech części. Część pierwsza – diagnostyczna, zawiera analizę sytuacji społeczno – gospodarczej powiatu. Przy jej opracowaniu wykorzystano dane statystyczne i materiały dostępne w chwili tworzenia przedmiotowego dokumentu.

Druga część dokumentu to sformułowana misja Powiatu Inowrocławskiego oraz Analiza SWOT. Część trzecia – zadaniowa, zawiera sformułowania celów strategicznych, celów operacyjnych wraz z ich uzasadnieniem, informację o zakresie komplementarności z programami operacyjnymi oraz propozycje inwestycji, przedsięwzięć, zgłoszonych zarówno przez Powiat Inowrocławski jak i poszczególne samorządy gmin, instytucje oraz podmioty z terenu powiatu. Ostatnia część strategii poświęcona została procesowi monitorowania jej realizacji.

Niniejszy dokument wyznacza kierunki rozwoju powiatu inowrocławskiego, które mogą stać się pomocne w działaniach władz powiatu, ale także skierowane są do mieszkańców, samorządów gminnych, Trzeciego Sektora, instytucji okołobiznesowych i innych podmiotów i mają zachęcać do pracy nad osiągnięciem wytyczonych celów.

Strategia jest najważniejszym dokumentem planistycznym powiatu. Wyznaczone cele powinny być również uwzględnione w pracach nad innymi dokumentami strategicznymi na terenie powiatu, w tym także w programach branżowych.

Zadania ujęte w niniejszym dokumencie znajdują odzwierciedlenie w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym Powiatu Inowrocławskiego i budżecie Powiatu Inowrocławskiego.

Zarząd Powiatu Inowrocławskiego wyraża nadzieję, iż spójność niniejszego opracowania z dokumentami planistycznymi wyższego rzędu, zarówno na poziomie krajowym i regionalnym, jak również jego kompatybilność z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia dla Polski na lata 2007-2013, pozwoli zintensyfikować absorpcję środków strukturalnych na realizację zadań ujętych w nowej Strategii. Fakt ten przyczyni się w perspektywie długoterminowej do zrównoważonego rozwoju powiatu.

Rozdział I – Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej

1.1. Charakterystyka powiatu inowrocławskiego

Powiat inowrocławski zajmuje powierzchnię ok. 1225 km² położoną nad górną Notecią w południowo – zachodniej części Kujaw. Większy jego fragment pokrywają żyzne obszary, które od początku V w. p. n. e. poddawano procesowi intensywnego osadnictwa. Przybysze przynieśli ze sobą umiejętność uprawy roli, hodowli zwierząt domowych, a nawet wytwarzania ceramiki. Nasilenie wspomnianego osadnictwa przypadło na III w. p. n. e. czyli z chwilą odkrycia na tym terenie bogatych pokładów soli kamiennej. Łatwość eksploatacji kopaliny wydatnie sprzyjała rozwojowi gospodarczemu tych obszarów i w konsekwencji tworzeniu załączków instytucji polskiej państwowości. Najstarszym grodem była Kruszwica, nad jeziorem Gopło, zwanym w średniowieczu Mare Polonorum. Historyczną ciekawostkę stanowi fakt, iż od początku XV wieku funkcjonowało województwo inowrocławskie z powiatami w Inowrocławiu i Bydgoszczy. Struktura organizacyjna przetrwała aż do I rozbioru Polski (1772).

Obecny Powiat Inowrocławski został przywrócony 1 stycznia 1999 r. mocą rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 1998 r. w sprawie utworzenia powiatów [Dz. U. Nr 103 poz. 652]. Jest trwałym elementem dopełniającym struktury samorządowe województwa. Nawiązuje jednocześnie do historycznie sprawdzonego systemu trójstopniowego podziału terytorialnego kraju. Posiada kształt zbliżony do tego sprzed likwidacji w 1975 r.

Powiat inowrocławski zajmuje południową część województwa kujawsko – pomorskiego. Jest typową równiną wznosząca się przeciętnie od 80 do 90 m. n.p.m., której 10 % powierzchni pokrywają lasy, zaś 77 % stanowią użytki rolne.

Powiat tworzy pięć gmin miejskich: Inowrocław, Gniewkowo, Janikowo, Kruszwica, Pakość oraz cztery gminy wiejskie: Dąbrowa Biskupia, Inowrocław, Rojewo, Złotniki Kujawskie. Należy do największych w województwie kujawsko – pomorskim pod względem liczby mieszkańców (ok. 169 tys. mieszkańców), a zarazem do najgęściej zaludnionych (140 osób na km²).

Powiat inowrocławski dysponuje właściwie rozwiniętą infrastrukturą komunalną, na którą składa się licząca 1115 km sieć wodociągowa, prawie 200 km sieć kanalizacyjna, 136 km sieć gazowa, oczyszczalnie ścieków, zakłady utylizacji odpadów, sieć ciepłownicza oraz 535,2 km dróg powiatowych. Lokalna społeczność korzystać może nie tylko z rozlicznych połączeń komunikacyjnych o charakterze wewnętrznym (kolejowo – drogowych), lecz także może bezpośrednio skomunikować się z wieloma dużymi ośrodkami miejskimi kraju. Ponadto dysponuje dwoma dogodnymi połączeniami kolejowymi o charakterze międzynarodowym: do Berlina i Pragi.

Podwaliny gospodarki tworzy niemal 13 tys. różnej wielkości podmiotów gospodarczych, wśród których dominują zakłady przetwórstwa rolno – spożywczego i chemiczne.

Władze samorządowe powiatu dostrzegają możliwości dalszego rozwoju ekonomicznego, w oparciu o krajowe oraz zagraniczne inwestycje kapitałowe. Oczekiwani są więc wiarygodni partnerzy, którzy trwale zagospodarują bieżącą nadwyżkę siły roboczej, zarówno w dotychczas istniejących gałęziach wytwórczości, bądź usług, jak i poprzez realizację nowych inwestycji z zakresu turystyki, ochrony środowiska, lecznictwa uzdrowiskowego, komunikacji czy budownictwa.

Wiodące atrakcje turystyczne powiatu odnajdą zainteresowani w Inowrocławiu, Kruszwicy i Pakości. Mają do dyspozycji hotele, sezonowe schroniska, pola namiotowe, baseny pływackie, muzeum, galerie wystawowe, szlaki turystyczne, całodobowe parkingi strzeżone, ośrodki jeździeckie w tym hipoterapeutyczne oraz park przyrodniczo – krajobrazowy.

Największym akwenem wodnym jest historyczne jezioro Gopło (2125 ha), klasyfikowane równocześnie jako największy naturalny zbiornik wodny Województwa Kujawsko – Pomorskiego.

Częstki swych losów związało z tą ziemią wielu znamienitych Polaków, jak pisarze Stanisław Przybyszewski i Jan Kasprowicz, profesor retoryki na Akademii Krakowskiej Jan z Ludziska, Prymas Polski ks. kard. Józef Glemp, działacze niepodległościowi Jakub Jasiński i Ludwik Mierosławski, kardiochirurg prof. Jan Moll, historyk prof. Czesław Łuczak, czy gen. Władysław Sikorski.

Stolica powiatu, Inowrocław łączy dwie funkcje, a mianowicie przemysłową i uzdrowiskową. Licząca dziś ok. 77 tys. mieszkańców historyczna stolica Kujaw jest znaczącym ośrodkiem przemysłowo- usługowym, komunikacyjnym, oświatowym, kulturalnym, a od 1875 r. także kuracyjnym.

1.2. Infrastruktura techniczna

1.2.1. Transport i dostępność komunikacyjna

Transport drogowy

Na terenie powiatu inowrocławskiego znajduje się sieć dróg kategorii krajowej, wojewódzkiej, powiatowej i gminnej. Wszystkich dróg kategorii powiatowej jest 145, w tym 42 drogi w miastach oraz 103 drogi na terenach wiejskich. Powiat inowrocławski posiada korzystne położenie w sieci komunikacyjnej kraju. Stanowi ważny węzeł komunikacyjny. Przez teren powiatu inowrocławskiego przebiegają trzy drogi krajowe:

- droga nr 15 – Trzebnica – Milicz – Krotoszyn – Jarocin – Miąsowo – Miłosław – Września – Gniezno – Trzemeszno – Wylatowo – Strzelno – Inowrocław – Toruń – Brodnica – Lubawa – Ostróda
- droga nr 25 – Bobolice – Biały Bór – Człuchów – Sępólno Krajeńskie – Koronowo – Bydgoszcz – Inowrocław – Strzelno – Ślesin – Konin – Kalisz – Ostrów Wielkopolski – Antonin – Oleśnica
- droga nr 62 – Strzelno – Kobylniki – Radziejów – Brześć Kujawski – Włocławek, - Nowy Duninów – Płock – Wyszogród – Nowy Dwór Mazowiecki – Pomiechówek – Serock – Wierzbica – Wyszaków – Łochów – Węgrów – Drohiczyn – Anusin

Dwie z tych dróg (K-25, K-15) przebiegają przez Inowrocław – największy ośrodek powiatu.

Do obecnego poziomu zmotoryzowania ludności nie są przystosowane miasta powiatu. Poziom komunikacyjny zatłoczenia ulic, największych miast powiatu, w okresach najwyższego natężenia ruchu, powoduje zakłócenia płynności komunikacji. Rozwiązaniem tego problemu byłyby budowa obwodnic miast na terenie powiatu.

Drogi i ulice powiatu inowrocławskiego nie są przystosowane do wysokiego natężenia ruchu oraz znacznego obciążenia. Intensywnie eksploatowane ulegają przyspieszonemu zużyciu. Niepodejmowanie działań dostosowujących drogi i ulice do obecnego ich użytkowania, pogłębiać będzie ich degradację techniczną.

Ogólna długość dróg miejskich administrowanych przez Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu wynosi 46,626 km. Są to drogi na terenie miast: Inowrocław, Pakość, Janikowo i Kruszwica. Nawierzchnie jezdni tych dróg są w większości bitumiczne. Drogi te posiadają w swoim przekroju pas jezdni, chodniki i zieleń.

Stopień degradacji nawierzchni ulic Inowrocławia jest duży. Niezadowolający i zły stan techniczny nawierzchni posiada 58,36% (około 20,284 km) administrowanych ulic. Jest ona spękana, nierówna, skoleinowana, obniżony jest poziom szorstkości, w wielu przypadkach brak jest warstwy zamykającej (ścieralnej). Naprawy niskonakładowe nie przynoszą oczekiwanych efektów, wystarczają tylko na krótki okres. Nawierzchnie na większości ulic zostały wykonane wiele lat temu. W wyniku działania warunków atmosferycznych, stałego wzrostu natężenia ruchu samochodowego, wzrostu obciążenia (duże samochody przekraczające dopuszczalną masę całkowitą) proces ten ulega przyspieszeniu. Dla zatrzymania niekorzystnej tendencji należałoby zwiększyć zakres remontów nawierzchni minimum od 5 do 7 % (1,7 do 2,0 km rocznie).

Najgorszą nawierzchnię posiada 8 590 m ulic, co stanowi 24,71% długości wszystkich ulic administrowanych przez Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu. Wymienione ulice wymagają natychmiastowej interwencji obejmującej remont lub przebudowę.

Najlepszą nawierzchnię posiada 4 259 m ulic w Inowrocławiu, co stanowi 12,25% długości wszystkich ulic administrowanych przez Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu.

Ogólna długość dróg zamiejskich wynosi 487,680 km. Drogi powiatowe zamiejskie posiadają 93 % nawierzchni twardych. Najlepiej pod tym względem sytuacja kształtuje się w gminie Pakość – 100 %, najslabiej w gminie Dąbrowa Biskupia – 90 %.

Wśród dróg powiatowych zamiejskich jest: 7 dróg o nawierzchni gruntowej lub tłuczniowej o łącznej długości 18,260 km, 3 drogi o nawierzchni brukowej o łącznej długości 7,422 km, 3 drogi o nawierzchni żwirowej o łącznej długości 1,671 km.

Nawierzchnia z płyt betonowych znajduje się na części drogi nr 2582 C Kruszwica – Racice, na odcinku o długości 182 m. Na przeważającej części dróg powiatowych położona jest nawierzchnia bitumiczna – 445,672 km. Szerokość jezdni waha się od 3,50 m do 7,00 m.

W roku 2007 nastąpił znaczny spadek liczby kilometrów dróg o zadowalającym stanie nawierzchni (100,658 km w 2006 r., 90,200 km w 2007 r.). Jednocześnie obserwuje się wzrost długości dróg wymagających natychmiastowej interwencji (142,631 km w 2006 r., 148,320 km w 2007 r.), co świadczy o postępującej degradacji nawierzchni. Najgorszy stan techniczny posiada 30,42% całkowitej długości dróg zamiejskich.

Mając na uwadze znaczenie komunikacyjne, parametry techniczne oraz natężenie ruchu, wyodrębniono podstawową sieć dróg powiatowych. Drogi te traktowane są priorytetowo w stosunku do pozostałych dróg. Są to drogi: nr 2558C Janikowo - Tupadły, nr 2581C Kruszwica - Włostowo - Krzywe Kolano, nr 2548C Rybitwy - Janikowo, nr 2507C Jaksice - Tuczo - Rybitwy na odcinku Tuczo - Rybitwy, nr 2512C Krężoły - Tuczo, nr 2368C Barcin - Złotowo - Złotniki na odcinku Złotniki Kujawskie - Dźwierzchno, nr 2033C Cierpice - Rojewo - Inowrocław na odcinku Rojewo - Inowrocław, nr 2574C Kruszwica - Papros, nr 2545C Jacewo - Ośniszczewko, nr 2568C Sikorowo – Kruszwica, nr 2508 C Wojdał - Pakość. Jest to 114,923 km, czyli 29,72% ogółu dróg zamiejskich.

Wśród dróg zamiejskich układu podstawowego, w latach 2006 i 2007 zmniejszyła się liczba kilometrów dróg o zadowalającym stanie nawierzchni, natomiast zdecydowanie wzrosła liczba kilometrów dróg w stanie wymagającym natychmiastowych remontów. Stan dobry posiada 5,73% dróg układu podstawowego, stan zadowalający 29,13 %, stan niezadowolający

41,51 %, natomiast 23,63 % długości dróg układu podstawowego wymaga natychmiastowej interwencji.

Nawierzchnie na większości dróg powiatowych wykonywano 20-25 lat temu. Pod wpływem czynników atmosferycznych (ciepło, zimno, słońce, woda) oraz czasu, nawierzchnie tracą własności wiążące, zmniejsza się ich plastyczność. Powoduje to rozluźnianie szkieletu mineralnego, potrzebna jest szybka ich regeneracja a niewykonanie jej w odpowiednim terminie pociąga za sobą spękania, aż do wykruszenia nawierzchni włącznie.

Wysokie natężenie ruchu pojazdów, na nieprzystosowanych do niego drogach i ulicach, obniża poziom bezpieczeństwa jego uczestników. Obrazuje go wysoka śmiertelność osób uczestniczących w wypadkach komunikacyjnych: 21,4 ofiary śmiertelne na 100 wypadków w powiecie w roku 2006, przy 12,4 ofiar śmiertelnych na 100 wypadków w regionie, 15/100 wypadków w kraju i średnio powyżej 3 ofiar w krajach Unii Europejskiej. Szczegółowe zestawienie wypadków drogowych w powiecie inowrocławskim przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1 Zestawienie liczby wypadków drogowych w latach 2004-2006

Jednostki policji	Liczba wypadków			Liczba zabitych w wypadkach			Liczba rannych w wypadkach		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Inowrocław	69	51	62	8	6	7	76	57	63
KP Kruszwica	18	9	13	3	0	5	23	13	17
PP Pakość	7	12	9	0	1	2	9	18	12
KP Janikowo	8	9	13	1	0	4	8	17	12
PP Gniewkowo	21	19	22	6	6	8	38	20	28
PP Rojewo	5	2	7	0	0	0	6	2	10
PP Żłotniki Kuj.	13	11	6	0	2	1	16	17	11
PP Dąbrowa Biskupia	6	4	8	0	0	3	9	5	9
Ogółem	147	117	140	18	15	30	185	149	162

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Inowrocławiu

Najczęściej do wypadków drogowych oraz kolizji dochodziło na: drodze krajowej nr 25, drodze krajowej nr 15, na terenie miasta Inowrocławia. Do najbardziej zagrożonych ulic miasta Inowrocławia należy zaliczyć ul. Poznańską, ul. Dworcową, al. Niepodległości, ul. Roosevelta, ul. Wojska Polskiego.

Komunikacja w dużej mierze ograniczona jest ze względu na zły stan nawierzchni dróg zarówno krajowych, wojewódzkich oraz powiatowych. Na komfort i czas podróży znaczący wpływ mają również częste remonty powodujące utrudnienia w ruchu. Problemem jest także brak dobrego połączenia z trasami szybkiego ruchu. Kompleksową modernizację sieci dróg na terenie powiatu utrudnia fakt istnienia kilku administratorów, a w szczególności brak systemowego finansowania dróg powiatowych.

Analiza istniejącego stanu infrastruktury drogowej na terenie powiatu wskazuje na potrzebę opracowania zintegrowanej strategii rozwoju układu komunikacyjnego na terenie powiatu z udziałem zarządców dróg.

Transport kolejowy

Przez powiat inowrocławski przebiegają szlaki kolejowe o znaczeniu ogólnokrajowym. Stacja Inowrocław jest węzłem kolejowym umożliwiającym połączenie przez Bydgoszcz i Toruń z Gdańskiem, Gdynią, Olsztynem oraz Warszawą. Linia kolejowa biegnąca do Poznania umożliwia dobre połączenia ze Szczecinem i Wrocławiem. Największe znaczenie

komunikacyjne ma zelektryfikowana magistrala węglowa Gdynia – Katowice (Herby), która łączy nasz powiat z południem Polski.

Kursowanie pociągów osobowych na w/w trasach zostało znacznie ograniczone ze względu na zmniejszenie liczby podróźnych i związany z tym spadek rentowności wielu połączeń. Sytuacja taka została spowodowana różnymi względami, m.in. znacznym rozbudowaniem taboru kołowego do przewozu osób i wzrostem liczby samochodów osobowych. Wyjściem z trudnej sytuacji transportu kolejowego jest oferowanie nowych połączeń takich jak np. trasa do Berlina.

Ze względu na dużą liczbę młodzieży uczącej się oraz ludzi dojeżdżających do pracy poza Inowrocław, potrzebne jest szybkie i częste połączenie z Bydgoszczą i Toruniem. Optymalnym rozwiązaniem byłyby szynobusy, które kursowałyby z większą częstotliwością przy jednoczesnym zdecydowanym obniżeniu kosztów eksploatacji.

Transport publiczny

Podróżujący mają do dyspozycji autobusy komunikacji miejskiej MPK, autobusy PPKS, autobusy prywatnych przewoźników oraz taksówki.

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Inowrocławiu posiada kilkadziesiąt autobusów jeżdżących na dwunastu liniach. Część autobusów przystosowana jest do przewozu osób niepełnosprawnych. Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Inowrocławiu posiada również samochody przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych. Są one wyposażone w podjazd szynowy lub windę elektryczną, co znacznie ułatwia osobie poruszającej się na wózku wjazd do pojazdu.

W mieście Inowrocławiu działa sześć korporacji taksówkarskich świadczących usługi transportowe.

Regularna komunikacja autobusowa z terenu powiatu inowrocławskiego dociera do wielu miejscowości regionu kujawsko – pomorskiego oraz dużych miast Polski takich jak np. Warszawa i Katowice. Transport osób na liniach regularnych zabezpiecza dostatecznie potrzeby mieszkańców.

Miejsca postojowe na terenie powiatu inowrocławskiego

Miejsca postojowe dla pojazdów ciężarowych są zlokalizowane na terenach stacji paliw, znajdujących się przy drogach krajowych. Nie wszystkie w/w stacje posiadają wyznaczone miejsca postojowe. Ustawienie pojazdów odbywa się wtedy w sposób niezorganizowany.

Postój i parkowanie pojazdów samochodowych w miejscowościach powiatu inowrocławskiego odbywa się na niepłatnych miejscach postojowych lub w strefie płatnego parkowania. Jedynie w Inowrocławiu i Gniewkowie znajdują się strefy płatnego parkowania. Wobec stałego wzrostu liczby pojazdów samochodowych liczba miejsc parkingowych przy budynkach mieszkalnych jest niewystarczająca. Przy nowopowstałych budynkach projektuje się zwiększoną ilość miejsc parkingowych.

Ilość miejsc postojowych zlokalizowanych przy sklepach i centrach handlowych jest wystarczająca i zabezpiecza potrzeby klientów.

Transport wodny

Przez teren powiatu inowrocławskiego przebiega dawny szlak żeglugi śródlądowej Noteć – Wisła (droga wodna W-75) łączący Gopło i Noteć z Kanałem Bydgoskim, umożliwiającym połączenie wodne Odry z Wisłą. Nie jest on obecnie eksploatowany,

ze względu na zbyt niskie parametry techniczne i nieistniejącą flotyllę rzeczną. Z uwagi na brak odpowiedniego zagospodarowania infrastrukturalnego nie jest również wykorzystywany jako szlak żeglugi turystycznej.

Stworzenie możliwości korzystania z istniejącego szlaku byłoby szansą do rozwoju transportu wodnego i turystyki na terenie powiatu inowrocławskiego. Wymagałoby to jednak znacznych nakładów finansowych.

1.2.2. System wodociągowy, kanalizacja i oczyszczalnie ścieków

Według stanu na dzień 31 grudnia 2006 r. na terenie powiatu inowrocławskiego długość wodociągowej czynnej sieci rozdzielczej wynosiła 1 361,7 km przy jednoczesnym funkcjonowaniu 18 526 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych oraz budynków zbiorowego zamieszkania. Zużycie wody z wodociągów w 2006 r. w gospodarstwach domowych wyniosło 33,4 m³ na jednego mieszkańca. Średnia dla województwa kształtuje się na poziomie 35,7 m³.

Na terenie miast wchodzących w skład powiatu, 97,8 % mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej. Jest to jeden z najwyższych wskaźników wśród powiatów wchodzących w skład województwa kujawsko-pomorskiego.

Wskaźnik długości sieci wodociągowej w powiecie wynosi 111,1 km na 100 km², podczas gdy w województwie oscyluje na poziomie 113,5 km.

Szczegółowe dane dotyczące sieci wodociągowej w powiecie inowrocławskim w latach 2000-2006 obrazuje poniższa tabela.

Tabela 2 Wodociągi w powiecie inowrocławskim

	J. m.	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
URZĄDZENIA SIECIOWE								
Wodociągi								
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	1 224,8	1 234,3	1 291,5	1 297,9	1 318,9	1 339,7	1 361,7
długość czynnej sieci rozdzielczej stanowiącej własność gmin	km	654,8	663,5	714,3	710,7	726,1	742,9	766,2
długość czynnej sieci rozdzielczej stanowiącej własność gmin, eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	417,8	425,6	446,3	469,1	473,3	485,2	488,4
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	17 591	17 857	18 160	18 519	18 974	19 792	18 526
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	6 482,4	5 837,0	5 717,7	5 641,6	5 358,8	5 614,4	5 472,3
mieszkania w budynkach mieszkalnych nowo dołączonych do sieci wodociągowej	miesz.	498	270	260	359	-	-	-
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	107 111	107 046	107 032	106 957	106 699	106 652	106 204
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	-	-	154 474	154 576	154 593	154 646	154 281
Sieć rozdzielcza na 100 km²								
sieć wodociągowa	km	-	-	105,4	106,0	107,7	109,4	111,1
Korzystający z instalacji w miastach w % ogółu ludności miast								
wodociąg	%	-	-	97,6	97,6	97,7	98,0	98,0

Zużycie wody w gospodarstwach domowych								
woda z wodociągów								
na 1 mieszkańca	m ³	-	-	34,9	34,3	32,7	33,7	33,4
na 1 korzystającego / odbiorcę	m ³	-	-	35,7	35,1	33,5	34,4	34,1

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

Zaopatrzenie w wodę z wodociągów, zarówno w gminach jak i miastach naszego powiatu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3 Aktualny stan wodociągów na terenie powiatu inowrocławskiego

lp.	gmina	wodociągi (km)	% odbiorców
1.	Dąbrowa Biskupia	152,5	99,8
2.	Gniewkowo	152,5	99,0
3.	Miasto Inowrocław	221,5	100,0
4.	Gmina Inowrocław	180,5	100,0
5.	Janikowo	100,0	100,0
6.	Kruszwica	199,2	98,9
7.	Pakość	103,0	97,0
8.	Rojewo	125,3	85,0
9.	Złotniki Kujawskie	158,0	99,8
10	Razem:	1 392,5	100- w miastach 95,0 – w gminach

Źródło: Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa, Starostwo Powiatowe w Inowrocławiu

Jak wynika z powyższej tabeli, zaopatrzenie w wodę na terenie powiatu inowrocławskiego jest bardzo dobre. W latach 2007 – 2015 będzie następowało jedynie uzupełnianie sieci wodociągowej.

Kanalizacja w powiecie jest znacznie gorsza niż zwodociągowanie miejscowości. W większości miast brak jest rozdzielnej kanalizacji: sanitarnej od deszczowej, co powoduje problemy w pracy miejskich oczyszczalni ścieków, po intensywnych opadach deszczu. Natomiast na wsiach, ze względu na rozrzuconą zabudowę, wiele gospodarstw nie będzie skanalizowanych. Z planów przedłożonych przez poszczególne gminy wynika, że w latach 2007 – 2015 zadanie to pochłonie bardzo dużo środków finansowych, nie tylko na budowę kanalizacji ale również oczyszczalni przydomowych.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie inowrocławskim w roku 2006 wynosiła 393,5 km, przy jednoczesnym funkcjonowaniu 8 334 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Na terenie miast wchodzących w skład powiatu 89,2 % mieszkańców korzysta z sieci kanalizacyjnej. Średnia dla województwa w tym wypadku kształtuje się na poziomie 86%.

Wskaźnik długości sieci kanalizacyjnej na 1000 km² wynosi 32,1 km, podczas gdy średnia dla województwa wynosi 28,4 km.

Tabela 4 Kanalizacja w powiecie inowrocławskim

	J. m.	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
URZĄDZENIA SIECIOWE								
Kanalizacja								
długość czynnej sieci	km	203,1	230,1	284,2	339,3	348,3	378,9	393,5

kanalizacyjnej								
długość czynnej sieci kanalizacyjnej stanowiącej własność gminy	km	40,9	45,3	74,2	116,7	119,3	125,4	131,9
długość czynnej sieci kanalizacyjnej stanowiącej własność gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	25,8	28,2	32,2	73,6	75,5	87,1	93,6
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	6 243	6 513	6 946	7 436	7 688	8 355	8 334
mieszkania w budynkach mieszkalnych nowo dołączonych do sieci kanalizacyjnej	miesz.	107	673	519	321	-	-	-
ścieki odprowadzone	dam ³	6 354,5	5 672,2	5 435,5	5 260,7	5 108,8	5 088,7	5 105,5
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	101 788	101 747	96 554	96 537	96 422	96 984	96 642
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	-	-	106 403	106 960	107 117	108 484	108 668
Sieć rozdzielcza na 100 km²								
sieć kanalizacyjna	km	-	-	23,2	27,7	28,4	30,9	32,1
Korzystający z instalacji w miastach w % ogółu ludności miast								
Kanalizacja	%	-	-	88,1	88,1	88,3	89,1	89,2

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

Na terenie powiatu znajduje się 10 komunalnych oraz 11 przemysłowych oczyszczalni ścieków. W 2006r. oczyszczalnie ścieków obsługiwały 122.037 osób co stanowiło 73,99 % wszystkich mieszkańców powiatu. Dla porównania w województwie kujawsko-pomorskim oczyszczalnie ścieków obsługiwały łącznie 1.370.484 osób, co stanowiło 66,32 % ogólnej liczby mieszkańców województwa.

Stan kanalizacji w poszczególnych gminach wchodzących w skład powiatu przedstawia się następująco.

Tabela 5 Stan kanalizacji w powiecie inowrocławskim

lp.	gmina	kanalizacja (km)	% odbiorców
1.	Dąbrowa Biskupia	37,5	30,0
2.	Gniewkowo	35,2	30,0
3.	Miasto Inowrocław	115,9 deszczowa-60,7	99,0
4.	Gmina Inowrocław	6,1	6,0
5.	Janikowo	43,0	100,0 16,0% wieś
6.	Kruszwica	91,3	73,8
7.	Pakość	12,8	40,0 % miasto 7,0 % wieś
8.	Rojewo	0,7	4,0
9.	Złotniki Kujawskie	58,5	55,8
10	Razem:	401,0	65,0

Źródło: Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa, Starostwo Powiatowe w Inowrocławiu

Obecnie stosunek sieci wodociągowej do kanalizacyjnej wynosi 3,5 do 1. Kanalizacja na naszym terenie jest w większości ogólnospławna, a powinna być rozdzielona, na sanitarną i deszczową, gdyż to zapewni właściwą pracę oczyszczalni.

W miastach naszego powiatu ponad 70% mieszkań jest skanalizowanych, natomiast na wsiach ze względu na to, że wiele miejscowości nie posiada zwartej zabudowy, zwodociągowanie takich miejscowości nie jest możliwe. Istnieje natomiast możliwość dowożenia ścieków do oczyszczalni lub budowa własnych oczyszczalni biologicznych. Wiąże się to jednak z dużymi kosztami, które w pewnym stopniu są przyczyną niezadowalającego stanu w tym zakresie. W ostatnich latach najwięcej sieci kanalizacyjnych wykonano w gminie Kruszwica, po obu stronach jeziora Gopło, które objęte jest ochroną NATURA 2000 oraz w Złotnikach Kujawskich. Szczególnie miejscowości o zwartej zabudowie powinny posiadać kanalizację sanitarną oraz kanalizację deszczową.

Strategia w gospodarce wodnej polegać będzie na dalszej poprawie ochrony wód oraz ekosystemów wodnych, a także wspieraniu właściwego wykorzystania zasobów wodnych. Ochrona wód polegać będzie na pełnym monitorowaniu gospodarki ściekowej, dążeniu do skanalizowania możliwie jak największej liczby gospodarstw domowych, budowy oczyszczalni przydomowych oraz ewidencjonowaniu wszystkich szamb - sprawdzaniu ich szczelności oraz wywozu ścieków do istniejących oczyszczalni. Pozwoli to na poprawę jakości wód powierzchniowych, jak również zminimalizuje możliwość przedostawania się ścieków i odcieków (np. z płyt obornikowych) do wód gruntowych.

Ochrona zasobów wodnych polegać będzie na wydawaniu pozwoleń wodnoprawnych tylko pod faktyczne potrzeby oraz podejmowaniu działań dla retencjonowania wody pod potrzeby deszczowania upraw, co ograniczy wykorzystywanie do tego celu głębinowych wód podziemnych. Ponadto rozgraniczenie w miastach kanalizacji sanitarnej od deszczowej (do 31 grudnia 2010 r. w miejscowościach powyżej 15 tys. mieszkańców, oraz do 31 grudnia 2015 r. w miejscowościach od 2 do 15 tys. mieszkańców) przyczyni się do lepszej pracy oczyszczalni miejskich, a tym samym ograniczy się zanieczyszczanie wód, do których oczyszczone ścieki z tych oczyszczalni trafiają.

Zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania ścieków, utrzymania czystości i porządku w gminach należą do zadań własnych gmin. Realizacja tych zadań przez gminy, bądź brak nadzoru nad wywozem ścieków czy gospodarką nawozami organicznymi wpływa na jakość wód w naszych ciekach i jeziorach, które są wodami publicznymi. Czystość tych wód i całego środowiska naturalnego, które nas otacza, ma wpływ na zdrowie naszych mieszkańców i wpływa na atrakcyjność turystyczną naszego powiatu, stąd ich priorytetowe traktowanie przez samorząd powiatowy.

1.2.3. Gospodarka odpadami

Dotychczas na terenie powiatu inowrocławskiego znajdowało się siedem składowisk odpadów komunalnych. Od 1 marca 2007 r. pozostało sześć czynnych składowisk, gdyż składowisko w miejscowości Skotniki, gmina Kruszwica zostało zapełnione i zamknięte. W planach wojewódzkich docelowo na terenie powiatu inowrocławskiego mają pozostać dwa składowiska odpadów komunalnych, w Inowrocławiu i Giebni. Pozostałe cztery składowiska będą funkcjonowały do czasu ich zapełnienia, jeśli spełnią wymogi prawa do końca 2009 roku. Czas ich funkcjonowania zależeć będzie w dużej mierze od ilości wytwarzanych odpadów komunalnych, jak również efektów edukacji ekologicznej naszego społeczeństwa w zakresie sortowania odpadów i recyklingu.

W ostatnich latach, wraz ze wzrostem konsumpcji, wzrasta ilość wytwarzanych odpadów komunalnych. W Inowrocławiu, który jest największym producentem odpadów komunalnych w powiecie (ponad 2/3 wytwarzanych odpadów), w ostatnich dwóch latach ilość wytwarzanych odpadów wzrosła ponad dwukrotnie. Plan na lata 2005-2006 zakładał zebranie 22 550 Mg odpadów, podczas gdy zebrano ich 53 000 Mg. Miejskie składowisko odpadów wypełnione jest już w 49 % i może jeszcze pomieścić 290.000 m³ odpadów.

Bardzo ważnym zadaniem będzie również usuwanie azbestu z naszego otoczenia, którego na dachach zabudowań posiadamy około 1 285 000 m². Ustawowy termin usunięcia materiałów zawierających azbest upływa w 2032 roku, lecz szczególnie pokrycia dachowe o bardzo złym stanie technicznym stwarzają duże zagrożenie dla naszego zdrowia i powinny być usuwane w pierwszej kolejności. Na terenie powiatu nie posiadamy składowiska na odpady niebezpieczne, w tym na składowanie eternitu.

Szczegółowe informacje na temat gospodarki odpadami na terenie powiatu zawiera Program Ochrony Środowiska, w tym Plan Gospodarki Odpadami.

1.2.4. Infrastruktura energetyczna

Sieć stacji elektroenergetycznych oraz linii przesyłowych wysokich, średnich i niskich napięć na terenie powiatu jest relatywnie dobrze rozbudowana. W niektórych gminach takich jak Dąbrowa Biskupia występują spadki napięcia, a więc wymagane jest zwiększenie mocy stacji transformatorowych. Istnieje także potrzeba modernizacji sieci w gminie Gniewkowo.

Poniższa tabela ilustruje liczbę odbiorców energii elektrycznej oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w latach 2000-2005.

Tabela 6 Energia elektryczna w powiecie inowrocławskim

	J. m.	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w miastach							
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	szt	37 847	37 928	38 130	38 239	38 389	38 558
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MW*h	59 661	58 141	57 106	57 519	57 901	60 691
Energia elektryczna w gospodarstwach domowych wg lokalizacji odbiorcy							
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu							
ogółem	szt	48 245	48 332	48 149	48 396	49 152	53 883
na wsi	szt	10 398	10 404	10 019	10 157	10 763	15 325
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu							
ogółem	MW*h	81 361	79 278	77 425	77 863	79 272	101 970
na wsi	MW*h	21 700	21 137	20 319	20 344	21 371	41 279
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych							
na 1 mieszkańca	kW*h	-	-	520,6	525,1	529,3	556,4
na 1 korzystającego / odbiorcę	kW*h	-	-	1 497,7	1 504,2	1 508,3	1 574,0

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

1.2.5. Sieć gazowa

Całkowita długość czynnej sieci gazowej na terenie powiatu według stanu na dzień 31 grudnia 2005 r. wynosiła 321,3 km, w tym długość czynnej sieci przesyłowej 145,9 km oraz długość czynnej sieci rozdzielczej 175,4 km. Wskaźnik długości sieci rozdzielczej na 100 km² wynosił 14,3 km i jest wyższy od wskaźnika w województwie, który wynosił w 2005 r. 11,5 km.

W tym samym okresie odnotowano 32 289 odbiorców zaliczonych do grupy gospodarstw domowych. W 2005 roku zużycie gazu wyniosło 12 620,00 tys. m³. Zużycie gazu z sieci na jednego odbiorcę wyniosło 390,8 m³.

W miastach powiatu w 2005 r. z sieci gazowej korzystało 31 325 osób, co stanowiło 80,8 % ogółu ludności miast. Opisywaną sytuację szczegółowo prezentuje poniższe zestawienie.

Tabela 7 Sieć gazowa w powiecie inowrocławskim w latach 2003-2005

	J. m.	2003	2004	2005
Sieć gazowa				
długość czynnej sieci ogółem	km	324,8	319,1	321,3
długość czynnej sieci przesyłowej	km	153,5	145,8	145,9
długość czynnej sieci rozdzielczej w km	km	171,3	173,3	175,4
długość czynnej sieci rozdzielczej w m	m	-	-	-
czynne połączenia do budynków mieszkalnych	szt	4 706	4 815	4 915
odbiorcy gazu	gosp. dom.	30 744	-	32 289
zużycie gazu w tys. m ³	tys.m ³	-	-	12 620,00
zużycie gazu w hm ³	hm ³	10,40	12,60	-
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	tys.m ³	-	-	6 507,1
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w hm ³	hm ³	-	6,8	-
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	92 113	91 994	91 515
	J. m.	2003	2004	2005
URZĄDZENIA SIECIOWE				
Korzystający z instalacji w miastach w % ogółu ludności miast				
gaz	%	80,7	80,8	80,8
Sieć rozdzielcza na 100 km²				
sieć gazowa	km	14,0	14,1	14,3
Zużycie gazu w gospodarstwach domowych				
gaz z sieci				
na 1 mieszkańca	m ³	62,5	75,8	76,0
na 1 korzystającego / odbiorcę	m ³	338,3	393,8	390,8

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

1.2.6. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego

W powiecie inowrocławskim występuje niska dostępność do szerokopasmowego internetu, szczególnie na terenach wiejskich. Stanowi to barierę w rozwoju społeczeństwa informacyjnego, w tym sięganiu do światowych zasobów informacji, rozwoju innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy a także rozwoju usług publicznych oferowanych on-line.

Odsetek gospodarstw domowych podłączonych do sieci internetowej w województwie kujawsko-pomorskim w roku 2005 wyniósł 16,8% ogółu gospodarstw i był niższy od średniego wskaźnika dla Polski, który kształtował się na poziomie 22,5%.

Szansą na poprawę opisywanej sytuacji jest udział powiatu w projekcie Kujawsko-Pomorskiej Sieci Informacyjnej. Dzięki temu mieszkańcy powiatu będą mieli ułatwiony dostęp do szerokopasmowego internetu. Inwestycja zakłada powstanie szerokopasmowej sieci szkieletowej, z węzłami dystrybucyjnymi w powiatach i węzłami brzegowymi w każdej

gminie i później jej rozwijanie w skali lokalnej. Powiat inowrocławski upatruje swoją szansę w możliwości pozyskania środków europejskich na cele związane z rozwojem społeczeństwa informacyjnego.

Powiat inowrocławski stworzył koncepcję rozwoju społeczeństwa informacyjnego w ramach projektu ePowiat Inowrocławski. Zakłada on zwiększenie dostępu do usług publicznych świadczonych w drodze elektronicznej. Projekt jest odpowiedzią na potrzebę utworzenia systemu usług administracyjnych dla obywateli, realizowanych poprzez elektroniczne, interaktywne narzędzia komunikacji oraz informatyczne systemy wspomagania zarządzania i podejmowania decyzji administracyjnych. Projekt przewiduje również utworzenie miejsc do kontaktu i załatwiania spraw w urzędzie (aktywne telecentra, punkty dostępu bezprzewodowego HotSpot), dzięki którym mieszkańcy, za pośrednictwem internetu będą mieli dostęp do urzędu przez całą dobę, przez siedem dni w tygodniu.

Wdrażanie szerokopasmowego dostępu do internetu, dla jak największej grupy mieszkańców Unii Europejskiej, jest obecnie jednym z głównych celów Komisji Europejskiej. Rozwój teleinformatyczny regionów mniej uprzywilejowanych (wiejskich, przechodzących restrukturyzację czy też tych biedniejszych) jest bowiem najbardziej skuteczną metodą przyczyniającą się do wzrostu poziomu ich konkurencyjności.

1.3. Ochrona środowiska (ekologia)

1.3.1. Stan przyrody

Na terenie powiatu inowrocławskiego znajduje się 12.898 ha lasów, co stanowi 10% powierzchni wszystkich gruntów. Najwyższa lesistość jest na terenie gminy Gniewkowo, Dąbrowa Biskupia i Rojewo (20-25%). Na terenie powiatu znajduje się Nadgoplański Park Tysiąclecia, objęty ochroną NATURA 2000 oraz dyrektywą ptasią, ze względu na ochronę występujących tam ponad 200 gatunków ptaków. Ponadto na terenie naszego powiatu w okolicach Rejny, Niemojewa i Balczewa występuje Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich. Znajdują się tam dwa rezerваты przyrody: „Rejna” i „Balczewo”.

W powiecie przeważają gleby brunatne, charakteryzujące się dobrymi warunkami powietrzno-wodnymi. W większości występują tu gleby zaliczane do II – III klasy bonitacji, gleby orne bardzo dobre, a gleby słabsze – piaszczyste znajdują się w gminie Dąbrowa Biskupia, częściowo w gminie Gniewkowo, Rojewo i Złotniki Kujawskie. Jakość gleb, jest więc bardzo istotnym czynnikiem dla rozwoju rolnictwa gwarantującym wysokość uzyskanych plonów.

Powiat inowrocławski jest obszarem o bardzo małej ilości opadów, wynoszącej około 500 mm w skali roku. Pod względem wód powierzchniowych powiat położony jest w obrębie dwóch głównych dorzeczy Polski. Południowo-zachodnia część powiatu odprowadza wody za pośrednictwem Noteci do Warty, uchodzącej następnie do Odry, z pozostałego obszaru wody spływają do Wisły. Na terenie powiatu znajduje się największy naturalny zbiornik wodny województwa kujawsko-pomorskiego – Jezioro Gopło o powierzchni 2.154,5 ha i objętości 77 500 tys. m³.

Wody Noteci niosą w sobie olbrzymią ilość zawiesin, ze względu na odprowadzanie ścieków z oczyszczalni i istniejących w tym rejonie zakładów. Można również zauważyć przyspieszony proces zarastania cieków podstawowych i jezior, z powodu dostających się do wód azotanów i fosforanów. Budowa płyt obornikowych, szczelnych zbiorników na gnojówkę i gnojownicę oraz niestosowanie nawozów naturalnych w bezpośrednim sąsiedztwie wód może poprawić tę sytuację. Do końca 2008 r. wszyscy więksi hodowcy będą posiadali płyty obornikowe oraz zbiorniki na gnojówkę i gnojownicę.

Zagrożeniem dla wód podziemnych są odcieki ze składowisk odpadów komunalnych, składowisk przemysłowych, niekontrolowane wycieki ze zbiorników stacji benzynowych oraz rurociągów przechodzących przez teren powiatu. Na terenie powiatu znajdują się dwa punkty krajowej sieci monitoringu wód podziemnych oraz siedem punktów obserwacyjnych sieci monitoringu lokalnego.

1.3.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego

W powiecie inowrocławskim głównym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest tzw. emisja antropogeniczna, wynikająca z działalności człowieka. Naturalne procesy zachodzące w przyrodzie mają znaczenie marginalne i w niewielkim stopniu oddziałują na jakość powietrza. Wśród substancji emitowanych przez zakłady przemysłowe zlokalizowane na terenie powiatu przeważają zanieczyszczenia charakterystyczne dla procesu spalania paliw do celów energetycznych i technologicznych, czyli dwutlenek siarki, tlenek azotu, tlenek węgla i pyły.

Zakłady zlokalizowane na terenie powiatu posiadają uregulowany stan formalno-prawny w zakresie odprowadzania substancji do powietrza, tj. posiadają pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. W ostatnich trzech latach Starosta Inowrocławski wydał 20 takich pozwoleń. Ogromny wpływ na ograniczenie wprowadzania pyłów i gazów do powietrza ma też dostosowywanie się zakładów do zintegrowanego systemu zapobiegania zanieczyszczeniom.

W latach 2004-2006 na terenie powiatu szesnaście zakładów uzyskało takie pozwolenia. Starosta Inowrocławski wydał pięć pozwoleń zintegrowanych, natomiast Wojewoda Kujawsko-Pomorski wydał ich jedenaście.

1.3.3. Hałas komunikacyjny i przemysłowy

Hałas komunikacyjny, szczególnie w rejonach zwartej zabudowy, jest odbierany przez mieszkańców jako najbardziej dokuczliwy. Rodzi to zjawisko zwane stresem miejskim. Hałas ten w porze nocnej nie powinien przekraczać 55 dB. Przez teren naszego powiatu przebiegają trzy drogi krajowe, oznaczone numerami 15, 25 i 62. Na drogach tych jest notowany największy ruch pojazdów samochodowych. W Inowrocławiu drogi numer 15 i 25 przebiegają przez centrum starego miasta i szczególnie w rejonie ul. Dworcowej, ze względu na zwartą zabudowę i bliskość budynków od jezdni, hałas ten stwarza największy problem. Ulice starszych dzielnic naszych miast nie są dostosowane do przejazdu ciężkich samochodów (tirów).

Hałas przemysłowy jest mniej uciążliwy niż komunikacyjny, gdyż zakłady przemysłowe najczęściej znajdują się na peryferiach miast, w związku z czym bezpośredni hałas dobiegający z terenów tych zakładów nie jest tak słyszalny. Problemem jest jedynie nasilony ruch transportowy związany z funkcjonowaniem tych zakładów.

Problem hałasu mogą ograniczyć inwestycje dotyczące infrastruktury drogowej takie jak: budowa obwodnic dla miast naszego powiatu, poprawa nawierzchni dróg, budowa ekranów akustycznych.

1.3.4. Odnawialne źródła energii

Teren powiatu inowrocławskiego leży w II – bardzo korzystnej strefie, gdzie w indywidualnych punktach pomiarowych może wiać wiatr przekraczający wymagane 4 m/s, kwalifikujący powstawanie elektrowni wiatrowych.

W 2005 roku na terenie gminy Kruszwica, w miejscowości Chełmce powstała pierwsza w naszym powiecie elektrownia wiatrowa. Składa się ona z dwóch wolnostojących elektrowni wiatrowych typu BONUS 150 kW MK III na wieżach o wysokości 30 m. Łączna moc elektrowni wynosi 0,30 MW. W roku 2006, w gminach naszego powiatu zostały złożone wnioski na budowę dalszych 100 elektrowni wiatrowych. Ze względu na procedury oraz w wielu przypadkach, sprzeciwu mieszkańców, tempo budowy kolejnych wiatraków posuwa się dość wolno. Na koniec I półrocza br posiadaliśmy na terenie powiatu 19 elektrowni wiatrowych. W latach 2007 – 2015 planuje się powstanie kolejnych 100 elektrowni wiatrowych.

W zakresie odnawialnych źródeł energii, bardzo ważną rolę będzie odgrywała produkcja biopaliw, która umożliwi zdecydowaną zmianę struktury zasiewów. Obecnie w strukturze tej dominowały zboża, siane na około 70% powierzchni gruntów ornych. Przy korzystnych cenach rzepaku i wykorzystaniu go do produkcji biopaliw, będzie on drugą co do wielkości zasiewów, uprawą na naszych polach, która wyniesie docelowo 20 do 30% wszystkich zasiewów. W roku 2007 rzepak był zasiany na powierzchni około 9 000 ha, co stanowiło 11,2% zasiewów w powiecie inowrocławskim (dane szacunkowe).

Bardzo ważną kwestią jest też ograniczenie emisji substancji i energii do powietrza przez termoizolację budynków użyteczności publicznej i mieszkalnej, wymianę okien oraz drzwi zewnętrznych, jak również modernizację systemów grzewczych. W ostatnich dwóch latach przeznaczono na ten cel z Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej kwotę 1 998 945 zł.

1.4. Warunki naturalne

1.4.1. Wody podziemne i powierzchniowe

Główne zbiorniki wód podziemnych, które są dostępne na terenie naszego powiatu mają wydajność szacowaną na 1 171 tys. m³/dobę. Najłatwiej dostępne są wody tzw. „czwartorzędowe” (975 tys. m³/d) będące na głębokości od 30 do 60 metrów. Wody „trzeciorzędowe” zalegają na głębokości około 120 metrów. Zasobność tych zbiorników jest ograniczona, stąd konieczność budowy zbiorników małej retencji i oczek wodnych, które położone w najniższych miejscach napełniałyby się w okresie wczesnej wiosny i mogłyby służyć do deszczowania upraw w okresach bezdeszczowych. Wskazane byłoby również podpiętrzanie jezior w celu zwiększenia ich zasobów wodnych. W okresie wiosenno-letnim zatrzymaną wodę można by wykorzystać do deszczowania pól. Mieszkańcy, którzy korzystają z własnych ujęć wody nie są zewidencjonowani, gdyż odwierty do głębokości 30 metrów na zwykłe korzystanie z wody do 5m³/d nie wymagają pozwolenia wodnoprawnego.

Na stan naszych wód mają wpływ duże zakłady przemysłowe oraz gospodarstwa rolne, których posiadamy około 4550. W terminie do 31 października 2008 roku, 860 gospodarstw prowadzących dużą hodowlę będzie posiadało płyty obornikowe i zbiorniki na gnojówkę i gnojownicę.

1.4.2. Surowce naturalne

Na terenie powiatu inowrocławskiego występują udokumentowane złoża soli kamiennej, kruszyw naturalnych, gipsu i wapieni. Największe złoża kruszyw naturalnych występują w okolicach miejscowości Glinki, gmina Rojewo, Ludkowo, Wojdał, gmina Pakość, Suchatówka, gmina Gniewkowo, a mniejsze we wszystkich gminach z wyjątkiem Złotnik Kujawskich i Janikowa. Na terenie powiatu inowrocławskiego udokumentowane zostały złoża kopalin podstawowych oraz pospolitych będących w różnych stadiach eksploatacji.

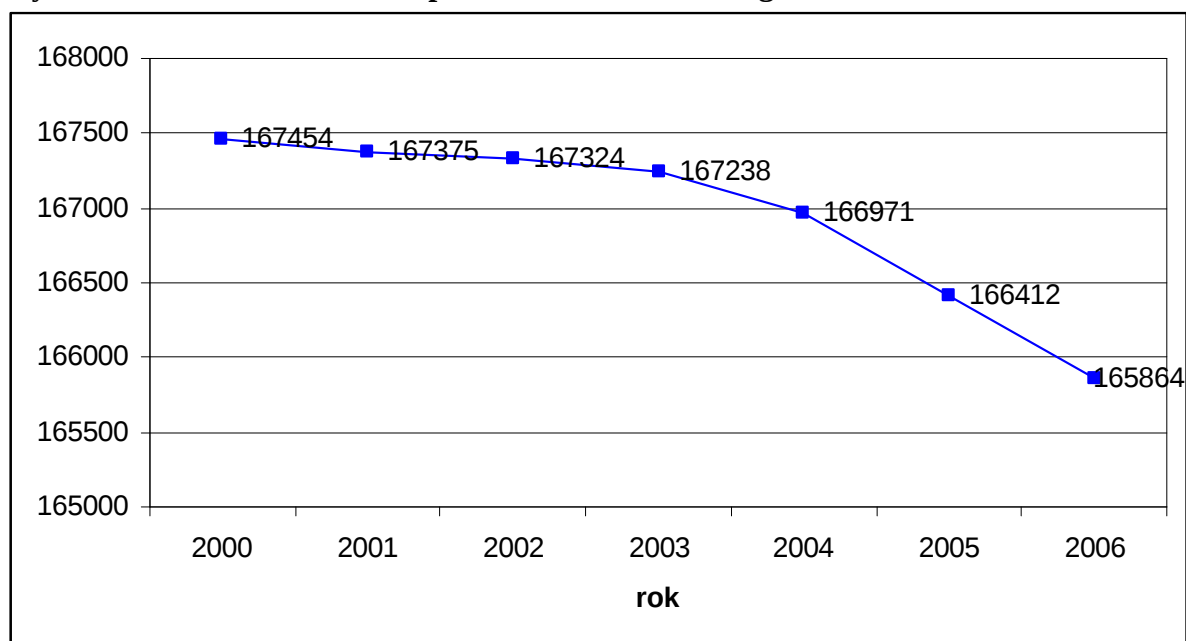
1.5. Zasoby ludzkie

1.5.1. Demografia

Powiat inowrocławski pod względem liczebności jest największym powiatem województwa kujawsko-pomorskiego i jednym z największych powiatów w Polsce.

Ludność powiatu inowrocławskiego (wg stanu na dzień 31 grudnia 2006 r.) liczyła 165 864 osób, co stanowiło 7,98 % ogólnej liczby mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego oraz 0,43 % mieszkańców kraju. Według prognozy Głównego Urzędu Statystycznego w 2030 roku na terenie powiatu zamieszkiwać będzie już tylko 157 tys. osób. Poniższy wykres obrazuje liczbę mieszkańców powiatu w latach 2000-2006.

Wykres 1 Liczba mieszkańców powiatu inowrocławskiego w latach 2000-2006

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych GUS

W prezentowanym okresie 2000-2006 na terenie powiatu można zaobserwować wyraźny spadek liczby ludności. Dla porównania w 2000r. liczba mieszkańców powiatu oscylowała na poziomie 167 454 osób, w 2004r. wynosiła 166 971 osób, natomiast w 2005r. spadła do poziomu 166 412 osób.

Tabela 8 Liczba mieszkańców powiatu w rozbiciu na poszczególne gminy w latach 2000-2006

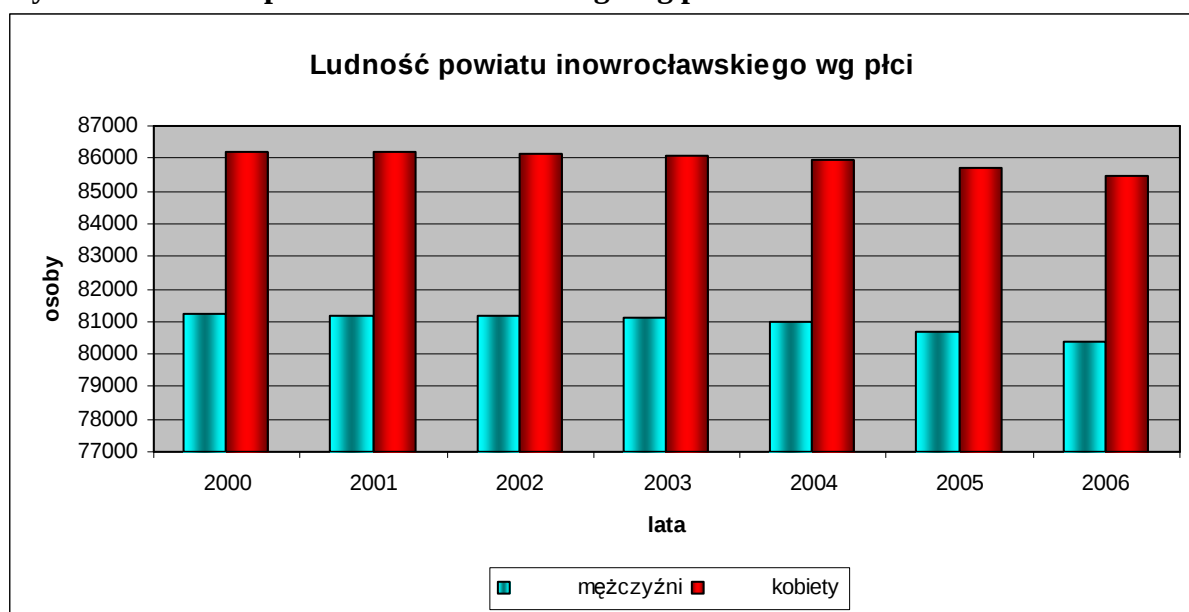
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
powiat inowrocławski	167.454	167.375	167.324	167.238	166.971	166.412	165.864
miasto Inowrocław	78.523	78.432	78.338	78.211	77.853	77.448	76.995
gmina Dąbrowa Biskupia	5.394	5.374	5.371	5.342	5.342	5.306	5.286
gmina Gniewkowo	14.897	14.892	14.892	14.890	14.859	14.871	14.811
gmina Inowrocław	10.937	10.991	11.004	11.074	11.150	11.157	11.198

gmina Janikowo	13.684	13.738	13.747	13.760	13.765	13.717	13.718
gmina Kruszwica	20.428	20.392	20.341	20.344	20.329	20.206	20.133
gmina Pakość	9.991	9.997	9.991	9.978	10.021	10.019	9.997
gmina Rojewo	4.619	4.626	4.656	4.646	4.652	4.675	4.709
gmina Złotniki Kujawskie	8.981	8.933	8.984	8.993	9.000	9.013	9.017

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

Strukturę ludności powiatu wg płci w latach 2000-2006 prezentuje poniższy wykres.

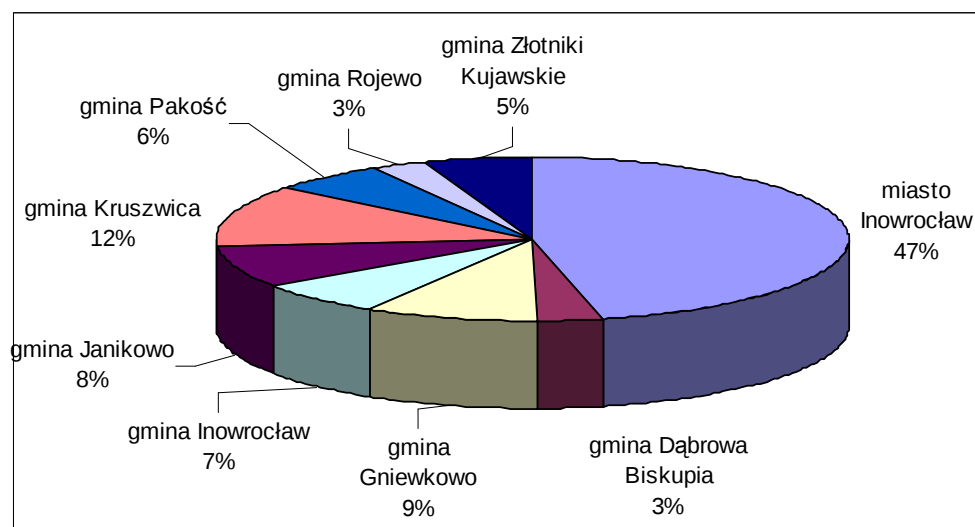
Wykres 2 Ludność powiatu inowrocławskiego wg płci w latach 2000-2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według stanu na dzień 31 grudnia 2006 r. w strukturze procentowej ludności powiatu największy udział mają: miasto Inowrocław, gmina Kruszwica oraz gmina Gniewkowo.

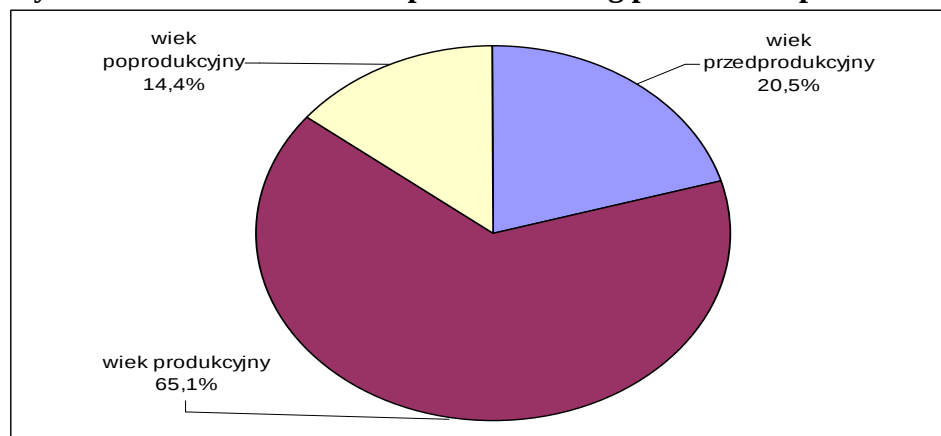
Wykres 3 Struktura % ludności powiatu inowrocławskiego według gmin - stan w dniu 31.12.2006 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik gęstości zaludnienia w 2006 r. dla powiatu inowrocławskiego wyniósł 135 osób na km² i był wyższy od średniej krajowej (122) oraz wojewódzkiej (115).

Wykres 4 Struktura ludności powiatu według podziału na podstawowe grupy wiekowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura ludności powiatu według podziału na podstawowe grupy wiekowe wskazuje na 20,5% udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej) w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu. Udział ten jest zbliżony do średniej krajowej (20,1%) oraz wojewódzkiej (20,9%).

Łącznie na terenie powiatu mieszka 33 703 osób w wieku przedprodukcyjnym. Należy zwrócić uwagę na postępujący odpływ osób w wieku przedprodukcyjnym, który świadczy o stopniowym starzeniu się społeczeństwa, co jest również trendem ogólnonarodowym.

Udział ludności w wieku produkcyjnym wynoszący 65,1% (107 442 osób) jest wyższy od średniej krajowej (64,2%) oraz wojewódzkiej (64,4%).

Pozytywnym zjawiskiem jest natomiast stosunkowo niski udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców (14,4%). W stosunku do roku 2000 udział osób w wieku poprodukcyjnym zwiększył się o 0,8%.

Tabela 9 Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci w powiecie inowrocławskim w latach 2000-2006

	J. m.	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ludność w wieku przedprodukcyjnym								
ogółem	osoba	42 004	40 276	38 765	37 279	35 956	34 687	33 703
mężczyźni	osoba	21 640	20 783	19 935	19 228	18 540	17 896	17 384
kobiety	osoba	20 364	19 493	18 830	18 051	17 416	16 791	16 319
ludność w wieku produkcyjnym								
ogółem	osoba	101 986	103 563	104 798	106 072	107 081	107 617	107 442
mężczyźni	osoba	52 112	52 921	53 549	54 153	54 654	54 918	55 042
kobiety	osoba	49 874	50 642	51 249	51 919	52 427	52 699	52 400
ludność w wieku poprodukcyjnym								
ogółem	osoba	22 451	22 599	22 825	23 011	23 131	23 223	23 798
mężczyźni	osoba	7 005	7 096	7 222	7 336	7 420	7 428	7 506
kobiety	osoba	15 446	15 503	15 603	15 675	15 711	15 795	16 292

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

Ważnym miernikiem charakteryzującym przebieg procesów demograficznych jest saldo migracji stałej. Dla powiatu inowrocławskiego saldo to w 2006 r. wykazywało wartości ujemne (odpływ 548 mieszkańców). Łącznie w roku 2006 zanotowano napływ do powiatu

1890 osób (1044 z miast, 838 ze wsi, 8 zza granicy) oraz odpływ 2438 osób (1 246 do miast, 984 na wieś, 208 za granicę).

Od roku 2002 saldo migracji wzrasta. Zjawisko to szczególnie się nasila w przypadku migracji za granicę. Saldo migracji za granicę w 2006 roku było pięciokrotnie wyższe niż w roku 2005.

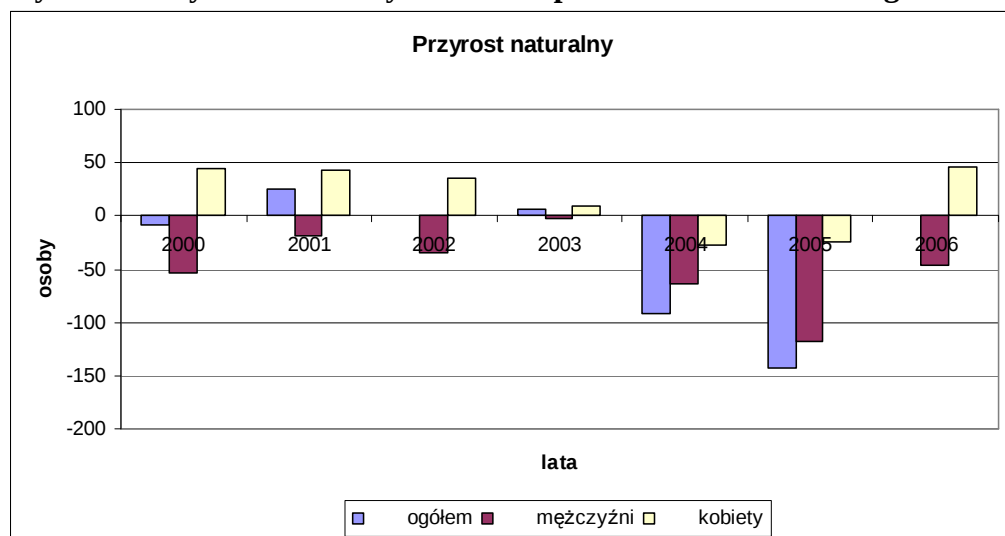
Tabela 10 Saldo migracji w latach 2000-2006

	J. m.	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
w ruchu wewnętrznym								
ogółem	osoba	-182	-94	-35	-75	-137	-376	-348
mężczyźni	osoba	-61	-45	16	-9	-54	-185	-149
kobiety	osoba	-121	-49	-51	-66	-83	-191	-199
zagranica								
ogółem	osoba	-6	-10	-16	-18	-38	-40	-200
mężczyźni	osoba	-1	-2	-4	-5	-12	-23	-111
kobiety	osoba	-5	-8	-12	-13	-26	-17	-89

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

W 2006 r. w powiecie inowrocławskim odnotowano 1612 żywych urodzeń oraz 1612 zgonów (w tym 8 zgonów niemowląt). Można zaobserwować wyraźną tendencję spadkową przyrostu naturalnego na terenie powiatu. Powiat posiada niską wartość przyrostu naturalnego przypadającego na 1000 mieszkańców (wskaźnik ten wynosi w 2006 r. 0 osób). Jest on niższy od średniej wojewódzkiej (0,7 osoby) oraz krajowej (0,1).

Wykres 5 Przyrost naturalny na terenie powiatu inowrocławskiego w latach 2000-2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, www.stat.gov.pl.

Równie ważnym wskaźnikiem ukazującym bieżące tendencje demograficzne jest liczba zawieranych małżeństw. W roku 2006 zawarto 966 małżeństw (5,8 na 1000 mieszkańców). Wartość ta jest niższa od średniej wojewódzkiej (6,2) oraz krajowej (5,9).

Obserwowany na terenie powiatu niski poziom przyrostu naturalnego, ujemne saldo migracji, spadek liczby zawieranych małżeństw, zmiana struktury wiekowej mieszkańców wpłynie znacząco na potrzeby mieszkańców powiatu oraz zakres zadań realizowanych zarówno przez samorząd powiatowy jak i samorządy gmin. Należy stwierdzić, iż powyższe procesy demograficzne spowodują między innymi ograniczenie liczby placówek przedszkolnych, szkolnych (szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne) przy jednoczesnym, lecz

stopniowym zwiększaniu wydatków na bazę materialną i świadczenia społeczne osób w wieku poprodukcyjnym. Konieczne są działania na rzecz aktywizacji zawodowej ludności w wieku produkcyjnym, której udział w populacji ogółem przez kilka najbliższych lat będzie nadal wysoki. W szczególności pożądane są działania zmierzające do dostosowania przygotowania zawodowego poszukujących pracy do potrzeb pracodawców np. poprzez kształcenie ustawiczne.

1.5.2. Ochrona zdrowia

Analiza stanu zdrowotnego mieszkańców powiatu

Z informacji Publicznego Specjalistycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu wynika, iż mieszkańcy powiatu najczęściej zapadają na choroby układu krążenia (wskaźnik zachorowalności na 1.000 mieszkańców wyniósł 98,03), cukrzycę (wskaźnik zachorowalności na 1.000 mieszkańców powiatu wyniósł 30,64) oraz choroby nowotworowe (wskaźnik zachorowalności na 1.000 mieszkańców wyniósł 9,1).

W 2005 r. największym problemem epidemiologicznym w zakresie chorób zakaźnych w powiecie inowrocławskim były zachorowania na świnkę – 2.442 przypadki (wskaźnik zachorowalności na 1.000 mieszkańców – 14,71). Na drugim miejscu pod względem zachorowań uplasowała się oспа wietrzna – 1.233 przypadki (wskaźnik zachorowalności na 1.000 mieszkańców – 7,42), na trzecim natomiast zapalenie płuc o etiologii zakaźnej – 625 przypadków (wskaźnik zachorowalności na 1.000 mieszkańców – 3,76).

Inne zdiagnozowane problemy epidemiologiczne to: różyczka, zatrucia lekami, preparatami farmakologicznymi, substancjami biologicznymi, świerzp, biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobieństwie zakaźnego pochodzenia u dzieci do lat 2, płonica (szkarlatyna) zatrucia alkoholem, owsica, pokąsanie przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę, wirusowe zapalenie wątroby typu C, B oraz mieszane B+C, salmonelozy, zatrucia pokarmowe, mononukleozę zakaźną, grzybice skóry, wirusowe zapalenie opon mózgowych.

Poważnym problemem zdrowotnym na terenie powiatu są również choroby psychiczne. Leczeni ogółem w poradniach zdrowia psychicznego powiatu inowrocławskiego w 2005 r. to 4.497 osób (w tym leczeni po raz pierwszy - 1.441osób).

Zgony

Zgony z powodu chorób układu krążenia są główną przyczyną śmierci mieszkańców naszego powiatu i stanowią one w liczbach bezwzględnych w 1999 r. – 880 (53,4% w ogólnej liczbie zgonów), w 2000 r.- 869 (52,4% w ogólnej liczbie zgonów), w 2002 r. – 770 (50,8 % w ogólnej liczbie zgonów), w 2003 r. - 728 (48 % w ogólnej liczbie zgonów), w 2004 r. - 778 (48,5 % w ogólnej liczbie zgonów).

Następnymi w kolejności przyczynami zgonów wśród mieszkańców powiatu są także: nowotwory (współczynnik umieralności według tej przyczyny na 1.000 mieszkańców wynosił w 1999 r. - 2,06, w 2000 r.- 2,37, w 2002 r. 2,37, w 2003 r. – 2,6, w 2004 r. – 2,75), zewnętrzne przyczyny, choroby układu trawiennoego (współczynnik umieralności według tej przyczyny na 1.000 mieszkańców wynosił w 1999 r.- 0,43, w 2000 r.- 0,39, w 2002 r. – 0,38, w 2003 r. - 0,34, w 2004 r. - 0,47) oraz choroby układu oddechowego (współczynnik umieralności według tej przyczyny na 1.000 mieszkańców wynosił w 1999 r.- 0,46, w 2000 r. - 0,58, w 2002 r. – 0,75, w 2003 r. – 0,57, w 2004 r. – 0,49).

Surowy współczynnik umieralności ogólnej na 1.000 mieszkańców powiatu inowrocławskiego w 2005 r. wyniósł 9,7 i był wyższy od współczynnika obliczonego

dla powiatów województwa ogółem (9,4), dla miast na prawach powiatu (9,3) i województwa kujawsko-pomorskiego (9,4). Od 2004 r. wykazuje tendencję wzrostową do poziomu lat 1998-2000. Poniższa tabela przedstawia współczynniki umieralności ogólnej w latach 1998 – 2005 na terenie powiatu z uwzględnieniem stanu w regionie oraz w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego.

Tabela 11. Współczynniki umieralności ogólnej w latach 1998-2005

Lp.		Zgony ogółem							
		1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1.	województwo kujawsko-pomorskie	9,6	9,6	9,4	9,1	9,2	9,3	9,2	9,4
2.	powiaty województwa kujawsko-pomorskiego (ogółem)	9,8	9,8	9,6	9,2	9,3	9,3	9,3	9,4
3.	powiat inowrocławski	9,8	9,7	9,7	9,1	9,1	9,0	9,6	9,7
4.	miasta na prawach powiatu w województwie kujawsko-pomorskim	9,3	9,2	9,1	8,9	9,0	9,2	9,1	9,3

Źródło: Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu

Współczynnik umieralności niemowląt na 1.000 urodzeń żywych kształtował się na poziomie 4,7 i był niższy niż współczynnik obliczony dla województwa (6,7) i powiatów w województwie ogółem (6,8) oraz dla miast na prawach powiatu (6,3). Szczegółowy obraz przedstawianej sytuacji prezentuje poniższa tabela.

Tabela 12. Współczynniki umieralności niemowląt w latach 1998-2005

Lp.		Zgony niemowląt							
		1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1.	województwo kujawsko-pomorskie	12,1	9,1	8,7	8,3	8,5	7,9	7,4	6,7
2.	powiaty województwa kujawsko-pomorskiego (ogółem)	11,4	8,9	9,5	8,4	9,3	7,9	7,4	6,8
3.	powiat inowrocławski	15,2	4,7	7,3	7,6	6,6	9,2	2,6	4,7
4.	miasta na prawach powiatu w województwie kujawsko-pomorskim	13,6	9,6	7,1	8,1	7,2	7,9	7,4	6,3

Źródło: Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu

Programy profilaktyczne

W 2006 roku na terenie powiatu inowrocławskiego realizowane były następujące programy zdrowotne: „Proste plecy”, „Program profilaktyki i wczesnego wykrywania nowotworów piersi”, „Program profilaktyki i wczesnego wykrywania nowotworów gruczołu krokowego u mężczyzn”, „Pierwsza Pomoc: Życie innych w Twoich rękach”, „Bezpieczne wakacje” oraz „Czas dla serca”. Łącznie wydatki na programy profilaktyczne realizowane w 2006 roku wyniosły 166 324 zł.

W roku 2005 na terenie powiatu realizowanych było szereg programów profilaktycznych zarówno przez samorząd powiatowy jak również samorządy gmin zlokalizowane na terenie

powiatu. Dotyczyły one głównie profilaktycznych badań ginekologicznych, cytologicznych, urologicznych, programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i ich rodzin, programów socjoterapeutycznych, programów rehabilitacyjnych dotyczących wad postawy u dzieci i młodzieży, programów logopedycznych, stomatologicznych, programów profilaktycznych chorób zakaźnych, szczepień przeciwko śwince, odrze, różyczce.

Powiat Inowrocławski realizował program profilaktyki wczesnego wykrywania nowotworów gruczołu krokowego u mężczyzn – badania przesiewowe w kierunku wykrywania nowotworu gruczołu krokowego u mężczyzn.

Łącznie na powyższe programy w roku 2005 wydatkowano kwotę 148 814 zł.

W perspektywie najbliższych lat Powiat Inowrocławski zamierza z udziałem samorządów gminnych dostosować programy profilaktyczne do zdiagnozowanych problemów zdrowotnych mieszkańców. Planuje się realizację m.in. programów w zakresie chorób układu krążenia, cukrzycy, chorób nowotworowych, chorób płuc, chorób tarczycy, chorób psychicznych i przeciwdziałania uzależnieniom.

Charakterystyka działających na terenie powiatu placówek publicznych i niepublicznych zajmujących się ochroną zdrowia

Stacjonarna opieka zdrowotna w powiecie inowrocławskim

Stacjonarną opiekę zdrowotną na terenie powiatu inowrocławskiego zapewnia Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu, Szpital Powiatowy im. dra L. Błażka.

Jest jedynym wielospecjalistycznym publicznym zakładem opieki zdrowotnej w powiecie inowrocławskim i zapewnia wysoką jakość usług dla mieszkańców powiatu inowrocławskiego oraz powiatów ościennych (powiat żniński, mogileński, radziejowski). Zakresem usług dorównuje zakładom szczebla wojewódzkiego, tj. szpitalom w Bydgoszczy, Toruniu i Włocławku. W sieci szpitali krajowych Szpital Powiatowy w Inowrocławiu jako jedyny w regionie znajduje się na drugim poziomie referencji i jest konkurencyjny wobec szpitali wojewódzkich.

Szpital uzyskał certyfikaty potwierdzające wysoki poziom jakości świadczonych usług. W maju 2007r. PS ZOZ w Inowrocławiu przyznano certyfikat akredytacyjny nr 2007/05 na okres trzech lat tj. do 11.05.2010 roku. W sierpniu 2007r. PS ZOZ w Inowrocławiu uzyskał certyfikat nr QS- 0046BS ISO potwierdzający, iż system zarządzania jakością wprowadzony w Zakładzie spełnia wymagania normy 9001: 2000. W 2005r. decyzją Komisji ds. Promocji Szpitali PS ZOZ w Inowrocławiu uzyskał tytuł WHO/UNICEF „Szpital Przyjazny Dziecku”. W Ogólnopolskim Rankingu Szpitali 2007 pn. „Szpitale publiczne wielospecjalistyczne i onkologiczne” organizowanym przez dziennik „Rzeczpospolita” oraz Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia PS ZOZ w Inowrocławiu zajął dziewiąte miejsce w kraju oraz drugie miejsce w województwie kujawsko- pomorskim.

Szpital dysponuje 519 łózkami na 18 oddziałach ze Szpitalnym Oddziałem Ratunkowym oraz 13-stanowiskową Stacją Dializ. Baza szpitalna powiatu inowrocławskiego jest wystarczająca do tego aby zapewnić poczucie bezpieczeństwa mieszkańcom. Współpraca z Centrum Onkologii w Bydgoszczy zapewnia kompleksową opiekę onkologiczną, opartą na dobrej jakości. PS ZOZ nie zapewnia stacjonarnej opieki psychiatrycznej i jest to bardzo duży problem. Problemem jest także niedoinwestowanie bazy na przestrzeni wielu lat oraz dekapitalizacja majątku i infrastruktury. W celu utrzymania jakości świadczonych usług medycznych należy dokapitalizować tę sferę usług.

Zakład od wielu lat udziela mieszkańcom powiatu inowrocławskiego i powiatów ościennych oraz wszystkim, którzy takiej opieki potrzebują specjalistycznej opieki medycznej w zakresie leczenia szpitalnego, ambulatoryjnego, ratownictwa medycznego oraz działań profilaktycznych.

Z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych mieszkańców powiatu inowrocławskiego, najważniejszym celem funkcjonowania Zakładu pozostaje zapewnienie jak najszerzego, a jednocześnie w miarę dostępnego spektrum świadczeń specjalistycznej opieki zdrowotnej. Oczekiwania te w głównej mierze obejmują: świadczenia we wszystkich przypadkach zachorowań losowych-nagłych, które mogą wystąpić u każdego, w każdym czasie i miejscu, szeroko rozumianą opiekę paliatywną i hospicyjną nad terminalnie i przewlekle chorymi, głównie nad osobami z chorobami nowotworowymi czy w podeszłym wieku.

W celu poprawy poziomu i jakości życia mieszkańców powiatu, koniecznym wydaje się modernizacja infrastruktury i wprowadzenie nowych usług przez Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu (w tym pracowni hemodynamicznej i oddziału psychiatrycznego). Zarząd Powiatu Inowrocławskiego kładzie szczególny nacisk na ten aspekt w swoich działaniach inwestycyjnych.

W nowej perspektywie finansowej UE na lata 2007-2013 Powiat Inowrocławski do tzw. kluczowych projektów w Indykatorywnym Planie na lata 2007-2013 rekomendował zadanie pn. „Modernizacja i rozbudowa Stacji Dializ w PS ZOZ w Inowrocławiu i dostosowanie do wymogów Polskich Norm Nefrologicznych”.

Ambulatoryjna specjalistyczna opieka zdrowotna

Ambulatoryjna opieka specjalistyczna na terenie powiatu jest dobrze rozwinięta. Według stanu na dzień 31.12.2006 specjalistyczne poradnie lekarskie i stomatologiczne (bez poradni zdrowia psychicznego i leczenia uzależnień) to łącznie 119, w tym: publiczne 34, niepubliczne 61, praktyki lekarskie - 24.

Na koniec 2006 r. udzielono 409 688 porad, w tym w placówkach publicznych 196 886, w placówkach niepublicznych 142 696 oraz poprzez praktyki lekarskie 70 106.

Osoby niepełnosprawne

Zadania z zakresu orzekania o niepełnosprawności na terenie powiatu realizuje Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Do jego podstawowych zadań należy w szczególności:

- przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków o zaliczenie do osób niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do 16 roku życia oraz o ustalenie stopnia niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia,
- wydawanie orzeczeń w sprawie zaliczenia do osób niepełnosprawnych, orzeczeń o wskazaniach do ulg i uprawnień oraz ustalenia stopnia niepełnosprawności,
- wydawanie osobom niepełnosprawnym legitymacji, które uprawniają do korzystania z ulg i uprawnień według odrębnych przepisów.

Analiza wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla mieszkańców z terenu powiatu w latach 2003-2007 wskazuje, iż liczba osób niepełnosprawnych wzrasta. W 2003 r. liczba wydanych orzeczeń łącznie wynosiła 2 916. Dla osób po 16 roku życia wydano 1881 orzeczeń, w tym: 234 - znaczny stopień niepełnosprawności, 966 - umiarkowany stopień niepełnosprawności, 681 - lekki stopień niepełnosprawności. Orzeczenia dla osób do 16 roku życia to ogółem 1035.

W 2004 r. liczba orzeczeń wyniosła ogółem 3259. Orzeczenia dla osób po 16 roku życia to ogółem 2242, w tym: 364 znaczny stopień niepełnosprawności, 1171 umiarkowany stopień niepełnosprawności, 707 lekki stopień niepełnosprawności. Natomiast dla osób przed 16 rokiem życia wydano ogółem 1017 orzeczeń.

W 2005 r. liczba osób orzeczonych stanowiła 3570, tj. osoby po 16 roku życia - ogółem 2 534, w tym: 552 – znaczny stopień niepełnosprawności, 1271 umiarkowany stopień niepełnosprawności, 711 lekki stopień niepełnosprawności oraz osoby przed 16 rokiem życia to 1036 osób.

W 2006 r. liczba wydanych orzeczeń w powiecie oscylowała na poziomie 3 554, tj. dla osób po 16 r. życia - ogółem 2659, w tym: 758 - znaczny stopień niepełnosprawności, 1281 – umiarkowany stopień niepełnosprawności oraz 620 – lekki stopień niepełnosprawności. Dla osób przed 16 rokiem życia wydano ogółem 895 orzeczeń.

Poniższa tabela prezentuje najczęstsze przyczyny niepełnosprawności w podziale na dorosłych oraz dzieci wg stanu na koniec 2006r.

Tabela 13 Najczęstsze przyczyny niepełnosprawności w podziale na dorosłych oraz dzieci wg stanu na koniec 2006r.

Przyczyna niepełnosprawności	Dorośli	Dzieci
Upośledzenie umysłowe	106	46
Choroby psychiczne	241	39
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	115	24
Choroby narządu wzroku	108	27
Upośledzenie narządu ruchu	639	88
Epilepsja	82	49
Choroby układu oddechowego i krążenia	633	428
Choroby układu pokarmowego	99	34
Choroby układu moczowo-płciowego	77	21
Choroby neurologiczne	335	87
Inne w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia, enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	224	52

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Inowrocławiu

Według stanu na 30 czerwca 2007 r. liczba wydanych orzeczeń dla mieszkańców z terenu powiatu wyniosła łącznie 1815. Dla osób po 16 roku życia wydano ogółem 1350 orzeczeń, w tym: 420 osób zaliczono do znacznego stopnia niepełnosprawności, 566 do umiarkowanego oraz 360 do lekkiego. Podjęto również 465 decyzji o zaliczeniu mieszkańców przed 16 rokiem życia do osób niepełnosprawnych.

Poniższa tabela prezentuje najczęstsze przyczyny niepełnosprawności w podziale na dorosłych oraz dzieci wg stanu na 30 czerwca 2007 r.

Tabela 14 Najczęstsze przyczyny niepełnosprawności w podziale na dorosłych oraz dzieci wg stanu na 30 czerwca 2007 r.

Przyczyna niepełnosprawności	Dorośli	Dzieci
Upośledzenie umysłowe	36	28
Choroby psychiczne	124	20
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	90	18
Choroby narządu wzroku	57	15

Upośledzenie narządu ruchu	302	46
Epilepsja	24	23
Choroby układu oddechowego i krążenia	337	227
Choroby układu pokarmowego	39	10
Choroby układu moczowo-płciowego	36	13
Choroby neurologiczne	167	37
Inne w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia, enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego I	138	28

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Inowrocławiu

Analizując wyżej przedstawione dane można uznać, że najczęstszą przyczyną powstania niepełnosprawności są: choroby układu oddechowego i krążenia (u dzieci dominuje astma oskrzelowa), upośledzenie narządu ruchu, choroby neurologiczne, choroby psychiczne oraz upośledzenia umysłowe.

1.5.3. Pomoc społeczna

Na terenie powiatu zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. PCPR jest samodzielną jednostką organizacyjno-budżetową powołaną do wykonywania tych zadań. Zadania PCPR wynikają głównie z ustawy o pomocy społecznej. Do zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanej przez PCPR należy:

1. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych w celu zapewnienia opieki i wychowania dzieci całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki rodziców.

Na terenie powiatu inowrocławskiego funkcjonują dwie placówki wielofunkcyjne opiekuńczo-wychowawcze tj. Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny w Inowrocławiu z filią w Gniewkowie oraz Dom Dziecka w Jaksicach.

Za pobyt dziecka lub osoby pełnoletniej w placówce opiekuńczo – wychowawczej opłatę ponoszą rodzice dziecka, osoba pełnoletnia lub jej rodzice, a także opiekunowie prawni lub kuratorzy, o ile dysponują dochodami dziecka. Wysokość odpłatności ustala się w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej¹, uchwały Rady Powiatu Inowrocławskiego² oraz wywiad środowiskowy.

2. Zapewnienie opieki w rodzinach zastępczych.

Dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej zapewnia się opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej ustaje z dniem osiągnięcia przez dziecko pełnoletności. Od stycznia 2004 roku powiaty nie otrzymują dotacji celowej z budżetu państwa na częściowe zaspakajanie potrzeb dzieci w tych rodzinach. Do zadań powiatu należy również pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z naszego powiatu umieszczanych w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu.

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin zastępczych i osób usamodzielnionych korzystających z pomocy PCPR w latach 2003-2006 oraz w I półroczu 2007

¹ ustawa z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (Dz. U. nr 64, poz. 593 z późn. zm.),

² uchwała nr XXV/186/2004 Rady Powiatu w Inowrocławiu z dnia 28 lipca 2004 r.

Tabela 15 Liczba rodzin zastępczych i osób usamodzielnionych korzystających z pomocy PCPR w latach 2003-2006 oraz w I półroczu 2007

rok	rodziny zastępcze		usamodzielnienia			
	spokrewnione	niespokrewnione	kontynuowanie nauki	pieniężna	rzeczowa	mieszkaniowa
2003	231	24	129	58	90	21
2004	201	18	133	16	27	24
2005	188	19	174	3	69	19
2006	188	19	161	12	42	19
I pół. 2007	172	17	154	2	19	13

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

3. Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków opuszczających ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, placówki socjalizacyjne i rodziny zastępcze.

Usamodzielniana to osoba, która osiągnęła pełnoletność w rodzinie zastępczej, opuszczając placówkę opiekuńczo wychowawczą, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy lub młodzieżowy ośrodek wychowawczy. Osobie usamodzielnianej przysługuje pięć form pomocy: pomoc pieniężna na usamodzielnienie, pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki (494,10 zł miesięcznie), pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia oraz pomoc rzeczowa na zagospodarowanie.

Pomoc pieniężną na usamodzielnienie i pomoc na kontynuowanie nauki udziela starosta powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej lub skierowaniem do placówki.

Pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, uzyskaniu zatrudnienia i pomocy rzeczowej udziela starosta właściwy ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej. Środki finansowe, z których realizowana jest pomoc dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek udzielana jest ze środków własnych powiatu.

Ww. formy pomocy udzielane są zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. oraz rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki i zagospodarowanie oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2006r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

4. Zapewnienie i organizowanie usług o określonym standardzie w domach pomocy społecznej.

Prowadzenie przez powiat domów pomocy społecznej jest instytucjonalną formą opieki skierowaną do osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności. Na terenie powiatu inowrocławskiego funkcjonuje pięć domów pomocy społecznej.

Poniższe zestawienie przedstawia liczbę mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2003-2006 oraz za pierwsze półrocze 2007.

Tabela 16 Liczba mieszkańców domów pomocy społecznej w latach 2003-2006 oraz w pierwszym półroczu 2007

DOMY W POWIECIE	LICZBA MIESZKAŃCÓW 2003 r.		LICZBA MIESZKAŃCÓW 2004 r.		LICZBA MIESZKAŃCÓW 2005 r.		LICZBA MIESZKAŃCÓW 2006 r.		LICZBA MIESZKAŃCÓW 2007 r.	
	styczeń	grudzień	styczeń	grudzień	styczeń	grudzień	styczeń	grudzień	styczeń	lipiec
Inowrocław	99	99	100			105	104	90	89	80
Kołuda Mała	26	53	54	136*	133	—*	-	-	-	-
Kawęczyn	84	83	84	83	83	134 *	133	131	130	130
Parchanie	48	47	48	49	48					
Tarnówko	43	42	42	99*	98	99	99	98	99	95
Ostrowo	57	57	56							
Ludzisko	120	120	120	120	120	118	119	110	110	111
Warzyn	87	87	87	87	87	86	87	86	86	87

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu

* przekształcenie Domu Pomocy Społecznej w Kołudzie Małej w filię Domu Pomocy Społecznej w Inowrocławiu uchwała Rady Powiatu Nr XXIII/164/04 z 26 maja 2004 r.

* decyzja nr WPS VI.9013-TMo/61/04 z dnia 21 czerwca 2004 r. Dom Pomocy Społecznej w Kołudzie Małej został wykreślony z rejestru domów pomocy społecznej.

* przekształcenie Domu Pomocy Społecznej w Tarnówku w filię Domu Pomocy Społecznej w Ostrowie uchwała Rady Powiatu Nr XXII/143/04 z 1 lipca 2004 r.

* przekształcenie Domu Pomocy Społecznej w Parchaniu w filię Domu Pomocy Społecznej w Kawęczynie uchwała Rady Powiatu Nr XXXV/288/05 z dnia 1 czerwca 2005 r.

5. Prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej, wraz ze schroniskiem dla kobiet i matek z dziećmi, dla mieszkańców powiatu inowrocławskiego.

Powiat ogłasza corocznie konkurs na powyższe zadanie. W roku 2006 zlecił je Terenowemu Komitetowi Ochrony Praw Dziecka i przekazał dotację w wysokości 80 tys. zł. Podstawowymi formami działania ośrodka jest krótkotrwała pomoc terapeutyczna, mediacje rodzinne, porady specjalistów, w tym porady prawnika, pośrednictwo w organizowaniu pomocy socjalnej.

Ponadto w ramach edukacji społecznej prowadzone były szkolenia pracowników socjalnych, nauczycieli, policjantów i pielęgniarek nt. tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

6. Pozostała działalność PCPR to przyznawanie pomocy zdrowotnej (zapomogi) dla nauczycieli emerytów i rencistów placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz środków z funduszu socjalnego.

7. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej oraz z zakresu rehabilitacji społecznej, tj.:

1. Udzielanie osobom niepełnosprawnym pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej albo rolniczej, 2. Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy, Finansowanie szkoleń organizowanych przez kierownika powiatowego urzędu pracy, 3. Refundacja wynagrodzeń wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne, 4. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, 5. Finansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej (na terenie powiatu działają dwa: w Inowrocławiu i w Kruszwicy), 6. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, 7. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, 8. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych urbanistycznych i w komunikowaniu się.

Poniższa tabela prezentuje wykaz osób objętych pomocą ze środków PFRON w latach 2003-2007 w ramach zadań realizowanych przez powiat inowrocławski.

Tabela 17 Wykaz osób objętych pomocą ze środków PFRON w ramach zadań realizowanych przez powiat inowrocławski, określonych w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. nr 123, poz. 776 z późn. zm.)

L. p.	Nazwa zadania	Liczba osób objętych pomocą w poszczególnych latach				
		2003 r.	2004 r.	2005 r.	2006 r.	I poł. 2007 r.
1.	Zwrot kosztów tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych (wg umów podpisanych do 31.12. 2002 r.)	3	0	0	0	0
2.	Zwrot kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne za zatrudnione osoby niepełnosprawne	74	32	26	2	0
3.	Finansowanie szkoleń organizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu	40	52	55	11	0
4.	Pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej osób niepełnosprawnych	3	6	4	2	0
5.	Umorzenia pożyczek udzielonych na podjęcie działalności gospodarczej lub rolniczej osobom niepełnosprawnym	3	4	2	3	2
6.	Dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej	60	60	60	60	60
7.	Dofinansowanie do uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych	467	472	524	582	489
8.	Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	128	155	170	226	13
9.	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	520	565	347	509	133
10	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	5	9	7	13	5
11	Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy	0	0	0	6	1
Ponadto pomoc udzielona w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami”					350	
Ogółem		1303	1355	1195	1908	703

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu

W nowej perspektywie finansowej UE na lata 2007-2013 niewątpliwą szansą dla Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i instytucji pomocy społecznej wydaje się nowe źródło finansowania w postaci Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie planuje w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego realizować projekty w zakresie: promocji i wsparcia wolontariatu, integracji osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, doradztwa i integracji ze środowiskiem osób opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz osób opuszczających zakłady karne.

W najbliższych latach Powiat Inowrocławski zamierza podejmować działania na rzecz integracji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych a także stawia na zapewnienie wysokiej jakości pomocy społecznej, w tym poprawę jakości infrastruktury społecznej.

1.5.4. Edukacja, nauka, kształcenie

Powiat inowrocławski posiada stosunkowo dobrze rozbudowaną bazę nauczania początkowego. W 2006 roku funkcjonowało 16 przedszkoli dysponujących 2 464 miejscami. Do przedszkoli uczęszczało 2 449 dzieci. Dodatkowo działało 38 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, do których uczęszczało 766 dzieci.

W 2006 roku w powiecie inowrocławskim funkcjonowały 53 szkoły podstawowe (w tym szkoła podstawowa specjalna) do których uczęszczało ogółem 10 968 uczniów (w tym 58 uczniów do szkół i oddziałów specjalnych). W 2006 roku wskaźnik skolaryzacji brutto młodzieży na poziomie szkolnictwa podstawowego osiągnął wartość 99,65 % i był niższy od wskaźnika wojewódzkiego (100,33%) ale wyższy od wskaźnika krajowego (99,12%).

W 2006 roku na terenie powiatu inowrocławskiego działało szesnaście gimnazjów dla dzieci i młodzieży, do których uczęszczało 7042 uczniów oraz jedno gimnazjum specjalne, w którym uczyło się 75 osób. W 2006 roku współczynnik solaryzacji brutto dla poziomu gimnazjum wyniósł 104,74 % w powiecie inowrocławskim, 103,22 % w województwie kujawsko-pomorskim oraz 101,25 % w całym kraju.

Dla przedstawionych wyżej placówek (poza szkołą specjalną oraz gimnazjum katolickim) organem prowadzącym są poszczególne gminy.

Powiatowa sieć szkolna składa się natomiast z czterech liceów ogólnokształcących (ponadto jedno liceum wchodzi w skład zespołu szkół) oraz dziesięciu zespołów szkół (wliczając Centrum Kształcenia Ustawicznego i Zespół Szkół im. Marka Kotańskiego). W roku szkolnym 2007/2008 do szkół ponadgimnazjalnych, których organem prowadzącym jest powiat inowrocławski, uczęszcza 9161 uczniów (stan na 5.09.2007). Baza edukacyjna powiatu cechuje się różnorodnością pod względem typów i specjalności kształcenia. Powiat Inowrocławski jest organem prowadzącym dla następujących szkół i placówek oświatowych:

1. I Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu
2. II Liceum Ogólnokształcące im. Marii Konopnickiej w Inowrocławiu
3. III Liceum Ogólnokształcące im. Królowej Jadwigi w Inowrocławiu
4. Liceum Ogólnokształcące w Kruszwicy im. Juliusza Słowackiego
5. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 im. Jana Pawła II w Inowrocławiu
6. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Genowefy Jaworskiej w Inowrocławiu
7. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 im. Franciszka Zubrzyckiego w Inowrocławiu
8. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Inowrocławiu
9. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 im. Gen. Władysława Sikorskiego w Inowrocławiu
10. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Kazimierza Wielkiego w Kruszwicy
11. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kobylnikach
12. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II w Kościelcu
13. Zespół Szkół im. Marka Kotańskiego w Inowrocławiu

14. Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Żeromskiego w Inowrocławiu
15. Centrum Kształcenia Praktycznego w Inowrocławiu
16. Bursa Szkolna nr 1-Zakład Budżetowy w Inowrocławiu
17. Poradnia Psychologiczna – Pedagogiczna w Inowrocławiu
18. Młodzieżowy Dom Kultury im. Janusza Korczaka w Inowrocławiu
19. Powiatowy Młodzieżowy Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kruszwicy

Kształcenie dorosłych w zakresie gimnazjum, szkół ponadgimnazjalnych, jak i policealnych prowadzi Centrum Kształcenia Ustawicznego w Inowrocławiu. Centrum Kształcenia Praktycznego w Inowrocławiu stanowi natomiast zaplecze warsztatowo – laboratoryjne dla uczniów techników i szkół zawodowych. Zwraca uwagę nowoczesne wyposażenie Centrum w pomoce dydaktyczne służące praktycznej nauce zawodu.

W celu zgodnego z potrzebami rynku pracy tworzenia nowych profili kształcenia, co roku, przed zatwierdzeniem arkuszy organizacyjnych, odbywa się spotkanie przedstawicieli Wydziału Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia z pracownikami Powiatowego Urzędu Pracy. Służy ono omówieniu prognoz w tym zakresie i stanowi punkt wyjścia do uruchomienia nowych kierunków. W szkołach ponadgimnazjalnych powiatu zatrudnionych jest w przeliczeniu na etaty ok. 760 nauczycieli i innych pracowników pedagogicznych. Wszyscy posiadają kwalifikacje do nauczania w szkołach danego typu. Wśród kadry pedagogicznej 38 % stanowią nauczyciele dyplomowani, 42% nauczyciele mianowani, 13 % nauczyciele kontraktowi, zaś 7 % to nauczyciele stażyści.

W prezentowanym obszarze należy w dalszym ciągu dążyć do poprawy jakości kształcenia i dostępności infrastruktury dydaktycznej. Problemem dotyczącym całego powiatu jest niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych. Szansę rozwiązania tego problemu należy upatrywać w możliwości pozyskania środków na ów cel w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013. Należy ponadto zintensyfikować działania na rzecz rozwoju edukacji nieformalnej poprzez inicjowanie i realizację europejskich programów edukacyjnych, w szczególności „Młodzież w Działaniu”.

1.5.5. Kultura

Na terenie powiatu funkcjonuje szereg instytucji kultury zarówno gminnych jak i powiatowych. Sprawami kultury zajmuje się Muzeum im. Jana Kasprówicza w Inowrocławiu oraz Młodzieżowy Dom Kultury im. Janusza Korczaka w Inowrocławiu. Na mocy porozumienia zawartego pomiędzy Powiatem Inowrocławskim a Miastem Inowrocław, Biblioteka Miejska im. Jana Kasprówicza świadczy usługi dla całego powiatu.

Muzeum im. Jana Kasprówicza w Inowrocławiu jest samorządową instytucją kultury. Od listopada 2006r. Muzeum im. Jana Kasprówicza w Inowrocławiu posiada nową siedzibę w Pałacu Mieszczańskim przy ulicy Solankowej 33. Prezentowane są tam muzealia w szczególności ilustrujące bogate dzieje oraz kulturę materialną Inowrocławia, Kujaw i Pałuk oraz sylwetki zasłużonych mieszkańców regionu.

Zbiory Muzeum gromadzone są w następujących działach: Dziale Archeologii, Dziale Biograficzno - Literackim, Dziale Etnografii, Dziale Historii, Dziale Numizmatów, Dziale Sztuki, Bibliotece Muzealnej. Oddział Muzeum im. Jana Kasprówicza w Inowrocławiu stanowi Dom Rodziny Jana Kasprówicza w Szymborzu, w którym znajdują się dwie wystawy stałe: Izba Kasprówiczowska oraz Kujawska Rzeźba Ludowa.

Na szczególną uwagę zasługują zbiory archeologiczne. Pochodzą one z prac wykopaliskowych prowadzonych na terenie Inowrocławia i jego okolic. Wśród zbiorów znajdują się również znaleziska pozyskane w trakcie archeologicznych badań podwodnych prowadzonych przez członków Klubu Archeologii Podwodnej TRYTON z Bydgoszczy.

Niezwykłe cenny zespół militariów późnośredniowiecznych odkrytych w Izdebnie i Nowym Jasińcu tworzy zrab kolekcji broni. Jego ozdobą są dwa XIII-wieczne miecze i dwa pugiwały. Za wyjątkowe uznać należy 35 bełtów do kusz, z zachowanymi w całości lub w znacznym procencie elementami drewnianymi.

Nie mniej ciekawie przedstawiają się materiały biograficzno-literackie. Do najcenniejszych należą rękopisy utworów i przekładów Jana Kasprowicza, listy pisane przez Poetę, listy do niego adresowane, rękopiśmienne utwory o nim oraz archiwalia, m.in. dokument ślubu Jana Kasprowicza z Jadwigą Gąsowską, wizytówki z odręcznymi zapiskami, telegramy ślubne, kartki z własnoręcznymi rysunkami autora „Księgi ubogich”.

Różnorodność i bogactwo tych pamiątek Muzeum zawdzięcza hojności najbliższej rodziny Poety, zwłaszcza córek: Janiny Małaczyńskiej i Anny Jarockiej. Część zbiorów biograficznych prezentowana jest na wystawie stałej, zatytułowanej „Jan Kasprowicz (1860-1926) - życie i twórczość”. W Muzeum znajduje się również kolekcja pamiątek po Stanisławie Przybyszewskim.

Dom Rodziny Jana Kasprowicza w Szymborzu

W Domu Rodziny Jana Kasprowicza w Szymborzu znajdują się dwie wystawy stałe: Izba Kasprowiczowska, Kujawska Rzeźba Ludowa.

Izba Kasprowiczowska obejmuje eksponaty związane z Poetą, są to m.in. laska i bibuła z własnoręcznymi rysunkami Poety oraz sprzęty pochodzące z okresu, w którym żył (szafka zegarowa, skrzynie, przedmioty użytku domowego – secesyjny kałamarz, dzbanki porcelanowe, wałek porcelanowy, kielich szklany, sztućce) lub wzorowane na styl przełomu XIX i XX wieku (np. biurko, krzesła). Ekspozycję dopełniają fotografie oraz okazały portret olejny autora „Hymnów”.

Kujawska Rzeźba Ludowa to wystawa poświęcona zarówno dawnej jak i współczesnej rzeźbie twórców nieprofesjonalnych.

Zbiory plastyki

W zbiorach tych znajduje się kilkaset prac artystów związanych w różny sposób z Inowrocławiem. Niektórzy z nich urodzili się w samym mieście lub jego okolicy, jak np. Kazimierz Grus (1885-1955), urodzony w Murzynie k. Gniewkowa. Zasłynął on jako rysownik i karykaturzysta, ilustrator przedwojennych czasopism satyrycznych (Iwowski Szczutek, Kocynder, Mucha), po wojnie zaś rysujący do Szpilek i Przekroju. Do zbiorów plastyki inowrocławskiej należą też dzieła artystów, których pobyt w mieście związany był z pracą nauczycielską w miejscowych gimnazjach, np. Antoniego Serbeńskiego (1886-1957) czy Andrzeja Dzikiewicza (1877-1946). Twórczość Stanisława Bogdana Wojewódzkiego (1907-1963), pierwszego powojennego kustosa Muzeum, reprezentuje ponad 100 grafik, zakupionych od rodziny mieszkającej we Wrocławiu. Grafikę uzupełniają prace artystów urodzonych w Inowrocławiu - Witolda Koczorowskiego (1912-1937), Franciszka Pasińskiego (1902-1975), autora m.in. rysunkowych portretów powstańców wielkopolskich.

Działalność artystyczna Henryka Czamań (1907-1986) reprezentowana jest przez grafikę oraz kilkadziesiąt prac olejnych o tematyce inowrocławskiej i kujawskiej. Są to przede wszystkim pejzaże charakteryzujące się doskonałą kolorystyką. Kilkanaście prac olejnych pozostało po Tadeuszu Adamie Błochowiaku (1910-1980), absolwencie Wydziału Sztuk Pięknych UMK z 1950 r.. W latach 40. i 50. w Inowrocławiu działał także Franciszek Cholewczyński (1904-1973), którego rodzina przekazała do zbiorów muzealnych jego rysunki, akwarele i obrazy olejne.

Rzeźby i płaskorzeźby (zwłaszcza portrety) wykonane w brązie, terakocie, gipsie, przedstawiające podobizny wybitnych osób związanych z dziejami Inowrocławia i Kujaw, są autorstwa Wita Płazewskiego (1932-2004). Kolekcję współczesnej plastyki uzupełniają prace obecnie tworzących artystów - Emilii Szarzyńskiej, Mariana Kokoszyńskiego, Leonarda Pyszkowskiego, Stefana Łożykowskiego, Romana Chamskiego i Andrzeja Prokopiuka.

Większość zbiorów współczesnej grafiki stanowią prace Wojciecha Łuczaka, znakomitego twórcy małej formy graficznej - ekslibrisów, wykonanych techniką drzeworytu i miedziorytu, Artysty biorącego udział w wystawach europejskich i krajowych.

Na szczególną uwagę zasługuje także kolekcja Stanisława Łuczaka, największy zbiór prac jednego artysty w kolekcji Muzeum im. Jana Kasprówicza.

Biblioteka

Gromadzi książki, zbiory specjalne, czasopisma, plakaty, katalogi wystaw oraz dokumenty życia społecznego. Księgozbiór biblioteki liczy prawie 15 000 woluminów i systematycznie powiększa się poprzez zakupy aukcyjne, antykwaryczne oraz nabywanie nowości wydawniczych. Jednym z działów księgozbioru biblioteki jest dział gromadzący pierwodruki i kolejne wydania dzieł Jana Kasprówicza i Stanisława Przybyszewskiego oraz innych wybitnych twórców młodopolskich. Prawdziwymi „białymi krukami” są książki ocalałe z biblioteki autora Hymnów, podpisane przez poetę lub zawierające dedykacje jego przyjaciół, np. Kornela Makuszyńskiego, Leopolda Staffa, Emila Zegadłowicza, ponadto książki z autografami Stanisława Przybyszewskiego. Innym ważnym działem księgozbioru muzealnego są książki związane tematycznie z Kujawami. Są to wydawnictwa z drugiej poł. XIX w., pocz. XX, okresu międzywojennego i powojennego, aż do czasów współczesnych.

W październiku 2006r. Powiat Inowrocławski zakończył realizację projektu współfinansowanego ze środków europejskich w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego pn. „Przebudowa i adaptacja Pałacu Mieszczańskiego na siedzibę Muzeum im. Jana Kasprówicza w Inowrocławiu”.

Zrealizowany projekt, ukierunkowany na wsparcie Muzeum im. Jana Kasprówicza wiązał się m.in. z poprawą jakości funkcji kulturalnych oraz turystyczno-rekreacyjnych w regionie. Poprzednie warunki funkcjonowania Muzeum im. Jana Kasprówicza były złe. Część zbiorów nie mogła być wyeksponowana i zalegała w zawilgoconych magazynach. Stan ten w sposób znaczący ograniczał działalność kulturalną oraz naukowo-edukacyjną prowadzoną przez Muzeum. Poprzedni obiekt nie był również dostosowany dla osób niepełnosprawnych.

Bezpośrednie rezultaty zrealizowanego projektu to: poprawa warunków funkcjonowania oraz zwiększenie powierzchni ekspozycyjnych Muzeum, prawidłowe przechowywanie zbiorów muzealnych w pomieszczeniach do tego przystosowanych, możliwość zorganizowania nowych wystaw, wyeksponowanie wielu zbiorów zalegających wcześniej w magazynach z powodu zbyt małej powierzchni wystawienniczej, ochrona przed dewastacją cennego obiektu dziedzictwa kulturowego, poprawa estetyki budynku i jego otoczenia, dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych, zatrudnienie dodatkowych 7 osób, wystawy czasowe, rozwinięcie tematyki wystaw stałych, ekspozycja dotycząca historii miasta i regionu, ekspozycja dorobku wybitnych malarzy wywodzących się z Kujaw.

Młodzieżowy Dom Kultury im. Janusza Korczaka w Inowrocławiu jest publiczną placówką wychowania pozaszkolnego. Celem działalności realizowanej przez placówkę jest kształtowanie i rozwijanie uzdolnień dzieci i młodzieży, pogłębianie ich wiedzy, pomoc w zdobywaniu przez nie umiejętności artystycznych oraz organizowanie imprez kulturalno – oświatowych i rekreacyjnych.

W chwili obecnej w MDK zatrudnionych jest 14. nauczycieli. Prowadzone są następujące formy pracy z dziećmi i młodzieżą: Klub Młodego Plastyka, Pracownia Rzeźby Lepionej, Grupa Malarska „Tęczowe igraszki” (dzieci młodsze), Grupa rysunkowa „Kolorowe kredki”, Nauka tworzenia scenografii, Wizualizacja form przestrzenno – malarskich, rysunek i malarstwo dla kandydatów na studia artystyczne, Rzeźba i struktury przestrzenne, Organizacja imprez, Klub Przyjaciół Zwierząt, Teatrzyk „Wiercipiętek”, Teatr dzieci i młodzieży „Trzy, cztery”, Koło literackie „Dekameron” (zajęcia dla szczególnie uzdolnionych literacko), Dziecięcy Teatrzyk „Figielek”, Kółko Recytatorskie „Rymolubki” (zajęcia dla szczególnie uzdolnionych recytatorsko), Koło Literacko – Teatrologiczne, zespół teatralny „Teatrom”, Klub Malucha - codzienne zajęcia z dziećmi w wieku przedszkolnym, Grupa wokalna „Top secret”, Grupa instrumentalna „Akompaniamento”, Zespół instrumentalno - wokalny, Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „Kujawy”, Zespół wokalny „Zawczasu”, Zespół wokalno - instrumentalny „Na ostatnią chwilę”, Zespoły tańca nowoczesnego „Temperament”, „Kaprys”, „Fantazja”, „Dynamic”, Grupy rytmiczne „Płomyki”, „Pszczółki”, Chór, Zespół wokalny „Chanson”, Zajęcia umuzykalniające z elementami rytmiki, Zespół muzyki dawnej „Schola Cantorum Inowroclaviensis”.

Młodzieżowy Dom Kultury im. Janusza Korczaka w Inowrocławiu organizuje szereg imprez m.in.: Jesienny Festyn Rodzinny, Powiatowy Konkurs Recytatorski i Plastyczny „Jesień wierszem malowana”, Konkurs Plastyczny związany ze świętami Bożego Narodzenia, Marsz Szlakiem Powstańców Wielkopolskich, Marsz Szlakiem Szwadronu Nadgoplańskiego, Konkurs „Czy znasz Inowrocław i jego okolice”, Powiatowy Konkurs Recytatorski „O Żółtą Lokomotywę”, Koncert z okazji Dnia Matki i Dnia Ojca. Jest również organizatorem i współorganizatorem szeregu przedsięwzięć ogólnopolskich, m.in.: Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Zielona lokomotywa”, Ogólnopolskiego Konkursu Literackiego „Zimowanki, czyli zimowe rymowanki”, Ogólnopolskiego Festiwalu Małych Form Teatralnych „Arlekinada” (wspólnie z I Liceum Ogólnokształcącym im. J. Kasprowicza w Inowrocławiu oraz Inowrocławskim Domem Kultury), Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Palma Wielkanocna”, Ogólnopolskiego Konkursu Tańca Nowoczesnego, Ogólnopolskiego Konkursu na Recenzję Teatralną, Ogólnopolskiego Festiwalu Młodzieżowych Orkiestr Dętych, Ogólnopolskich Warsztatów i Konkursu Fotograficznego „Jesienne impresje”.

W najbliższych latach Powiat Inowrocławski zamierza postawić na rozwój i wzmocnienie potencjału kulturalnego. Planuje się podjąć działania na rzecz ochrony dóbr kultury oraz promocji dziedzictwa kulturowego. W nowej perspektywie finansowej UE na lata 2007- 2013 powiat zgłosił na listę tzw. kluczowych projektów dwa w sferze kultury tj. Goplańskie dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze Kruszwicy bazą dla turystyki, rekreacji, edukacji i sportu promocji dziedzictwa oraz Utworzenie parku kulturowego „Kalwaria Pakoska” jako elementu promocji dziedzictwa Kujaw i Pałuk.

1.5.6. Sport i rekreacja

Baza sportowo-wypoczynkowa i jej stan techniczny

Na terenie powiatu inowrocławskiego zarejestrowanych jest 64 stowarzyszeń kultury fizycznej oraz 34 uczniowskie kluby sportowe. Wiodącymi UKS-ami są: SKS Kasprowicz Inowrocław, LUKS Inowrocław, UKS Jadwiga Inowrocław, UKS Basket Janikowo, LIUKS Kruszwica. Ponadto istnieją również kluby sportowe zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym. Należą do nich m.in. Gopłania Inowrocław, Cuiavia Inowrocław, Unia Janikowo, Gopło Kruszwica oraz SPORTINO.

Wiodącymi dyscyplinami sportowymi na terenie powiatu są: koszykówka, piłka nożna, lekka atletyka, wioślarstwo i tenis stołowy.

Na terenie powiatu inowrocławskiego znajduje się wiele obiektów sportowych służących społeczeństwu m.in.:

- baseny kryte w Inowrocławiu i Janikowie,
- baseny odkryte w Inowrocławiu i Gniewkowie,
- tor wioślarski w Kruszwicy,
- stadiony piłkarskie w Inowrocławiu, Kruszwicy, Janikowie i Gniewkowie,
- hale sportowo-widowiskowe w Inowrocławiu i w Kruszwicy,
- strzelnica sportowa w Kościelcu i w Kobylnikach,
- ośrodki hippiczne w Kobylnikach, Jaksicach i Jaszczółowie,
- sztuczne lodowisko,
- korty tenisowe w Inowrocławiu i w Kruszwicy,
- stacje żeglarskie w Kruszwicy, Janikowie i Łącku.

Poniższe zestawienie szczegółowo obrazuje stan bazy sportowej szkół ponadgimnazjalnych na terenie powiatu.

Tabela 18 Baza sportowa szkół ponadgimnazjalnych na terenie powiatu

Nazwa szkoły	Dostępna baza sportowa
I Liceum Ogólnokształcące w Inowrocławiu	sala gimnastyczna o wymiarach 33 m x 14 m, sala gimnastyczna o wymiarach 20 m x 10 m, siłownia, kort tenisowy – asfaltowy, boisko lekkoatletyczne: bieżnia, skocznia w dal, skocznia wzwyż, rzutnia do dysku, rzutnia do pchnięcia kulą
II Liceum Ogólnokształcące w Inowrocławiu	boisko asfaltowe do piłki ręcznej, skocznia i rzutnia lekkoatletyczna, sala gimnastyczna o wymiarach 20 m x 10 m, siłownia
III Liceum Ogólnokształcące w Inowrocławiu	boisko lekkoatletyczne, boisko asfaltowe do piłki ręcznej, zastępcza sala gimnastyczna o wymiarach 20 m x 8,5 m, zastępcza sala gimnastyczna o wymiarach 11 m x 5 m, siłownia
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Inowrocławiu	boisko trawiaste do piłki nożnej, boiska asfaltowe do piłki ręcznej i koszykówki, bieżnia lekkoatletyczna, skocznia do skoku w dal, sala gimnastyczna o wymiarach 24 m x 12 m, siłownia
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Inowrocławiu	boisko asfaltowe
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 w Inowrocławiu	sala gimnastyczna o wymiarach 21,5 m x 11,5 m, boisko trawiaste, boisko asfaltowe do koszykówki, bieżnia żużlowa
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Inowrocławiu	sala gimnastyczna w wymiarach o wymiarach 18 m x 9 m, siłownia, boisko asfaltowe do piłki ręcznej, boisko asfaltowe do piłki koszykowej, boisko asfaltowe do piłki siatkowej, skocznia do skoku w dal, rzutnia do pchnięcia kulą, bieżnia okólna długości 165 m
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 w Inowrocławiu	sala gimnastyczna o wymiarach 28 m x 14m, siłownia, boiska: asfaltowe i trawiaste - piłka nożna

Liceum Ogólnokształcące w Kruszwicy	sala sportowa o wymiarach 24 m x 12 m,
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kruszwicy	sala gimnastyczna o wymiarach 21 m x 12 m, siłownia, bieżnia, skocznia, rzutnia, boisko asfaltowe do piłki koszykowej i piłki siatkowej
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kobylnikach	sala o wymiarach 21 m x 8,5 m, trawiaste boisko do piłki nożnej, betonowe boisko do piłki koszykowej, betonowe boisko do piłki siatkowej – niepełny wymiar, betonowe boisko do tenisa ziemnego,
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kościelcu	sala gimnastyczna o wymiarach 30 m x 16 m, siłownia, boisko asfaltowe do piłki ręcznej, bieżnia okólna ziemna, strzelnica sportowa
Zespół Szkół im. Marka Kotańskiego w Inowrocławiu	boisko szkolne
Powiatowy Młodzieżowy Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kruszwicy	85 miejsc noclegowych, 298 miejsc siedzących na trybunach hali widowisko-sportowej, płyta boiska 45 m x 27 m.

Źródło: Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia

Istniejące obiekty sportowe w większości wymagają gruntownych remontów. Konieczne jest sukcesywne zwiększanie środków budżetowych i pozyskiwanie środków unijnych na ten cel. Należy również wspomnieć, że trwają przygotowania do budowy hali sportowo-widowiskowej przy III LO Inowrocław, z której oprócz młodzieży Liceum będą korzystać uczniowie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Inowrocławiu. Rozwój zaplecza sportowo-rekreacyjnego powinien odbywać się etapami, umiejętnie wykorzystując środki pozabudżetowe. Konieczne jest wybudowanie nowej sali przy Zespole Szkół im. Marka Kotańskiego w Inowrocławiu. Należy zainwestować w modernizację boisk istniejących przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1, Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 i Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Inowrocławiu, stwarzając w ten sposób kompleksy sportowo-rekreacyjne na tych terenach. Wybudowane obiekty nie tylko służyłyby młodzieży tychże szkół, ale również młodzieży sąsiednich placówek oraz mogłyby być wykorzystane do organizacji zawodów sportowych na szczeblu powiatowym.

Działalność sportowo-rekreacyjna prowadzona na terenie powiatu

Zgodnie z kalendarzem imprez sportowych Szkolnego Związku Sportowego Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu jest organizatorem i koordynatorem mistrzostw powiatu dla szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz szkół ponadgimnazjalnych w grach zespołowych, tenisie stołowym oraz lekkiej atletyce. Oprócz uczestnictwa w zawodach organizowanych przez Szkolny Związek Sportowy, szkoły powiatu biorą udział i same organizują zawody ogólnopolskie:

I Liceum Ogólnokształcące w Inowrocławiu - Ogólnopolski Turniej Juniorów w Piłce Koszykowej im. prof. Józefa Bączkowskiego

II Liceum Ogólnokształcące w Inowrocławiu - Turniej Piłki Siatkowej Chłopców im. prof. Henryka Nowakowskiego

III Liceum Ogólnokształcące w Inowrocławiu - Ogólnopolski Turniej Piłki Koszykowej Dziewcząt o puchar Starosty Inowrocławskiego

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 w Inowrocławiu - Mistrzostwa Polski Szkół Budowlanych w Piłce Koszykowej Chłopców.

Działania wskazane w zakresie sportu i rekreacji w Strategii zmierzają do:

- rozbudowy bazy sportowej na terenie powiatu (baseny, boiska, sale gimnastyczne),
- zwiększenia liczby ofert programowych w zakresie kultury fizycznej i sportu,
- poprawy wydolności i sprawności fizycznej dzieci i młodzieży,
- ograniczenia tendencji do siedzącego trybu życia,
- zmniejszenia liczby osób z nadwagą i otyłością,
- zmniejszenia zagrożenia zachorowalnością na tzw. choroby cywilizacyjne,
- poprawy wskaźników zdrowotności społeczeństwa,
- zmniejszenia liczby zjawisk patologicznych oraz agresji, w szczególności wśród młodzieży,
- wykształcenia w społeczeństwie świadomości w zakresie wartości aktywnego wypoczynku oraz korzystnych nawyków aktywnego spędzania czasu wolnego,
- zwiększenia udziału obywateli w zajęciach rekreacji ruchowej,
- zwiększenia możliwości uprawiania sportu i rekreacji fizycznej osobom niepełnosprawnym.

1.5.7. Organizacje pozarządowe

Na terenie powiatu inowrocławskiego funkcjonuje 274 organizacji pozarządowych. W rejestrze prowadzonym przez Starostę znajdują się m.in.: stowarzyszenia zwykłe – 34, stowarzyszenia posiadające osobowość prawną – 142 oraz ochotnicze straże pożarne – 63 i fundacje – 7. Poniższe zestawienie zawiera przegląd branżowy organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu.

Tabela 19 Organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu inowrocławskiego w podziale na branże

	kultura	edukacja	sport	zdrowie	inne	RAZEM
stowarzyszenia zwykłe	5	2	5	1	21	34
organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną w tym:						
-stowarzyszenia	28	13	43	30	28	142
-fundacje	2	2	0	2	1	7

Źródło: opracowanie własne

Realizując wymóg ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie od trzech lat Rada Powiatu Inowrocławskiego przyjmuje roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego.

Wymienione dokumenty stanowiły bazę programową dla rozwoju przedmiotowej współpracy. Obecnie określone zostały szczegółowo jej zasady i formy. Zdefiniowano również podmioty i realizatorów tej współpracy. Program współpracy Powiatu z organizacjami pozarządowymi stał się dokumentem wzorcowym, wykorzystywanym jako dobra praktyka zarówno w tworzeniu, jaki i w kształtowaniu relacji między III sektorem i stroną samorządową.

Całokształt działań programowych był na bieżąco konsultowany z reprezentatywnym gremium, które stanowi Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Inowrocławskiego. Została ona ukonstytuowana 2 marca 2004 r. i stanowiła drugie takie gremium powołane w województwie kujawsko- pomorskim. Reprezentanci obdarzeni mandatem poszczególnych

organizacji pozarządowych brali udział w corocznych konferencjach oraz w II Forum Organizacji Pozarządowych Powiatu Inowrocławskiego, które odbyło się 30 czerwca 2006 r.

Zaproszenia na II Forum skierowano do ponad 240 podmiotów prowadzących działalność w sferze pożytku publicznego i obejmujących zasięgiem swego działania mieszkańców naszego powiatu. Forum podsumowało działalność Rady Organizacji Pozarządowych Powiatu Inowrocławskiego podczas minionej kadencji, obejmującej lata 2004 – 2006. Dokonano również wyboru członków nowej 20-osobowej Rady i jej Prezydium na lata 2006 – 2010 oraz stałego delegata z terenu powiatu inowrocławskiego do Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko – Pomorskiego.

Wdrażanie ww. mechanizmów sprzyjało tworzeniu podstaw partnerstwa publiczno-społecznego. Objawiało się ono między innymi tworzeniem wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym. Ponadto służyło powstawaniu lokalnych inicjatyw obywatelskich w zakresie pożytku publicznego. Wśród innych niefinansowych form współpracy powiatu z organizacjami pozarządowymi znaczące miejsce zajmowała pomoc w prowadzeniu działalności informacyjnej i promocyjnej w mediach i na stronie internetowej powiatu, jak również promowanie ciekawych programów pozwalających na pozyskiwanie przez organizacje pozarządowe środków finansowych ze źródeł zewnętrznych.

Na terenie powiatu przeprowadzano również szkolenia dotyczące możliwości ubiegania się o fundusze unijne przez podmioty działające w sferach: społecznej, okołobiznesowej, sportowej, oświatowej i kulturalnej. Organizowano ponadto prezentacje edukacyjne i warsztaty grupowe dotyczące możliwości pozyskiwania grantów zewnętrznych oraz przygotowywano materiały informacyjne w tym zakresie.

Działania podejmowane dotąd na terenie powiatu stanowiły modelowy przykład relacji partnerskich pomiędzy III sektorem i administracją publiczną.

Trzon współpracy wymuszający stałe kontakty między samorządem powiatowym i organizacjami pozarządowymi stanowi zlecanie realizacji zadań publicznych. Powiat zleca realizację zadań w formie dofinansowania wykonywania zadań publicznych. Corocznie dokumenty programowe ustalają obowiązujące priorytety zadań wspieranych finansowo przez Powiat. Tworzenie priorytetów odbywa się przy współudziale organizacji pozarządowych i polega na warsztatowym wypracowywaniu wniosków i uwag do propozycji przedłożonych przez stronę samorządową.

Powyższe działania są pozytywnym przykładem tworzenia zbieżnych płaszczyzn działania samorządu oraz oczekiwań organizacji pozarządowych, mających na celu inicjowanie przedsięwzięć oraz rozwiązywanie problemów społeczności lokalnej.

Natomiast propozycje realizacji zadań składane w trybie konkursowym przez organizacje pozarządowe ocenia komisja konkursowa, stanowiąca organ opiniodawczo – doradczy, która jest powoływana corocznie przez Zarząd Powiatu. W myśl przyjętych zasad efektywności i jawności postępowania w składzie przedmiotowej Komisji znajduje się 4 przedstawicieli sektora pozarządowego, co daje gwarancję obiektywnej oceny ofert. W swej trzyletniej praktyce samorząd powiatowy wykorzystywał dobrą znajomość problemów społeczności lokalnej, którą posiadają najbardziej aktywne podmioty sektora pozarządowego w celu stworzenia optymalnego sposobu podziału środków budżetowych.

Od 2005 roku w kolejnych budżetach Powiatu przeznacza się coraz więcej środków na wspieranie wykonywania zadań publicznych. W 2005 roku Powiat w trybie konkursowym przekazał organizacjom pozarządowym dotacje na zadania zlecone do realizacji na podstawie:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej – 60.000 zł z przeznaczeniem na prowadzenie w 2005 r. Ośrodka Interwencji Kryzysowej wraz ze schroniskiem dla kobiet i matek z dziećmi,
- ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – 56.350 zł.

Na 2006 r. stosownie do istniejących wówczas możliwości finansowych zarezerwowano w budżecie kwotę 190.000 zł, która stanowiła 0,19 % ogółu wydatków powiatu. Powiat w trybie konkursowym przekazał organizacjom pozarządowym środki finansowe na zadania zlecone do realizacji na podstawie:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej – 80.000 zł z przeznaczeniem na prowadzenie w 2006 r. Ośrodka Interwencji Kryzysowej wraz ze schroniskiem dla kobiet i matek z dziećmi,
- ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – 105.000 zł – z przeznaczeniem na wspieranie realizacji zadań priorytetowych.

Natomiast rezerwę celową w budżecie na 2007 r. zwiększono do wysokości 0,27 % ogółu wydatków i przekazano do rozdysponowania organizacjom w trybie konkursowym kwotę o 70 tys. zł wyższą w porównaniu do minionego roku. Z ww. puli środków kwotą 100 tys. zł powiat wspiera działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej. Natomiast pozostałe 160 tys. zł przeznaczono na zadania z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu, kultury, sztuki, ochrony dziedzictwa kulturowego i tradycji, ochrony i promocji zdrowia, działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz nauki, edukacji, oświaty i wychowania.

Powiat daje wyraz swemu zaufaniu do podmiotów działających w sferze pożytku publicznego, proponując szerokie spektrum form współdziałania z tymi podmiotami. W następstwie powyższego, organizacje pozarządowe stają się ważnym partnerem społecznym administracji ze względu na ich dynamiczność i aktywność obywatelską.

Wnikliwa obserwacja zachodzących zmian pozwala jednakże stwierdzić, że nadal w sposób niewystarczający wzrasta świadomość dotycząca zróżnicowania zadań wynikających z działalności statutowej podmiotów III sektora oraz zadań jednostek samorządu powiatowego.

Ponadto niedostateczna znajomość obowiązujących procedur prawnych i formalnych stanowi w dalszym ciągu barierę korzystania z istniejących możliwości pozyskiwania środków dla znacznej części podmiotów działających w sferze pożytku publicznego. Podstawowe braki dotyczą zarówno bazy technicznej ngo, jak i zasobów kadrowych w poszczególnych organizacjach. W dużej mierze ogranicza to skuteczność podejmowanych działań w przedmiotowej materii.

Doceniając ważny udział Trzeciego Sektora w kreowaniu rozwoju lokalnego, Powiat Inowrocławski wśród podstawowych kierunków rozwoju na najbliższe lata wyznacza zintensyfikowanie współpracy międzysektorowej, która zakłada m.in.: analizowanie i pomoc organizacyjną w realizacji partnerskich projektów przez jednostki samorządów terytorialnych i organizacje pozarządowe, pomoc i doradztwo organizacjom pozarządowym w pozyskiwaniu i absorpcji środków zewnętrznych, promocję działalności społecznej, w tym wolontarystycznej, współpracę z partnerami działającymi na rzecz rozwoju powiatu i budowę partnerstwa na rzecz integracji społecznej.

1.5.8. Rynek pracy i bezrobocie

Zatrudnienie ludności powiatu

Według stanu na 31 grudnia 2006r. na terenie powiatu inowrocławskiego w gospodarce narodowej zatrudnionych było 32 505 osób. W stosunku do 2000 roku liczba osób zatrudnionych w gospodarce narodowej zmniejszyła się aż o 2 794 osoby (spadek o 7,92 %).

Tabela 20 Pracujący wg płci w latach 2000-2006

	Jednostka miary	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ogółem	osoba	35.299	34.007	32.260	30.768	31.184	31.726	32.505
mężczyźni	osoba	19.303	18.727	17.645	16.855	16.926	17.376	17.626
kobiety	osoba	15.996	15.280	14.615	13.913	14.258	14.350	14.879

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

Ponad połowa pracujących w gospodarce narodowej zatrudniona była w sektorze prywatnym (56,59% w dniu 31.12.2005 r.), co w przyszłości może wpływać w mniejszym stopniu na zmianę wielkości i struktury zatrudnienia na terenie powiatu inowrocławskiego. Średnia dla województwa kujawsko-pomorskiego wynosi w tym przypadku 56,10%.

Tabela 21 Pracujący łącznie z rolnictwem indywidualnym wg sektorów ekonomicznych

	jednostka	2003	2004	2005	2006
Ogółem	osoba	38 639	39 055	39 597	40 376
sektor rolniczy	osoba	8 802	8 907	8 930	8 872
sektor przemysłowy	osoba	13 733	13 857	14 246	14 468
sektor usługowy razem	osoba	16 104	16 291	16 421	17 036
sektor usługowy - usługi rynkowe	osoba	8 095	8 236	8 148	8 757
sektor usługowy - usługi nierynkowe	osoba	8 009	8 055	8 273	8 279

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

W 2006 r. spośród pracujących w gospodarce narodowej 52,34 % (17 036 osób) zatrudnionych było w sektorze usługowym, 44,63 % (14 468 osób) w podmiotach zakwalifikowanych do sektora przemysłowego a 28,61 % (8 872 osób) było zatrudnionych w sektorze rolniczym.

W 2006 roku na terenie powiatu 45,77 % wszystkich pracujących w gospodarce narodowej stanowiły kobiety. Jest to mniejszy udział niż w przypadku całego kraju (47,95 %) czy województwa kujawsko-pomorskiego (47,31 %).

Określenie rodzajów i specyfiki bezrobocia

Bezrobocie na terenie powiatu inowrocławskiego wykazuje tendencję spadkową, podobnie jak w województwie kujawsko-pomorskim i w całym kraju. Wskaźnik bezrobocia wyliczany jako stosunek liczby bezrobotnych do aktywnych zawodowo uległ zmniejszeniu w warunkach lokalnych jak i w kraju. Pomimo tego bezrobocie nadal utrzymuje się na wysokim poziomie, znacznie wyższym od średniej wojewódzkiej i krajowej.

Tabela 22 Zestawienie procentowe stopy bezrobocia w latach 2003-2007

rok	powiat inowrocławski	województwo kujawsko-pomorskie	kraj
2003	30,1	24,6	20,0
2004	29,7	23,5	19,1
2005	28,7	22,3	17,6
2006	26,7	19,3	14,9
czerwiec 2007r.	24,4	16,4	12,4

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu

Znaczny spadek bezrobocia wynika z dwóch przyczyn, jedną jest niewątpliwie wzrost gospodarczy w kraju, drugą przyczyną jest migracja zarobkowa do krajów Unii Europejskiej. Zmiany w strukturze bezrobocia są najlepiej widoczne w warunkach lokalnych, dlatego tabela poniżej uwzględnia wymiar bezrobocia w powiecie w tym w mieście Inowrocław według statystyk.

Tabela 23 Wymiar bezrobocia w powiecie w tym w mieście Inowrocław

rok	liczba bezrobotnych powiatu inowrocławskiego	w tym: bezrobotni z terenu miasta Inowrocław
2003	21.011	9.387
2004	20.626	9.404
2005	20.010	9.134
2006	18.382	8.265
czerwiec 2007r.	16.508	7.376

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu

Tabela 24 Bezrobotni wg podziału na miasta i gminy

obszar	rok 2003		rok 2004		rok 2005		rok 2006		I półrocze 2007r.	
	ogółem	w tym kobiet	ogółem	w tym kobiet	ogółem	w tym kobiet	ogółem	w tym kobiet	ogółem	w tym kobiet
miasto Inowrocław	9 387	5 343	9 404	5 182	9 134	5 089	8 265	4 746	7 376	4 389
miasto i gmina Gniewkowo	1 792	912	1 723	831	1 722	928	1 569	837	1 490	806
miasto i gmina Janikowo	1 774	1 092	1 583	972	1 552	986	1 328	898	1 217	835
miasto i gmina Kruszwica	2 882	1 684	2 783	1 608	2 664	1 565	2 458	1 484	2 274	1 392
miasto i gmina Pakość	1 483	850	1 440	801	1 370	788	1 261	765	1 076	691
gmina Dąbrowa Biskupia	669	339	650	318	661	350	602	324	526	300
gmina Inowrocław	1 317	702	1 379	727	1 324	731	1 271	717	1 130	664
gmina Rojewo	569	295	544	271	546	267	524	286	430	260
gmina Złotniki Kujawskie	1 138	564	1 120	554	1 037	546	1 104	546	989	540

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu

Tabela 25 Liczba bezrobotnych wg wieku

grupa wiekowa	2003	2004	2005	2006	I półrocze 2007
18-24 lat	2.427	2.322	2.122	1.684	3.516
25-34 lat	2.744	2.758	2.694	2.453	4.945
35-44 lat	2.091	2.049	2.002	1.832	3.424
45-54 lat	1.929	2.011	1.982	1.911	3.731
55-59 lat	185	245	307	347	800
powyżej 60 lat	11	19	27	38	92

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu

Liczba młodych osób, zarejestrowanych jako bezrobotni w Powiatowym Urzędzie Pracy dominuje od lat i mimo zmniejszenia bezrobocia wciąż jest niepokojąca. Należy zaznaczyć, że grupa do 25 roku życia uczestniczy w stażach zawodowych, mimo że wciąż pozostają jako osoby bezrobotne. Nieznacznie wzrosła też liczba osób w wieku powyżej 55 roku życia i prawdopodobnie w grupie tej bezrobocie będzie wzrastać, gdyż jak wynika z obserwacji, liczba osób z ciągłością zatrudnienia i długoterminowym stażem maleje. Przepuszczalnie osoby powyżej 55 roku życia będą w rejestrach w dalszym ciągu, bowiem nie uzyskają świadczeń przedemerytalnych i emerytalnych.

Tabela 26 Liczba bezrobotnych, wg czasu pozostawania bez pracy

czas bez pracy	2003	2004	2005	2006	I półrocze 2007
do 1 m-ca	400	404	314	113	949
1-3 m-cy	1.230	1.222	1.272	1.003	1.443
3-6 m-cy	1.280	983	1.096	842	1.658
6-12 m-cy	1.485	1.608	1.438	1.276	2.547
12-24 m-cy	1.737	1.742	1.577	1.553	2.851
powyżej 24 m-cy	3.255	5.445	3.437	3.295	7.060

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu

Tabela 27 Liczba bezrobotnych, wg kwalifikacji zawodowych

wykształcenie	2003	2004	2005	2006	I półrocze 2007
wyższe	387	411	399	374	570
średnie zawodowe i policealne	2.265	2.262	2.165	1.918	3.569
średnie ogólne	842	836	862	820	1.315
zasadnicze	3.420	3.348	3.163	2.756	5.660
gimnazjalne i poniżej	2.473	2.547	2.545	2.397	5.394

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu

Zjawisko bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu inowrocławskiego stanowi poważny problem społeczny, na który duży wpływ ma:

- wysokie bezrobocie na obszarach małych miast i wsi,
- młody wiek osób pozostających bez pracy,
- duża liczba osób długotrwale bezrobotnych,

- zwiększające się bezrobocie wśród kobiet z powodu braku ofert pracy,
- niski poziom kwalifikacji zawodowych bezrobotnych (ogranicza to możliwości znalezienia pracy zarówno w miejscu zamieszkania, jak i poza nim).

Najpoważniejszymi problemami związanymi z zasobami ludzkimi w powiecie są sprawy związane z wysokim bezrobociem na obszarach małych miast i wsi, młody wiek osób pozostających bez pracy, wysokie bezrobocie i brak ofert pracy dla kobiet, wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych oraz niski poziom kwalifikacji bezrobotnych.

Wśród długotrwale bezrobotnych, grupą szczególną są osoby nie potrafiące odnaleźć się w nowej rzeczywistości, żyjące często na granicy ubóstwa, zagrożone nasilającymi się patologiami. Są to w większości ludzie o niskich kwalifikacjach zawodowych, dla których możliwości znalezienia pracy zarówno w miejscu zamieszkania jak i poza nim są szczególnie ograniczone.

Należy stwierdzić, że walka z bezrobociem będzie skuteczna tylko wtedy, gdy na odpowiednio wysokim poziomie będą występowały przede wszystkim następujące czynniki:

- środki finansowe będą przeznaczone na realizację zadań związanych z aktywną formą walki z bezrobociem,
- podejmowane będą działania władz samorządowych na rzecz ograniczenia bezrobocia na podległym im terenie,
- wzajemna współpraca władz lokalnych z Powiatowym Urzędem Pracy w celu realizacji wspólnych działań na rzecz zwalczania bezrobocia.

Programy realizowane na rzecz walki z bezrobociem

Aktywizacja lokalnego rynku pracy realizowana jest przez Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu poprzez wykonywanie m.in. następujących zadań:

- rozwój i modernizację instrumentów oraz instytucji rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem pośrednictwa pracy,
- aktywizację zawodową młodzieży,
- zapewnienie warunków do rozwoju zasobów ludzkich w drodze kształcenia, szkolenia i pracy,
- dalsze doskonalenie systemu informacji o szkoleniach, zarówno bezrobotnych jak i pracujących (zmiana kwalifikacji),
- dalszy rozwój i doskonalenie metod i technik poradnictwa zawodowego,
- rozszerzenie działalności Klubu Pracy, Warsztatów Aktywnego Poszukiwania Pracy i Sali Informacji Zawodowej.

Celem tych działań jest integracja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych oraz osób długotrwale bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu powiatu inowrocławskiego.

Powiatowy Urząd Pracy obejmuje swym zasięgiem miasto Inowrocław, miasta-gminy: Gniewkowo, Janikowo, Kruszwica, Pakość, oraz gminy: Inowrocław, Złotniki Kujawskie, Rojewo, Dąbrowa Biskupia.

Działania na rzecz ograniczania zjawiska bezrobocia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy

powiatu inowrocławskiego, poza pełnym i racjonalnym wykorzystaniem na ten cel środków Funduszu Pracy i środków Europejskiego Funduszu Społecznego pozwalają również na:

- stworzenie lokalnej płaszczyzny współpracy i partnerstwa na rzecz wsparcia realizacji działań Urzędu i zatrudnienia,
- tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczenie bezrobocia w ramach programów rynku pracy,
- zwiększenie liczby ofert pracy subsydiowanej, będących w dyspozycji Urzędu,
- zwiększenie liczby podjęć pracy przez osoby długotrwale bezrobotne,
- pobudzenie aktywności zawodowej bezrobotnych,
- poprawę statusu materialnego osób bezrobotnych zaktywizowanych w ramach programu Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Całkowite i racjonalne wykorzystanie środków Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego jest możliwe dzięki wzajemnej współpracy Powiatowego Urzędu Pracy z władzami samorządowymi powiatu, instytucjami rynku pracy, instytucjami dialogu społecznego i partnerstwa lokalnego. Współpraca ta ma na celu podjęcie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia i aktywizacji lokalnego rynku pracy oraz integracji społecznej.

Powiatowy Urząd Pracy w sposób racjonalny gospodarował środkami Funduszu Pracy, przeznaczonymi na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu. Wysokość otrzymanych środków w latach 2003-2006 kształtowała się następująco:

Tabela 28 Wysokość przyznanych środków Funduszu Pracy w latach 2003-2006

Zadanie:	2003 r.	2004 r.	2005 r.	2006 r.
Szkolenia	1 359 908,00	702 286,00	529 995,00	371 440,00
Prace interwencyjne	1 102 040,00	1 503 755,00	3 171 500,00	2 621 800,00
Roboty publiczne	3 592 600,00	2 934 219,00	4 019 505,00	3 455 960,00
Prace społecznie użyteczne	-	-	-	81 200,00
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	-	-	7 000,00	19 300,00
Aktywizacja absolwentów	2 451 371,00	1 297 573,00	-	-
Aktywizacja bezrobotnych do 25 roku życia	-	-	1 305 800,00	1 259 300,00
Stypendia dla kontynuujących naukę			-	43 900,00
Zwrot kosztów dojazdu do pracy	35 915,00	36 800,00	-	-
Zwrot kosztów dojazdu do pracy i zakwaterowania	-	-	138 000,00	100 200,00
Pożyczki na działalność gospodarczą	1 235 000,00	64 000,00	-	-
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	-	-	910 000,00	134 000,00
Refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy	-	-	48 000,00	-
Młodociani	1 618 266,00	813 867,00	598 000,00	-
OGÓŁEM LIMIT	11 395 100,00	7.352.000	10 727 800,00	8 857 100,00

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu

Oprócz środków przyznanych w ramach limitu Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu pozyskał dodatkowe środki na realizację programów specjalnych.

Tabela 29 Dodatkowe środki przyznane na realizację programów specjalnych

Lata	Kwota w zł	Programy
2003	b.d.	1. „Zatrudnienie okresowe osób długotrwale bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych”. 2. „Wsparcie przedsiębiorczości osób bezrobotnych”. 3. „Zatrudnienie okresowe w ramach robót publicznych oraz wsparcie przedsiębiorczości osób bezrobotnych”.
2004	1 610 000	1. „Zatrudnienie okresowe osób długotrwale bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych” 2. „Zadania związane z obsługą Zintegrowanego Systemu Zarządzania i Kontroli w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa” 3. Realizacja zadań na rzecz pomocy rolnikom w pozyskaniu środków z funduszy Unii Europejskiej, w tym płatności bezpośrednich. 4. „Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych poprzez zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych” 5. „Wsparcie aktywności osób długotrwale bezrobotnych poprzez zatrudnienie w ramach robót publicznych”
2005	2 552 000	1. „Bezpieczna Dolina 2005” 2. „Wsparcie aktywności osób długotrwale bezrobotnych” 3. „Dotacje i szkolenia – szansą na samozatrudnienie” 4. „Nowa szansa” 5. „Powrót do aktywności zawodowej osób bezrobotnych” 6. „Działalność gospodarcza szansą dla młodych”
2006	2 660 800	1. Praca i środowisko. 2. Aktywność zawodowa osób bezrobotnych. 3. Młodzież na rynku pracy. 4. Droga do zatrudnienia. 5. Nowa szansa – zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych.
2007	889 800	1. „Praca i środowisko 2007”

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu

Efekty realizacji projektów to:

- wyzwolenie nowego podejścia do planowania i obserwacji swojej sytuacji na rynku pracy oraz reagowanie na zachodzące zmiany,
- wzmocnienie zdolności do samodzielnego poruszania się po rynku pracy,
- pobudzenie aktywności zawodowej,
- stworzenie lokalnej płaszczyzny współpracy i partnerstwa na rzecz wsparcia realizacji działań Urzędu i zatrudnienia,
- tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczenie bezrobocia w ramach programów rynku pracy,
- zwiększenie liczby ofert pracy subsydiowanej będących w dyspozycji Urzędu,
- zwiększenie liczby podjęć pracy przez długotrwale bezrobotnych,
- poprawa materialna bytu rodziny.

Działania podjęte przez Powiatowy Urząd Pracy w ramach ww. programów w latach 2003-2004 pozwoliły na aktywizację zawodową 3 626 osób bezrobotnych, we wszystkich formach aktywizacji zawodowej.

Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu jest liderem w regionie w zakresie wdrażania projektów systemowych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Tabela 30 Środki pozyskane z Europejskiego Funduszu Społecznego

Lata	Kwota w zł	Zrealizowane projekty
2004	3 559 800	1. „Wprowadzenie młodzieży na rynek pracy” – działanie 1.2 2. „Wejście osób długotrwale bezrobotnych na rynek pracy” działanie 1.3
2005	3 956 700	1. „Wprowadzenie młodzieży na rynek pracy” - 2.358.580,- zł, 2. „Wejście osób długotrwale bezrobotnych na rynek pracy” 3. „Wejście młodzieży z powiatu inowrocławskiego na rynek pracy” 4. „Powrót na rynek pracy osób długotrwale bezrobotnych” - 1.629.600 zł
2006	6 639 167	1. Szansa dla młodzieży z powiatu inowrocławskiego (Działanie 1.2 A SPO RZL). 2. Wsparcie osób długotrwale bezrobotnych z powiatu inowrocławskiego (Działanie 1.3 A SPO RZL).
2007	5 909 800	1. Szansa dla młodzieży z powiatu inowrocławskiego (Działanie 1.2 A SPO RZL). 2. Wsparcie osób długotrwale bezrobotnych z powiatu inowrocławskiego (Działanie 1.3 A SPO RZL).

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu

Środki pozyskane z Europejskiego Funduszu Społecznego pozwoliły na aktywizację zawodową prawie 10 000 osób w latach 2004-2007.

W latach 2007-2013 Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu planuje w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki podejmować działania prowadzące do zwiększania dostępu do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy, wzmocnienia integracji społecznej grup narażonych na dyskryminację, zwiększania zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw, a także podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji powiązanych ściśle z rynkiem pracy.

Pomoc określona pod kątem potrzeb poszczególnych grup odbiorców będzie polegała przede wszystkim na opracowaniu programów walki z bezrobociem, podnoszeniu kwalifikacji pracowników i osób bezrobotnych, wyrównywaniu szans edukacyjnych społeczeństwa oraz zwiększaniu mobilności zawodowej i przestrzennej.

PUP Inowrocław będzie koncentrował się przede wszystkim na wybranych grupach docelowych, które doświadczają największych trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy. Grupy te obejmują m.in. osoby młode (do dwudziestego piątego roku życia), które nie posiadają doświadczeń zawodowych oraz kwalifikacji koniecznych do znalezienia zatrudnienia, kobiet (w tym zwłaszcza matek samotnie wychowujących dzieci), osób starszych (po czterdziestym piątym roku życia), mających trudności z dostosowaniem się do wymogów modernizującej się gospodarki, a także osób niepełnosprawnych, poszukujących zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

1.6. Turystyka i baza turystyczna

Na terenie powiatu inowrocławskiego znajduje się wiele cennych zabytków pochodzących z czasów początków i kształtowania się państwa polskiego. Na uwagę turystów zasługuje kruszwicka Kolegiata pw. św. Ap. Piotra i Pawła, zbudowana na początku XII w. z granitowych i piaskowcowych ciosów, jeden z najlepiej zachowanych zabytków

architektury romańskiej w Polsce. W świątyni znajdują się m.in. dwie chrzcielnice: piaskowcowa z XI w. i granitowa z XII w. oraz rzeźby pochodzące z początków XVI i XVIII w. Z tego samego okresu pochodzi kościół pw. Imienia Najświętszej Marii Panny, najcenniejszy zabytek Inowrocławia, jeden z najstarszych kościołów na Kujawach. Pobudowany pod koniec XII lub na początku XIII w. Na ścianach świątyni znajdują się tajemnicze płaskorzeźby przedstawiające maski ludzi, demonów, zwierzęta i krzyże. W Inowrocławiu warto również odwiedzić kościół farny pw. Św. Mikołaja. Jego początki sięgają XIII w., po całkowitym zniszczeniu przez Krzyżaków został ponownie wzniesiony w XV w. W latach 1320-21 odbywał się tu proces polsko-krzyżacki o Pomorze Gdańskie, a w 1397 r., wg tradycji, królowa Jadwiga przepowiedziała w tym kościele klęskę Krzyżaków pod Grunwaldem.

Symbol Kruszwicy – Mysia Wieża pochodzi z okresu średniowiecza i reprezentuje rzadki na Kujawach gotyk. Stanowi ona pozostałość zamku obronnego z XIV w. Budowla została wzniesiona z fundacji króla Kazimierza Wielkiego ok. 1350 r. w miejscu starego grodu. Nazwa wieży wywodzi się z legendy o okrutnym królu Popielu, którego tu właśnie miały zjeść myszy.

Gmina Pakość jest znana z innych zabytków sakralnych np. romańskiego kościoła pw. Św. Małgorzaty w Kościelcu z przełomu XII i XIII wieku z dobudowanymi w okresach późniejszych bocznymi kaplicami (jedna z XVI w. – w stylu renesansowym, druga z XIX w. w stylu neorenesansowym). Ważnym obiektem jest również kościół pw. św. Bonawentury w Pakości, urządzony w 1637 r. w skrzydle zamku Działyńskich, w którym przechowywane są prócz cennych pamiątek i wotów, relikwie Krzyża Świętego.

Wyjątkowym i cennym zabytkiem sakralnym jest Kalwaria Pakoska zwana też Kujawską Jerozolimą. Jest jedną z najstarszych i drugą co do wielkości po Kalwarii Zebrzydowskiej. Pochodzi z XVII wieku. Składa się z Kościoła Ukrzyżowania i 24 kaplic pobudowanych w stylu barokowym. Z innych obiektów zabytkowych na terenie tej gminy na uwagę zasługuje np. neogotycki pałac barona von Reinbaben w Jankowie k. Pakości – od kilku lat odnawiany i odzyskujący swą dawną świetność.

W gminie Gniewkowo warto odwiedzić kościół św. Mikołaja i św. Konstancji. Gniewkowska fara to kościół gotycki murowany z cegły. W obecnym kościele znajdują się 4 ołtarze. Najstarszy boczny, bł. Konstancji pochodzi z wieku XVII, dawniej był ołtarzem głównym, po przeprowadzonym remoncie i przebudowie kościoła został przeniesiony. Drugi, św. Anny-barokowy, pochodzi z końca XVII w., trzeci, św. Mikołaja jest wbudowany po tej samej stronie. Obecny ołtarz główny powstał w połowie XVIII wieku.

W Gniewkowie warto również obejrzeć znajdującą się na rynku zabytkową kamieniczkę zbudowaną w 1767 r. Jest to najstarszy dom w Gniewkowie. Dom ten został przebudowany w XIX wieku na wieżę ciśnień.

Na szczególną uwagę zasługuje także kościół pw. Św. Mikołaja w Pieraniu gminie Dąbrowa Biskupia. Najstarsze wzmianki o parafii pochodzą z XIV w. Unikatowa drewniana barokowa bazylika została wzniesiona w latach 1732- 1734. W kościele znajduje się m.in. słynący łaskami obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem (tzw. Matki Boskiej Pierańskiej) pochodzący prawdopodobnie z 1520 roku.

Bazę noclegową na terenie powiatu stanowią hotele, motele, zajazdy, campingi, pola namiotowe. Warto również wspomnieć o gospodarstwach agroturystycznych zlokalizowanych w następujących gminach: Inowrocław, Gniewkowo, Janikowo oraz Rojewo.

W 2006r. na ogólną liczbę korzystających z noclegów tj. 43 824 osoby, 1317 osób to korzystający z noclegów turyści. Dla porównania w 2003r. na terenie powiatu zarejestrowano 16 obiektów zbiorowego zakwaterowania, zapewniających 2 264 miejsca noclegowe, w tym całoroczne -1981. Korzystających z noclegów ogółem zarejestrowano 46 865 osób, w tym 1590 to turyści zagraniczni. W 2003 r. udzielono ogółem 48 398 noclegów, w tym 3451 noclegów turystom zagranicznym. W 2004 r. zarejestrowano 17 turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, zapewniających 2 276 miejsca noclegowe, w tym całoroczne - 1996. Korzystających z noclegów ogółem zarejestrowano 44 084, w tym 1854 to turyści zagraniczni. W 2005r. udzielono 47 104 noclegów, w tym 4 914 noclegów turystom zagranicznym.

Poniższe zestawienie prezentuje bazę turystyczną na terenie powiatu z uwzględnieniem bazy noclegowej, bazy żywieniowej, miejsc sportowo - rekreacyjnych oraz dostępnych szlaków turystycznych.

Tabela 31 Dane turystyczne

nazwa gminy	miejsca sportowo-rekreacyjne	szlaki turystyczne
miasto Inowrocław	- Ośrodek Sportu i Rekreacji, - pływalnia „Wodny Park”, - teren rekreacyjny „Przy tężni”, - ścianka wspinaczkowa, - lodowisko sezonowe „Lodino”, - hala widowiskowo – sportowa, - kryta pływalnia, - Skate park, - stadiony miejskie, - korty tenisowe, - basen odkryty przy Hotelu Park.	- trasy piesze: Szlak Jana Kasprowicza, Szlak Stanisława Przybyszewskiego, Szlak generała Władysława Sikorskiego, Szlak Powstania Wielkopolskiego, - Szlak rowerowy, - Szlak Piastowski.
gmina Inowrocław	- boiska sportowe: Gnojno, Cieślin, Krusza Zamkowa; - Jeziora: Szalej i Piotrkowice	-Szlak Piastowski, -Szlaki Jana Kasprowicza i Stanisława Przybyszewskiego, - Szlak Generała Władysława Sikorskiego.
gmina Kruszwica	- stadion piłkarski, - boiska do gier zespołowych, - korty tenisowe, - hala widowisko-sportowa PMOSiR, - wypożyczalnia sprzętu sportowego LOK, - Klub Żeglarski „Popiel”	- Szlak Piastowski – mały: 1 dniowy Kruszwica – Strzelno – Żnin -Wenecja. - Szlak Piastowski – duży: 2 dniowy Kruszwica – Strzelno – Żnin –Wenecja - Biskupin – Gniezno – Ostrów Lednicki - Poznań. Zwiedzanie miast. - Szlak architektury romańskiej: 1 dniowy. Kruszwica-Strzelno – Inowrocław - szlak czarny – pieszy - szlak zielony - pieszo-rowerowy - szlak niebieski – pieszy - szlak czerwony – autokarowy. - szlak żółty – pieszy - rejsy wielogodzinne statkiem Rusałka po jeziorze Gopło - rejsy statkiem Rusałka do Ślesina, w okresie od lipca do września
gmina Gniewkowo	- boisko sportowe do piłki nożnej, - odkryty basen kąpielowy, - boisko do siatkówki i tenisa. - gmina posiada również obiekty sportowe oraz świetlice wiejskie zlokalizowane na terenie sołectw	- Szlak im. Władysława Sikorskiego (ozn. czerwone) mierzący 25 km, który biegnie przez : Inowrocław, Turzany, Balczewo, Parchanie, Gniewkowo. - Szlak rowerowy (ozn. zielone) mierzy 52 km i przebiega przez : Toruń – Małą Nieszawkę – Wielką Nieszawkę – Cierpice – Zajezerze (pomnik) – Gniewkowo – Lipie – Lipionka – Gąski – Parchanki – Parchanie – Słońsko – Balin – Jacewo – Inowrocław.
gmina Janikowo	- kryta pływalnia „Wodnik” wraz z sauną, - stadion miejski z zespołem boisk	brak

	do gier, - boisko i sala gimnastyczna przy Gimnazjum i Szkole Podstawowej; - przystań żeglarska – Klub Żeglarski Kormoran, - jezioro Pakoskie	
gmina Złotniki Kujawskie	- stadion sportowy – Złotniki Kujawskie - zespół mini boisk – Złotniki Kujawskie, ul. Szkolna. - boisko sportowe – Pęchowo, Tuczo	brak
gmina Rojewo	- stadion w Rojewie, - boiska sportowe w Rojewie, Liszkowie, Ściborzu, - świetlice wiejskie: Topola, Liszkowo, Wybranowo, Liszkowice, Płonkowo, Mierogoniewice. - Gminny Klub Seniora w Rojewie	brak
gmina Pakość	- stadion Miejski w Pakości, - boiska sportowe w Radłowie, Kościelcu i Wielowsi, - mini golf w Pakości, - camping w Mielnie nad jeziorem Mielno, - strzelnica sportowa PZŁ w Łącku, - jezioro Mielno i Pakoskie	brak

Źródło: Materiały informacyjne z poszczególnych gmin

Tabela 32 Baza noclegowa i gastronomiczna na terenie powiatu inowrocławskiego

	baza noclegowa	baza gastronomiczna
miasto Inowrocław	1. Hotel „Bast” 2. Hotel „Park” – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Inowrocławiu 3. „Hotelik pod Tężnią”. Pokoje Gościnne 4. Willa „Viktoria” 5. Pensjonat „Józefina” 6. Dom turystyczny - Ośrodek Sportu i Rekreacji w Inowrocławiu 7. Bursa Szkolna Nr 1 – Zakład Budżetowy 8. Pokoje gościnne Maciejewska Lucyna 9. Firma Handlowo-Usługowa „Bajka” 10. „Solanki” Uzdrowisko Inowrocław: - Zespół Sanatoryjno-Szpitalny „Kujawiak 1” - Zespół Sanatoryjno-Szpitalny „Kujawiak 2” - Willa „Ostoja” - Kompleks „Kujawianka” 11. Sanatorium Uzdrowskie „Metalowiec 70” 12. Kolejowe Sanatorium Uzdrowskie im. dra Józefa Krzywińskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu 13. Sanatorium Uzdrowskie Modrzew 14. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Rehabilitacyjno-Wczasowe Energetyk Sp. z o.o.	1. Kawiarnia „Cafe Sorrento” 2. Kawiarnia „Inspiracja” 3. Kawiarnia – Klub zdrojowy, 4. Kawiarnia „Kolorowa: 5. Kawiarnia „Marmurowa bis” 6. Kawiarnia „Przy kominku” 7. Kawiarnia „Przy kortach” 8. Kawiarnia w Sanatorium „Modrzew” – Firma Jakub 9. Restauracja „Dabrówka” 10. Restauracja w Hotelu „Park” 11. Restauracja „Kresowianka” 12. Restauracja „Marianna” 13. Restauracja „Mirana” 14. Restauracja „Nad Stawkiem” 15. Restauracja „Roma” – Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe 16. Restauracja „Róże, fiołki i aniołki” – Firma Mars 17. Restauracja „Savana” PPHU 18. Restauracja „Sphinx” 19. Restauracja „Wrzos” PPHU 20. Restauracja „Kaśka” Przedsiębiorstwo Wielobranżowe 21. Kuchnia orientalna „WOK” 22. Pizzeria „Al. Capone” 23. Pizzeria „Don Pablo” 24. Pizzeria „Filadelfia” 25. Pizzeria „Wenecja” 26. Pizzeria „Da grasso” 27. Pizzeria „Penelopa” 28. Restauracja Chińczyk 29. Restauracja Mc Donald’s

gmina Inowrocław	1. Gospodarstwo Agroturystyczne oraz Ośrodek Rekreacji Konnej „Cwał” w Jaksicach 2. Gospodarstwa agroturystyczne sezonowe „Szarotka” Słońsko	1. Restauracja „Pod Lwem – Zajazd” 2. Pensjonat Słońsko 3. Bar w Łojewie 4. „Klub Rolnika” Wioletta Paczkowska w Orłowie
gmina Kruszwica	1. Klub Piłkarski „Gopło” - Hotel Sportowy „Gopło” – Kruszwica 2. Hotel „Kom-Rol” w Kobylnikach 3. Hotel „Magdalenka” – Usługi Hotelarskie i Gastronomiczne – Kruszwica 4. Powiatowy Młodzieżowy Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kruszwicy 5. Klub Wioślarski „GOPŁO” – Półwysep Rzępowski 6. Ośrodek Szkoleniowo-Rekreacyjny Zakładów Tłuszczowych „Kruszwica” S.A. w Złotowie 7. Pole namiotowe w Kruszwicy	1. Zajazd u Piasta Kołodzieja w Kruszwicy 2. Restauracja „Sportowa” w Kruszwicy 3. Bar „Solo” - Mała Gastronomia w Kruszwicy 4. Lokal Gastronomiczno Rozrywkowy „Hawaj II” w Kruszwicy 6. Restauracja „Pod Malwami” w Kruszwicy 7. Zajazd „Anastazja” w Kruszwicy 8. Mała gastronomia „Adventure” - Pizzeria OLIMP w Kruszwicy 9. Pizzeria AL CAPONE w Kruszwicy 10. Pizzeria DIABŁO w Kruszwicy
gmina Gniewkowo	1. Zajazd „Harasówka” w Gniewkowie	1. Zajazd „Harasówka” w Gniewkowie 2. Restauracja „Eden” w Gniewkowie 3. Restauracja „Alicja” w Gniewkowie
gmina Janikowo	1. Hotel w Janikowie – P.P.H.U. Rychter Stefan 2. Gospodarstwo agroturystyczne Kołodziej - Kołodziejewo 3. Gościniec „Perła Korytkowa” 4. Usługi Transportowo Towarowe AGRO-NOCLEGI	1. Restauracja i Kawiarnia „Marzenie” 2. Restauracja „Mazur” – Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe „Mazur”
gmina Złotniki Kujawskie	1. FPH GROMATEX Sp. z o.o. – Tuczo Kwatery agroturystyczne sezonowe 2. Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „DAST-BIS” – Erdman Danuta – Złotniki Kujawskie – „Motel pod Brzozami”	1. Zajazd „Wiktoria” – Złotniki Kujawskie 2. Bar „Wiraz” – Złotniki Kujawskie 3. Zajazd „Toffek” – Rucewo 4. Restauracja „Na skarpie” – Tuczo 5. Bar „Pod Topolą” – Tuczo 6. Bar – Jędrzejewski Wojciech – Leszcze
gmina Rojewo	1. Gospodarstwo agroturystyczne „MAJKA”, Liszkowice gm. Rojewo 2. Gospodarstwo Agroturystyczne w Glinkach	brak
gmina Pakość	1. Hotelik „Lira” w Pakości 2. Campingi nad jeziorem - Mielno	1. Restauracja „Pod Rybką” w Pakości 2. Restauracja „RODAN” w Pakości
gmina Dąbrowa Biskupia	brak	1. Restauracja „Lila” – Dąbrowa Biskupia

Źródło: materiały informacyjne z poszczególnych gmin

Turystyka uzdrowiskowa

Powiat inowrocławski to obszar o bogatych tradycjach lecznictwa uzdrowiskowego. Inowrocław ze 130 letnią tradycją leczniczą, wyrósł na drugą, po Ciechocinku miejscowość uzdrowiskową w Kujawsko-Pomorskiem. Pozycja uzdrowiskowa Inowrocławia jest oparta na pokładach solanki i borowiny a także na kompleksie tężni solankowych. Leczy choroby krążenia, choroby narządów ruchu, choroby układu oddechowego, a także nieżyty żołądka, cukrzycę, otyłość. Według rankingu tygodnika „Wprost” z 2005 r. znalazł się na 8 pozycji wśród 75 polskich uzdrowisk.

Firmowym znakiem Inowrocławia jest Park Solankowy, w formie ogrodu francuskiego rozciągającego się na powierzchni ok. 55 ha, wraz z tężniami. W parku, który swoją nazwę zawdzięcza solance, znajduje się wiele obiektów sanatoryjnych. Najstarsze pochodzą z XIX wieku, a najnowszym z nich jest otwarta we wrześniu 2001 roku tężnia solankowa. To piękne

inhalatorium przyciąga kuracjuszy walorami leczniczymi i oryginalnością konstrukcji. Inowrocławska budowla, trzecia w kraju pod względem chronologii powstania, jest drugą co do wielkości. W całej Europie jest kilkanaście tego typu obiektów, w tym jeden w mieście partnerskim Inowrocława – niemieckim Bad Oeyenhausen.

Obecnie sanatoria inowrocławskie są nowoczesnymi placówkami, z szeroką bazą zabiegową. W ciągu roku leczy się tu i rehabilituje w zakresie kardiologii, reumatologii i schorzeń układu ruchu oraz gastrologii około 25 000 kuracjuszy. Placówki uzdrowiskowe oferują swoim pacjentom kilkadziesiąt zabiegów leczniczych. Inowrocław posiada dość dużą bazę noclegową (około 1 800 miejsc), która ciągle rozwija się i rozbudowuje o nowe wille czy pensjonaty.

Obiekty uzdrowiskowe, malownicze stawy, a także muszla koncertowa, w której często odbywają się koncerty plenerowe, mieszczą się na terenie parku. Z myślą o kuracjuszach organizuje się rocznie ok. 400 imprez kulturalnych o różnym charakterze.

Atrakcją parku są także zabytki przyrody, w tym rzadkie gatunki drzew- jawory, klony, jesiony, kasztanowce, dęby, platany, oliwniki wąskolistne oraz wierzby nadmorskie, które rosną w Inowrocławiu dzięki morskiemu klimatowi tworzonemu przez solankę. Latem, dumą są wielobarwne dywany kwiatowe.

W pobliżu tężni solankowej sławni goście odwiedzający Inowrocław sadzą drzewa. W Alei Dębów Gwiazd rosną już drzewka: aktorki Ireny Kwiatkowskiej, mistrzyni olimpijskiej Ireny Szewińskiej, kompozytora Wojciecha Kilara, kompozytora i dyrygenta Krzysztofa Pendereckiego, muzyka Grzegorza Turnaua, aktora Bogusława Lindy.

1.7. Gospodarka

1.7.1. Profil gospodarczy powiatu

Powiat inowrocławski jest regionem o średnio rozwiniętej gospodarce. Działalność gospodarczą prowadzą podmioty gospodarcze sektora publicznego oraz podmioty zaliczane do sektora własności prywatnej. W sektorze publicznym w latach 2000 – 2006 systematycznie powiększa się liczba jednostek gospodarczych (z 348 w 2000 r. do 493 w roku 2006). Głównie odnosi się to do państwowych i samorządowych jednostek prawa budżetowego, natomiast liczba spółek prawa handlowego (z przewagą udziału sektora własności publicznej) maleje (z 24 w 2001 r. do 19 w 2006 roku). W sektorze publicznym w całym powiecie nie działa żadna spółka prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego.

W gminach tworzących powiat inowrocławski, w roku 2005 w relacji do 2000 roku, zmniejszyła się liczba podmiotów gospodarczych w sektorze własności publicznej z wyjątkiem miasta i gminy Pakość oraz miasta Inowrocław. W 2005r. w trzech gminach wiejskich powiatu odnotowano liczbę podmiotów sektora publicznego z poziomu roku 2003. Liczba państwowych i samorządowych jednostek prawa budżetowego zmniejszyła się w Dąbrowie Biskupiej, Gniewkowie, Janikowie, Rojewie i w mieście Inowrocław. W Kruszwicy zlikwidowano jedno przedsiębiorstwo państwowe.

Szczegółowo omawianą sytuację prezentuje zamieszczona poniżej tabela.

Tabela 33 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon - sektor własności publicznej

Jednostka terytorialna:		Ogółem	Sektor publiczny OGÓŁEM	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego. ogółem	przedsiębiorstwa państwowe	spółki handlowe	państwowe i samorządowe jednostki. prawa budżetowego. gospodarstwa. nomocnicze
Dąbrowa Biskupia	2003	360	10	8	0	0	0
Dąbrowa Biskupia	2005	317	9	7	0	0	0
Gniewkowo	2003	823	29	18	0	1	1
Gniewkowo	2005	799	27	15	0	1	0
Inowrocław Gmina	2003	798	14	12	1	0	0
Inowrocław Gmina	2005	782	14	12	1	0	0
Janikowo	2003	1 092	65	12	0	4	0
Janikowo	2005	1 094	62	11	0	4	0
Kruszwica	2003	1 410	64	39	1	3	2
Kruszwica	2005	1 376	62	39	0	2	0
Pakość	2003	755	16	11	1	1	0
Pakość	2005	770	31	12	1	1	0
Rojewo	2003	229	9	6	0	0	0
Rojewo	2005	232	9	7	0	0	0
Złotniki Kujawskie	2003	558	16	13	0	0	0
Złotniki Kujawskie	2005	591	16	13	0	0	0
Inowrocław Miasto	2003	6 799	184	123	4	12	3
Inowrocław Miasto	2005	6 762	256	103	4	11	0

Źródło: Opracowanie Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Bydgoszczy Oddział w Inowrocławiu

W sektorze własności prywatnej w analizowanym okresie lat 2000 - 2006 liczba podmiotów gospodarczych rosła w zmiennym tempie, a w roku 2004 zanotowano nawet spadek o 360 jednostek gospodarczych, natomiast wzrost w następnych latach do poziomu 12 463 podmiotów. Na załamanie trendu wzrostu w 2004 roku wpłynęło głównie zmniejszenie liczby zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Wiązać to należy z prężnością nowych supermarketów, bowiem likwidowane podmioty mikro gospodarcze działały w przeważającej mierze w sferze handlowej.

Formy organizacyjne działalności gospodarczej prowadzonej w latach 2000-2006 na terenie powiatu przez podmioty gospodarcze prezentuje poniższa tabela.

Tabela 34 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon wg sektorów własnościowych

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ogółem	jed. gosp.	11 480	11 961	12 523	12 824	12 540	12 723	12 956
Sektor publiczny								
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed. gosp.	348	353	390	407	483	486	493
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	jed. gosp.	155	211	247	242	231	219	215
przedsiębiorstwa państwowe	jed. gosp.	8	7	7	7	7	6	6
spółki prawa handlowego	jed. gosp.	22	-	-	-	-	-	-
spółki handlowe	jed. gosp.	-	24	22	21	22	19	19
spółki prawa handlowego z	jed. gosp.	0	-	-	-	-	-	-

udziałem kapitału zagranicznego								
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed. gosp.	-	0	0	0	0	0	0
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	jed. gosp.	4	7	7	6	2	0	0
Sektor prywatny								
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed. gosp.	11 132	11 608	12 133	12 417	12 057	12 237	12 463
zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	jed. gosp.	9 458	-	-	-	-	-	-
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed. gosp.	-	9 890	10 371	10 614	10 192	10 320	10 447
spółki prawa handlowego	jed. gosp.	302	-	-	-	-	-	-
spółki handlowe	jed. gosp.	-	335	402	425	450	476	491
spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego	jed. gosp.	61	-	-	-	-	-	-
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed. gosp.	-	64	65	63	69	71	74
spółdzielnie	jed. gosp.	72	70	69	68	69	68	66
fundacje	jed. gosp.	8	9	10	11	11	12	14
stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed. gosp.	110	142	137	151	172	184	217

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

Rozwój działalności gospodarczej (w aspekcie przychodów ogółem z działalności gospodarczej ogółem podlegających opodatkowaniu) analizowany jest wg kryterium Polskiej Klasyfikacji Danych. W powiecie w okresie od 2003 roku do 2006 roku zauważa się załamanie dynamiki przychodów w roku 2005, a wzrost sumy przychodów zanotowany w roku 2006 jest poniżej poziomu z roku 2004 (jedynie 97,1% wartości z owego okresu).

Tabela 35 Przychody ogółem w powiecie inowrocławskim wg PKD (zł ceny bieżące)

Wybrane działalności gospodarcze w powiecie inowrocławskim	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006
Suma przychodów w roku	3 745 048 632	4 222 996 244	3 806 337 233	4 101 015 873
rolnictwo, leśnictwo, rybactwo	73 177 403	66 917 313	89 761 883	147 594 621
przemysł	1 277 785 142	1 397 720 265	1 042 489 272	1 106 693 613
budownictwo	245 282 238	237 817 460	327 557 717	317 895 878
handel hurtowy, detaliczny, komisowy, hotele i gastronomia	1 663 135 552	1 889 684 999	1 672 841 159	1 842 390 801
usługi razem	505 187 811	659 538 600	701 341 829	716 514 918

Źródło: Opracowanie Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Bydgoszczy Oddział w Inowrocławiu

Poniższy wykres przedstawia strukturę przychodów w poszczególnych branżach.

Tabela 36 Struktura przychodów w poszczególnych branżach

	STRUKTURA PRZYCHODÓW			
Wybrane działalności gospodarcze w powiecie inowrocławskim	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006
Struktura przychodów w roku	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
rolnictwo, leśnictwo, rybactwo	1,95%	1,58%	2,36%	3,60%
przemysł	34,12%	33,10%	27,39%	26,99%

budownictwo	6,55%	5,63%	8,61%	7,75%
handel hurtowy, detaliczny, komisowy, hotele i gastronomia	44,41%	44,75%	43,95%	44,93%
usługi razem	13,49%	15,62%	18,43%	17,47%

Źródło: Opracowanie Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Bydgoszczy Oddział w Inowrocławiu

W strukturze branżowej (w sekcjach PKD) nastąpiły istotne zmiany:

- zwiększył się udział rolnictwa i leśnictwa, budownictwa, usług ogółem,
- działalność handlowa, hotelowa i gastronomiczna łącznie utrzymała swój wysoki (niemal 45 procentowy) udział,
- zmniejszył się natomiast udział przemysłu wydobywczego i przetwórczego ogółem.

Porównanie dynamiki w podstawowych branżach w odniesieniu do roku bazowego 2003 (przed integracją z Unią Europejską) ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela 37 Porównanie dynamiki w podstawowych branżach w odniesieniu do roku bazowego 2003

Wybrane działalności gospodarcze w powiecie inowrocławskim	rok 2004 / 2003	rok 2005 / 2004	rok 2006 / 2005	rok 2006 / 2004
Dynamika przychodów w roku	112,8%	90,1%	107,7%	97,1%
rolnictwo, leśnictwo, rybactwo	91,4%	134,1%	164,4%	220,6%
przemysł	109,4%	74,6%	106,2%	79,2%
budownictwo	97,0%	137,7%	97,1%	133,7%
handel hurtowy, detaliczny, komisowy, hotele i gastronomia	113,6%	88,5%	110,1%	97,5%
usługi razem	130,6%	106,3%	102,2%	108,6%

Źródło: Opracowanie Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Bydgoszczy Oddział w Inowrocławiu

Jak widać ogólna tendencja wzrostu gospodarczego kraju ma przełożenie na dynamikę przychodów w regionie.

Tabela 38 Roczne przychody wybranych branż (w zł)

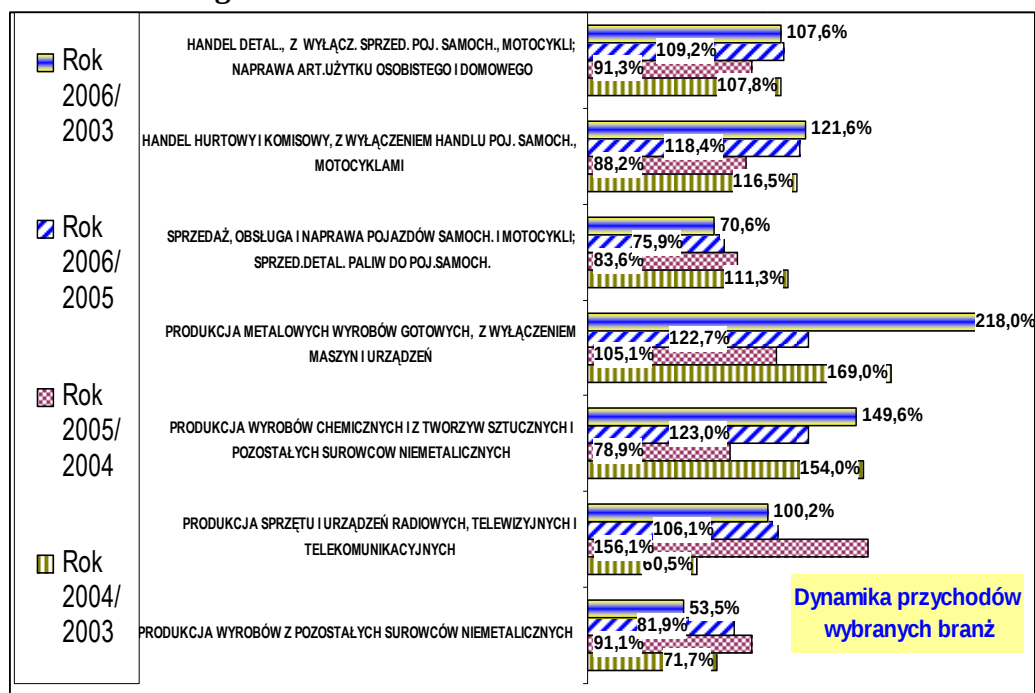
Branża	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006
produkcja artykułów spożywczych i napojów	549 404 590	393 884 996	358 805 699	293 739 666
działalność wydawnicza; poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	114 793 236	69 427 820	108 390 116	114 983 548
produkcja wyrobów chemicznych i z tworzyw sztucznych i pozostałych surowców niemetalicznych	129 678 081	199 747 736	157 678 609	194 002 573
produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	109 134 801	184 399 520	193 870 551	237 931 287
sprzedaż, obsługa i naprawa pojazdów samochodów i motocykli; sprzedaż detaliczna paliw do pojazdów samochodowych.	234 445 356	261 024 122	218 149 982	165 631 325
handel hurtowy i komisowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi, motocyklami	930 702 596	1 084 015 057	955 796 970	1 131 947 929

handel detaliczny, z wyłączeniem sprzedaży pojazdów samochodowych, motocykli; naprawa artykułów użytku osobistego i domowego	478 468 086	515 963 427	471 239 580	514 737 589

Źródło: Opracowanie Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Bydgoszczy Oddział w Inowrocławiu

Interesująco przedstawia się rozwój działalności w branżach tradycyjnie związanych ze środowiskiem powiatu inowrocławskiego. Efekty ekonomiczne, w postaci dynamiki ich przychodów ogółem wywierają istotny wpływ na kształtowanie się ogólnej koniunktury gospodarczej.

Wykres 6 Dynamika przychodów wybranych branż gospodarki powiatu inowrocławskiego

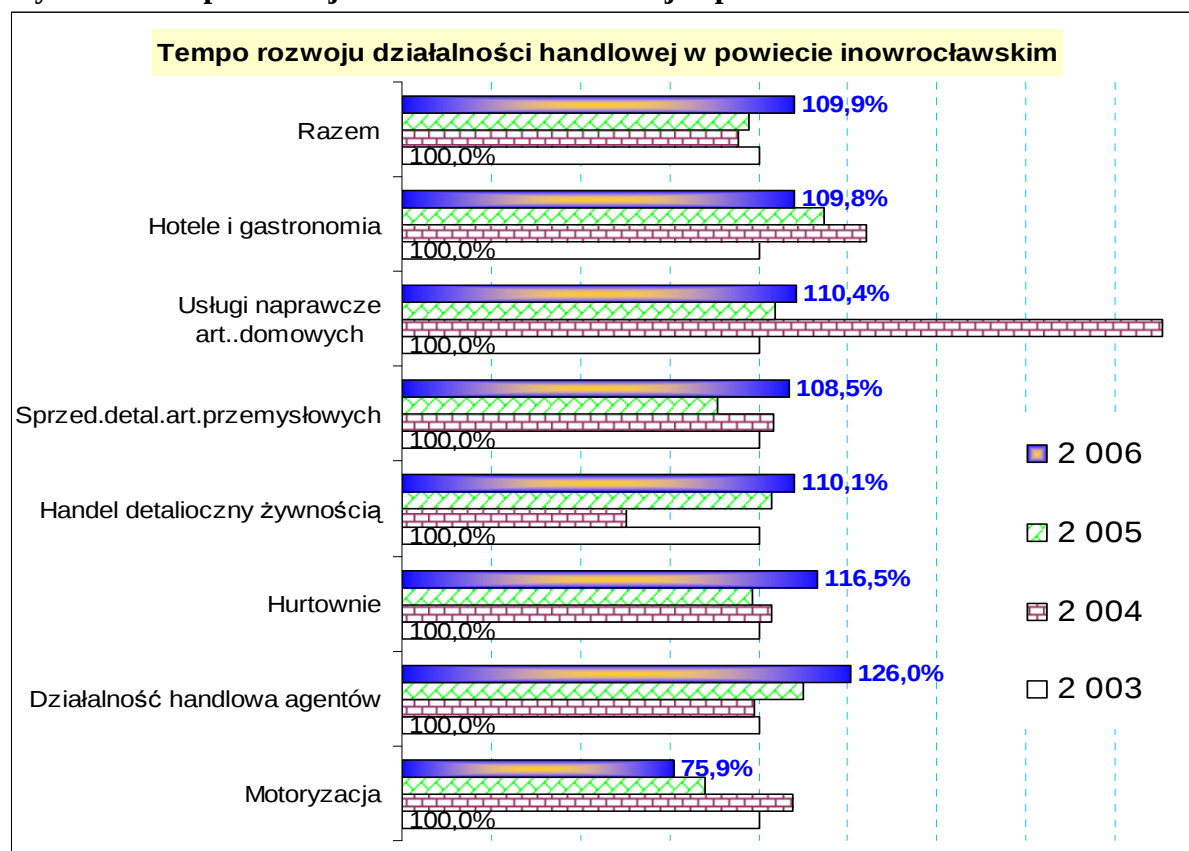

Źródło: Opracowanie Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Bydgoszczy Oddział w Inowrocławiu

Wzrost tempa rozwoju działalności handlowej zanotowały prawie wszystkie branże na przestrzeni od 2003 do 2006r. Poważnym problemem działalności handlowej są nadal wysokie obciążenia podatkowe dla przedsiębiorców oraz rosnące koszty stałe. Niewątpliwie problemem, przed którym będą musiały stanąć przedsiębiorstwa z regionu powiatu, jest odpływ wykwalifikowanej kadry pracowniczej. Szansą rozwoju są środki finansowe w perspektywie nowego okresu programowania UE dla województwa kujawsko-pomorskiego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 oraz w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

Tempo rozwoju działalności handlowej w powiecie inowrocławskim w latach 2003-2006 w poszczególnych branżach obrazuje poniższy wykres.

Wykres 7 Tempo rozwoju działalności handlowej w powiecie inowrocławskim

Źródło: Opracowanie Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Bydgoszczy Oddział w Inowrocławiu

1.7.2. Instytucje okołobiznesowe na terenie powiatu

Sytuacja ekonomiczna powiatu inowrocławskiego w dużym zakresie zależy od sytuacji podmiotów gospodarczych. By zapewnić jak najlepsze otoczenie do prowadzenia interesów, na terenie powiatu inowrocławskiego działa kilka instytucji służących wsparciem dla przedsiębiorców. Pomoc udzielna jest poprzez szkolenia, doradztwo czy kredyty. Ponadto po zmianach w Regulaminie Organizacyjnym Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu, Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskich prowadzi działania doradczo - szkoleniowe dla przedsiębiorców z zakresu funduszy europejskich.

Instytucje wspierające przedsiębiorców działających na terenie powiatu inowrocławskiego to: Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości i Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości, Inowrocławski Ośrodek Innowacji, Punkt Konsultacyjny w siedzibie Kujawsko – Pomorskiego Zrzeszenia Handlu i Usług w Inowrocławiu.

Przedsiębiorcy z powiatu mogą także korzystać z usług doradczo- szkoleniowych na poziomie regionalnym, m. in. z Urzędu Marszałkowskiego i Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego. Regionalne instrumenty finansowe dla podmiotów Sektora MSP to: Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o., Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.

Analiza profilu gospodarczego powiatu, z uwzględnieniem działalności instytucji okołobiznesowych wskazuje na słaby rozwój otoczenia instytucjonalnego biznesu na terenie powiatu oraz utrudniony dostęp do kompleksowej informacji o terenach inwestycyjnych.

Mankamentem wydaje się także niska aktywność innowacyjna większości małych i średnich firm a także trudno dostępne lokalne instrumenty finansowe dla rozwoju przedsiębiorczości.

Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki winien być realizowany poprzez podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu inowrocławskiego (stworzenie kompleksowej oferty inwestycyjnej, utworzenie Solankowego Obszaru Gospodarczego, dążenie do utworzenia podstrefy ekonomicznej) oraz stworzenie lokalnych instrumentów finansowych, m.in. stworzenie Lokalnego Funduszu Poręczeń Kredytowych a także wspieranie rozwoju instytucji okołobiznesowych, m.in. utworzenie Powiatowego Centrum Wspierania Przedsiębiorczości. Istotnym elementem wydaje się rozwijanie współpracy powiatu z samorządami gospodarczymi oraz wspomaganie kształtowania postaw przedsiębiorczych w społeczeństwie.

W kontekście rozwoju lokalnej gospodarki, mankamentem wydaje się niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyczny, historyczny, kulturowy, uzdrowiskowy oraz agroturystyczny.

Szansą dla powiatu jest aktywizacja gospodarcza poprzez rozwój turystyki, m.in. powołanie Inowrocławskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej, rozwój infrastruktury uzdrowiskowej miasta Inowrocławia, rewitalizacja centrum miasta Inowrocławia.

1.7.3. Rolnictwo

Powiat pod względem gospodarczym charakteryzuje się strukturą rolno-przemysłową z dominującym ukierunkowaniem na rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze. Charakterystyczną cechą powiatu jest duży udział gruntów ornych wśród użytków rolnych, co świadczy o wybitnie rolniczym charakterze obszaru. W powiecie znajduje się 4 550 gospodarstw rolnych i ich liczba wykazuje tendencję malejącą. Wpływa to na powstawanie większych gospodarstw, które łatwiej radzą sobie w systemie gospodarki wolnorynkowej i rosnących wymagań rynku. Także wprowadzenie rent strukturalnych, umożliwiających przekazywanie gospodarstw rolnych już w wieku 55 lat, wpływa na te zmiany i przyspiesza zmianę pokoleniową na wsi.

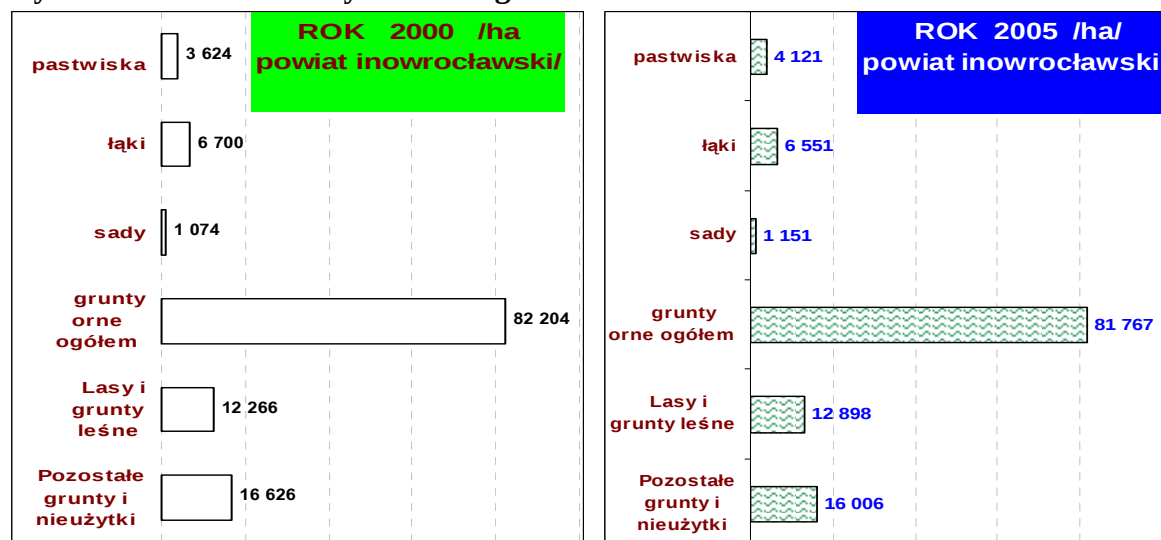
Użytkowanie gruntów w powiecie, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39 Użytkowanie gruntów

ROLNICTWO	Powiat inowrocławski /ha/			
	2000 r.	2003 r.	2005 r.	DYNAMIKA zmian 2000=100%
pozostałe grunty i nieużytki	16 626	16 802	16 006	96,3%
las i grunty leśne	12 266	12 241	12 898	105,2%
grunty orne ogółem	82 204	82 027	81 767	99,5%
sady	1 074	1 186	1 151	107,2%
łąki	6 700	6 625	6 551	97,8%
pastwiska	3 624	3 613	4 121	113,7%
powierzchnia użytków rolnych ogółem /ha/	93 602	93 451	93 590	100,0%
razem powierzchnia powiatu /ha/	122 494	122 494	122 494	

Źródło: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne w Bydgoszczy, Oddział w Inowrocławiu

Wykres 8 Porównanie użytkowania gruntów w latach 2000 i 2005

Źródło: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne w Bydgoszczy, Oddział w Inowrocławiu

W ostatnich latach w związku z wstąpieniem do Unii Europejskiej można zaobserwować duże zmiany w użytkowaniu gruntów. Związane jest to w dużej mierze z porządkowaniem ewidencji gruntów w celu uzyskania dopłat bezpośrednich. Od 1998 roku ilość „gruntów pozostałych i nieużytków” zmniejszyła się aż o 2 000 ha, z czego zdecydowana większość zasiliła użytki rolne. Jest to związane z dopłatami bezpośrednimi wypłacanymi przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Problemem w ostatnich latach była i jest nadwyżka podaży produktów rolnych nad popytem. Limitowana jest produkcja mleka, uprawa buraków cukrowych i wielu upraw kontraktowanych, a przekroczenie limitów kontraktacyjnych skutkuje skupem po niższych cenach, najczęściej poniżej kosztów produkcji. Planuje się wprowadzenie kontraktacji trzody chlewnej, której zbyt duża ilość na rynku powoduje okresowo problemy ze zbytem i bardzo niskie, nieopłacalne ceny skupu. Poprawę w tym zakresie może przynieść otwarcie rynku wschodniego dla naszego rolnictwa.

Dużą szansą dla naszego rolnictwa może być produkcja biopaliw, która pozwoli na obsiewanie coraz większego areалу gruntów roślinami energetycznymi. Uprawy te powinny poprawić kondycję finansową gospodarstw. Są ponadto alternatywą dla uprawy zbóż i rozwijania nadmiernej hodowli, co skutkowało w ostatnich latach brakiem stabilnych cen i nadprodukcją żywności. Jest to szansa szczególnie dla dużych gospodarstw, które ze względu na swoją strukturę w większym stopniu nastawiają się na uprawy wielkoobszarowe.

Małe i średnie gospodarstwa szansę swojego rozwoju mogą upatrywać w produkcji zdrowej, ekologicznej żywności, produkcji warzyw, owoców, ziół i roślin przemysłowych. Mogą również tworzyć grupy producentów rolnych, co pozwoli im w większym stopniu konkurować z dużymi gospodarstwami i ułatwi zbyt na produkty przez nie wytwarzane. Największe możliwości mają grupy producentów rolnych powstające przy istniejących zakładach przetwórczych, które gwarantują dostawy dobrego jakościowo produktu w ilościach i terminach ustalonych przez zakład. Grupa taka pod nazwą „Kujawska Spółdzielnia Producentów Owoców i Warzyw” licząca 38 rolników została zarejestrowana w 2007 r. W skład grupy producentów weszli rolnicy, którzy swoją produkcją są ściśle związani z zakładem Bonduelle Polska S.A. w Gniewkowie.

Kolejną szansą dla małych i średnich gospodarstw rolnych jest agroturystyka. Sprzyja ona rozwojowi infrastruktury wsi, podnosi jej walory estetyczne, sprzyja zdobywaniu nowych doświadczeń i kwalifikacji. Tworzy również nowe miejsca pracy. Wykorzystując dogodne położenie, w pobliżu jezior i lasów, źródeł dodatkowych dochodów można upatrywać w świadczeniu usług agroturystycznych. W gospodarstwach takich można proponować regionalne wyżywienie, jazdę konną, wędkowanie. Stanowić to może dodatkowy dochód i zapewnić pracę dla domowników, którzy utrzymują się z pracy w gospodarstwie rolnym. Agroturystyka jest więc też pewną formą przeciwdziałania bezrobociu. Obecnie w nowym budżecie UE w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” objętego „Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013” w osi Nr – 3, mieszkańcy terenów wiejskich, którzy chcą założyć gospodarstwa agroturystyczne będą mogli otrzymać wsparcie nawet do 100 tys. zł.

Uzyskanie dobrych warunków do prowadzenia agroturystyki zależy w dużym stopniu od poprawy czystości naszych wód, czystości i porządku na terenach wiejskich oraz kreatywności osób, które zdecydują się na prowadzenie takiej działalności. Obecnie na terenie powiatu funkcjonuje sześć gospodarstw agroturystycznych oraz jedenaście gospodarstw ekologicznych.

Edukacja ekologiczna na terenie powiatu prowadzona jest dla dzieci, młodzieży szkolnej oraz dorosłych. W ostatnich dwóch latach na edukację ekologiczną z Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przeznaczono kwotę 83 695 zł.

Ponadto Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspiera działalność Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia, co służy bezpośredniej edukacji ekologicznej dzieci, młodzieży szkolnej oraz dorosłych. Organizowane są tam zajęcia terenowe z rozpoznawania roślin i zwierząt, konkursy przyrodnicze, rajdy rowerowe zielonym szlakiem. Działania te mają na celu promowanie naszych walorów przyrodniczych i rozwijanie zachowań przyjaznych ochronie środowiska naturalnego.

W najbliższych latach należy dążyć do wzrostu konkurencyjności sektora rolnego oraz spójności społeczno- gospodarczej obszarów wiejskich, m.in. poprzez edukację w zakresie przedsiębiorczości rolnej, edukację ekologiczną dzieci i młodzieży szkolnej, doradztwo rolnicze związane z ekologią, agroturystyką i ochroną środowiska naturalnego, promowanie tworzenia grup producentów rolnych, promowanie produktów lokalnych, zachęcanie inwestorów do produkcji biopaliw na terenie powiatu inowrocławskiego.

Priorytetem w rozwoju powiatu inowrocławskiego na lata 2007-2015 jest wspieranie rozwoju lokalnego na rzecz obszarów wiejskich za pośrednictwem Lokalnej Grupy Działania „Czarnoziem Na Soli”.

Fundacja LGD „Czarnoziem Na Soli” powstała w kwietniu 2006 r. z inicjatywy Stowarzyszenia „Partnerstwo Powiatu Inowrocławskiego”. Powstanie LGD jest efektem projektu „Mobilizacja i aktywizacja społeczności wiejskiej”. W skład LGD weszło pięć gmin: Dąbrowa Biskupia, Gniewkowo, Inowrocław, Rojewo i Złotniki Kujawskie. W czerwcu 2007 r. do partnerstwa dołączyła Gmina Kruszwica. Zgodnie ze statutem, priorytetowym celem Fundacji jest stymulowanie zrównoważonego rozwoju, promocja, poprawa konkurencyjności.

W przyszłości LGD zamierza skupić się na trzech obszarach: pozarolniczej działalności gospodarczej, pozyskiwaniu energii ze źródeł odnawialnych oraz zwiększaniu szans edukacyjnych młodzieży wiejskiej.

1.8. Bezpieczeństwo publiczne

1.8.1. Analiza przestępczości i wykrywalności przestępstw

Przestępczość ujawniona na terenie powiatu inowrocławskiego, szczególnie w porównaniu do lat 2005 i 2006 uległa znacznemu zmniejszeniu. Stwierdzono spadek ogólnych dynamik wszczętych postępowań przygotowawczych (84,8 %) i przestępstw stwierdzonych (81 %).

W 2006 roku w Komendzie Powiatowej Policji w Inowrocławiu nastąpił spadek liczby wszczynanych postępowań o przestępstwa kryminalne (80,5 %) i stwierdzanych czynów (77,6 %) w porównaniu do analogicznego okresu 2005 roku.

W powiecie inowrocławskim w latach 2004-2005 przestępczość miała tendencję spadkową. Wyjątek stanowiła kategoria kradzież z włamaniem w zakresie czynów stwierdzonych.

W latach 2005 – 2006 w przestępczości kryminalnej we wszystkich kategoriach, za wyjątkiem bójek i pobić oraz uszczerbku na zdrowiu, zanotowano znacznie niższą dynamikę wszczęć postępowań przygotowawczych i czynów stwierdzonych.

Szczegółowo strukturę przestępczości w powiecie inowrocławskim opisują poniższe tabele.

Tabela 40 Struktura przestępczości na terenie powiatu

Wskaźnik Przestępstwo	Wszczęto			Stwierdzono		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Ogółem	6185	5483	4647	7216	6858	5555
Przestępstwa kryminalne	5237	4314	3474	5308	4878	3784
Przestępstwa gospodarcze	330	400	352	1105	1218	1019
Uszczerbek na zdrowiu	125	107	137	90	72	109
Bójki i pobicia	92	81	84	85	84	71
Kradzież rzeczy	1783	1387	1181	1733	1467	1159
Kradzież samochodów	218	146	80	192	142	68
Włamania	1226	1071	597	1250	1323	666
Przestępstwa rozbójnicze	222	152	93	270	198	113
Przestępstwa narkotykowe	53	80	76	255	190	472
Przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu	60	128	95	131	138	125

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Inowrocławiu

Osiągnięte efekty pracy w poszczególnych kategoriach prezentuje poniższa tabela:

Tabela 41 Wykrywalność przestępstw na terenie powiatu

Wskaźnik Przestępstwo	Zakończono			Wykryto			Wykrywalność (%)		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Ogółem	6483	6082	5046	3925	4072	3596	54,3	58,6	64,0
Przestępstwa kryminalne	5470	4893	3828	2074	2123	1861	39,0	42,9	48,5
Przestępstwa gospodarcze	345	358	367	1067	1209	996	96,4	97,6	97,5

Uszczerbek na zdrowiu	132	116	163	77	60	90	85,6	83,3	82,6
Bójki i pobicia	98	119	95	61	61	52	71,8	72,6	73,2
Kradzież rzeczy	1752	1488	1226	321	370	249	18,4	24,7	21,2
Kradzież samochodu	190	141	77	30	30	12	15,4	19,5	17,4
Włamania	1203	1164	611	169	368	202	13,5	27,2	28,5
Przestępstwa rozbójnicze	259	196	128	156	116	64	57,8	58,0	56,6
Przestępstwa narkotykowe	91	107	118	255	182	463	100	95,8	98,1
Przestępstwa p-ko obrot. gospod.	64	81	96	118	138	125	88,7	92,6	96,2

Zródło: Komenda Powiatowa Policji w Inowrocławiu

Wykrywalność ogólna na terenie powiatu sukcesywnie wzrastała, aby w 2006 roku osiągnąć wynik 64 %. Na przestrzeni lat 2004-2006 wzrosła znacznie wykrywalność w kategorii włamań. Tendencję zwykłą obserwujemy również w kategorii przestępstw przeciwko obrotowi gospodarczemu. Ogółem stwierdzono 5555 przestępstw, tj o 1303 mniej niż w 2005 roku a o 1661 mniej niż w 2004 roku.

Decydujący wpływ na poczucie bezpieczeństwa społeczności lokalnej mają przestępstwa o charakterze kryminalnym. Na przestrzeni lat 2004 – 2006 obserwujemy spadek tego typu uciążliwej społecznie przestępczości. W Komendzie Powiatowej Policji i podległych jednostkach w 2006 roku stwierdzono 3784 takie przestępstwa, tymczasem w 2005 roku – 4878 i w 2004 roku – 5308.

W powiecie inowrocławskim policjanci, w związku z interwencjami dotyczącymi przemocy w rodzinie, założyli 888 Niebieskich Kart w 2006, w 2005 - 897, a w 2004 - 642. Liczba sporządzonych Niebieskich Kart w latach 2004 i 2005 wzrastała. W 2006 roku utrzymywała się na wysokim poziomie.

Efektywność działań w zakresie zwalczania tego typu przestępstw, skutkuje stosowaniem środków zapobiegawczych w postaci aresztu tymczasowego, wobec sprawców znęcania się nad rodziną, zakazu zbliżania się sprawcy do ofiary, a także kierowaniem wniosków o leczenie odwykowe do Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Na terenie powiatu odnotowuje się wzrost przestępstw dotyczących prowadzenia pojazdów przez osobę w stanie nietrzeźwym. W 2004 roku zatrzymano 379 kierujących, w 2005 roku – 515 kierujących, 2006 roku – 518 kierujących w stanie nietrzeźwym.

Wzrost tego typu przestępczości jest niepokojący. W zakresie przeciwdziałania tego typu przestępczości policja prowadzi działania prewencyjne, polegające między innymi na podawaniu do publicznej wiadomości o planowanych działaniach. Wprowadzone ustawowe zmiany od 2007 roku spowodowały, że zatrzymani na gorącym uczynku nietrzeźwi kierujący, są doprowadzani przez policję do sądu. W przedmiotowych sprawach wydawane są wyroki w tzw. trybie przyspieszonym. Podejrzany musi liczyć się z niemal natychmiastową odpowiedzialnością za popełniony czyn.

W 2006 roku, na mocy stosownych porozumień, możliwe było wyznaczenie do służby większej liczby policjantów i intensyfikacja pracy. Skutkowało to poprawą bezpieczeństwa a przede wszystkim zwiększeniem poczucia bezpieczeństwa samych obywateli. Wprowadzenie dodatkowych służb przyczyniło się do znacznego spadku przestępczości kryminalnej, jak również ograniczyło wzrost tzw. przestępczości pospolitej. Na terenie

powiatu inowrocławskiego porozumienia o dodatkowe patrole, czy też na zakup paliwa zostały podpisane z samorządami w Inowrocławiu, Kruszwicy, Janikowie, Gniewkowie i Pakości.

Niepokojące zmiany obserwuje się w dynamice przestępczości nieletnich. W 2006 roku stwierdzono 331 czynów karalnych popełnionych przez nieletnich (w 2005 roku – 244, w 2004 roku – 343).

Tabela 42 Dynamika przestępczości nieletnich w latach 2004 – 2006

Kategoria przestępstwa	2004 liczba czynów	2005 liczba czynów	2006 liczba czynów
Przestępstwa kryminalne	340	230	323
Uszkodzenia ciała	21	9	34
Bójki, pobicia	28	7	17
Kradzieże	58	44	62
Kradzieże z włamaniem	26	57	54
Rozboje	61	33	19
Narkomania	72	29	59
Ogółem	343	244	331

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Inowrocławiu

Najbardziej dotkliwym zjawiskiem patologicznym wśród nieletnich jest alkoholizm. Ma on bezpośredni wpływ na sferę życia społecznego. Wielu z nieletnich wywodzi się z rodzin patologicznych, gdzie na co dzień istnieje problem alkoholowy. W 2006 roku ujawniono 77 nieletnich (o 27 więcej niż w 2005 roku) będących w stanie po spożyciu alkoholu, którzy trafili do Izby Wytrzeźwień. Problem alkoholizmu wśród dzieci i młodzieży ma tendencję niepokojąco zwykłą.

Według stanu na 31 grudnia 2005r. liczba nieletnich objętych szczególnym nadzorem policji wyniosła 405. Nieletni posiadają w KPP Inowrocław założone Karty Nieletniego, co wiąże się z koniecznością zwiększenia nadzoru przez rodziców i opiekunów.

Prowadzono stałą współpracę z placówkami oświatowymi poprzez udział w spotkaniach z dziećmi i młodzieżą, a także w inicjatywach szkół w zakresie zapobiegania uzależnieniom, agresji i przemocy w szkołach. Aktywnie realizowano Program „Bezpieczna Szkoła”, w którego skład wchodzi program „Bezpieczeństwo Dziecka”.

Policjanci powiatu inowrocławskiego przeprowadzali spotkania z dziećmi i młodzieżą, z pedagogami i rodzicami. Spotkania odbywały się w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych, placówkach opiekuńczo – wychowawczych, a także przy parafiach. W trakcie spotkań omawiano zagadnienia związane z problematyką: antynarkotykową, antyalkoholową, przestępczością nieletnich, realizacją programów profilaktycznych i zagadnieniami dotyczącymi prewencji kryminalnej, rozdysponowano materiały edukacyjno – informacyjne zakupione ze środków finansowych wyasygnowanych przez Powiat Inowrocławski.

Obecnie na terenie powiatu realizowane są cztery programy prewencyjne: „Bezpieczne Miasto”, „Bezpieczna Wieś”, „Bezpieczna Szkoła”, „Program Pomocy Ofiarom Przestępstw”.

W ramach wymienionych programów funkcjonariusze współpracują z władzami samorządowymi, samorządami mieszkańców poszczególnych osiedli, komitetami

działkowców. Celem tej współpracy jest przepływ informacji o ewentualnych zagrożeniach przestępczością oraz patologiami społecznymi a także poszukiwanie środków zaradczych, z wykorzystaniem metod prewencji kryminalnej.

W latach 2004 – 2006 współpraca ta odbywała się w ramach „Powiatowego programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na lata 2004 – 2006”. Obecnie kontynuuje się ją w ramach przyjętego uchwałą Rady Powiatu Inowrocławskiego Nr IX/86/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. „Powiatowego programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na lata 2007 – 2010”.

Ponadto inowrocławska policja realizuje założenia rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpiecznie”. Komenda Główna Policji zmierzając do wpisania założeń programu rządowego w lokalne potrzeby mieszkańców, utworzyła policyjny program „Bezpieczne Miasta”. Programem tym w naszym województwie zostało objęte między innymi miasto Inowrocław.

1.8.2. Analiza ochrony przeciwpożarowej

W chwili obecnej na terenie powiatu inowrocławskiego zabezpieczenie operacyjne stanowią następujące jednostki ochrony przeciwpożarowej, posiadające na swoim wyposażeniu sprzęt ratowniczy i gaśniczy:

- Komenda Powiatowa PSP, w tym dwie Jednostki Ratowniczo-Gaśnicze
  - JRG 1 przy ul. Poznańskiej 133,
  - JRG 2 przy ul. M. Skłodowskiej - Cure 62, stan osobowy KP PSP to 104 strażaków,
- Zakładowa Służba Ratownicza ZT Kruszwica - stan osobowy to 11 strażaków,
- Jednostka Organizacyjna Wojskowej Ochrony Przeciwpowarowej JW 1641 – stan osobowy to 18 strażaków,
- Ochotnicze Straże Pożarne: dziewięć jednostek OSP w Krajowym Systemie Ratownictwa Gaśniczego, dwadzieścia osiem jednostek OSP typu S, dwadzieścia jednostki OSP typu M.

Do elementów stwarzających największe zagrożenie na terenie powiatu inowrocławskiego należy zaliczyć:

- zakłady przemysłowe, stwarzające duże i zwiększone ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz wykorzystujące w procesie produkcji toksyczne środki przemysłowe (TSP),
- transport drogowy, kolejowy przewożący materiały niebezpieczne (w tym TSP),
- obszary leśne, których większość zakwalifikowana jest do najwyższej kategorii zagrożenia pożarowego,
- rurociągi paliwowe oraz gazociągi,
- duża liczba obiektów użyteczności publicznej.

Na przestrzeni ostatniej dekady liczba zdarzeń wzrosła o ponad 1.000, co stanowi wzrost o 236%. Jednostki ochrony przeciwpożarowej usuwają już nie tylko skutki pożarów. W przeważającej liczbie ratują mienie i życie ludzkie, narażone na skutek innych miejscowych zagrożeń – wypadków w komunikacji, zdarzeń spowodowanych przez siły przyrody, a także przez wykorzystywane do różnego rodzaju produkcji toksyczne substancje

przemysłowe i magazynowanie tychże substancji. Inne miejscowe zagrożenia w roku ubiegłym stanowiły ponad 53 % wszystkich zdarzeń usuwanych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej.

W latach 1996 - 2006 roku odnotowano wzrost liczby innych miejscowych zagrożeń o niemalże 700 w ciągu roku, co stanowi wzrost o 308 %. Dla porównania liczba pożarów wzrosła z 450 w roku 1996, do prawie 800 w 2006 roku, czyli o 177 %.

Pożary nadal stanowią poważną grupę interwencji, w których biorą udział jednostki ochrony przeciwpożarowej. Wprawdzie wzrost ich liczby nie jest tak drastyczny jak innych miejscowych zagrożeń, jednak w dalszym ciągu stanowią one poważny czynnik dla bezpieczeństwa mieszkańców powiatu. Również na stałym, zbyt wysokim poziomie utrzymuje się ilość osób poszkodowanych w pożarach i liczba ofiar śmiertelnych.

W porównaniu do liczby pożarów, inne miejscowe zagrożenia, na przestrzeni minionego dziesięciolecia wzrosły drastycznie, aż o 308 %. W ciągu ostatnich trzech lat liczba miejscowych zagrożeń wzrosła o ponad 134 %, a średnio o 93 % wzrosła liczba sił i środków zaangażowanych do usuwania skutków miejscowych zagrożeń. Liczba osób poszkodowanych, podobnie jak w przypadku pożarów, również utrzymuje się na stałym, zdecydowanie zbyt wysokim poziomie.

Wśród odnotowanych miejscowych zagrożeń, istotny udział (w 2006r. 1/5 wszystkich interwencji) stanowiły zagrożenia w komunikacji drogowej. Obrażenia odniosło w nich 181 osób, w tym 9 dzieci. W wyniku zdarzeń w komunikacji drogowej śmierć poniosło 20 osób, w tym aż 2 dzieci.

Tabela 43 Statystyka miejscowych zagrożeń

Rodzaj zagrożenia	2004 r.	2005 r.	2006 r.
silny wiatr	37	13	70
przybór wody	0	0	20
opad śniegu	1	6	18
opad deszczu	6	9	24
chemiczne	20	0	15
ekologiczne	26	0	86
budowlane	11	9	11
infrastruktury komunalnej	11	11	32
w komunikacji drogowej	250	222	223
w komunikacji kolejowej	4	2	7
na obszarach wodnych	10	0	11
medyczne	12	72	88

Źródło: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Inowrocławiu

Z powyższych danych można jednoznacznie wywnioskować, że w dobie szybkiego rozwoju cywilizacyjnego, jaki ma miejsce w ostatnich latach, szczególnie na przełomie XX i XXI wieku, znacznie częściej dochodzi do innych miejscowych zagrożeń, niż do pożarów. Powodem wzrostu liczby miejscowych zagrożeń, w stosunku do liczby pożarów, jest niewątpliwie znaczący wzrost ilości czynników powodujących zagrożenie. Zaliczyć do nich można przede wszystkim znaczny wzrost liczby pojazdów poruszających się po drogach, przy zbyt wolnym wzroście jakości dróg i odpowiedzialności kierowców.

Tabela 44 Ranni oraz ofiary śmiertelne na terenie całego obszaru chronionego KP PSP w Inowrocławiu

	1996	2005	2006
ranni	132	182	201
ofiary śmiertelne	15	9	25

Źródło: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Inowrocławiu

Liczba osób poszkodowanych w pożarach i innych miejscowych zagrożeniach, w ciągu ostatnich trzech lat oraz liczba osób poszkodowanych i ofiar śmiertelnych utrzymuje się na stałym, choć wysokim poziomie. W latach 1996 – 2006 liczba ta wzrosła o 152 %, w latach 2005 – 2006 o 110 %. Wzrost liczby ofiar śmiertelnych wynosi odpowiednio 167 % i 278 %.

Niepokojącym zjawiskiem jest duża liczba alarmów fałszywych, powodujących nieuzasadniony wyjazd jednostek ochrony przeciwpożarowej.

Tabela 45 Liczba zdarzeń wybranych działów w których brała udział straż pożarna

	1997	2005	2006
lasy	3	10	4
komunikacja drogowa	224	240	223
komunikacja kolejowa	10	3	7
rurociągi	2	1	0
obiekty produkcyjne	13	10	9
obiekty użyteczności publicznej	27	116	11
łącznie zdarzeń:	1074	1810	1930

Źródło: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Inowrocławiu

Odnotowany spadek ilości zdarzeń w lasach, obiektach produkcyjnych i użyteczności publicznej jest wynikiem zakrojonych na szeroką skalę działań prewencyjnych Państwowej Straży Pożarnej. Działania te ukierunkowano przede wszystkim na kontrolę przestrzegania przepisów przeciwpożarowych w tychże obiektach. Wynikiem tego, oprócz zmniejszonej liczby interwencji, jest zwiększenie świadomości właścicieli, użytkowników lub zarządców w zakresie konieczności przestrzegania zasad ochrony przeciwpożarowej. Niestety ponownie obserwuje się wzrost liczby zdarzeń w komunikacji drogowej.

Niezwykle ważną dla bezpieczeństwa powiatu częścią działalności prewencyjnej Państwowej Straży Pożarnej, jest przeprowadzanie czynności kontrolno-rozpoznawczych w zakładach o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Na terenie powiatu inowrocławskiego następujące zakłady zostały zakwalifikowane, odpowiednio:

Zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej:

- ORLEN-GAZ Sp. z o.o. w Płocku – rozlewnia gazu płynnego w Inowrocławiu przy ul. Pakoskiej 15 – skroplone węglowodory lekkie – gaz propan-butan techniczny i propan techniczny w zbiornikach podziemnych;
- Podziemny Magazyn Ropy i Paliw w Górze k/Inowrocławia, wł. Inowrocławskich Kopalń Soli SOLINO S.A. w Inowrocławiu, ul. Św. Ducha 26a, 88-100 Inowrocław – węglowodory – ropa naftowa, olej napędowy, benzyna.

Zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej:

- Zakłady Tłuszczowe Kruszwica S.A. – które magazynują węglowodór heksan, o symbolu zagrożenia R 51/53 – działa toksycznie na organizmy wodne, może wywoływać długo utrzymujące się szkodliwe zmiany w środowisku wodnym;
- Huta Szkła Gospodarczego „IRENA” – magazynuje kwas fluorowodorowy, o symbolu zagrożenia R 26/27/28 – substancja bardzo toksyczna;
- Suszarnia zboża, Szarlej 18, 88-150 Kruszwica – magazynująca węglowodór lekki – propan-butan techniczny w ilości 160 ton.

W roku 2006 w wyniku przeprowadzonych czynności kontrolno-rozpoznawczych nie stwierdzono nieprawidłowości w funkcjonowaniu zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej.

W celu poprawy bezpieczeństwa przeciwpożarowego i zabezpieczenia operacyjnego powiatu inowrocławskiego, w związku z dużym wzrostem liczby samochodów w miastach powiatu inowrocławskiego, należy wyjść z inicjatywą tworzenia większej liczby miejsc parkingowych na terenie miast.

W perspektywie najbliższych lat:

- należy dążyć do utworzenia Zintegrowanego Stanowiska Dyspozytorskiego łączącego stanowiska dyspozytorskie KPPSP, Pogotowia Ratunkowego i Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego,
- należy zakupić lub pozyskać samochody ratowniczo gaśnicze dla następujących jednostek OSP: Modliborzyce, Ostrówek, Rojewie, Wola Wapowska, Złotniki Kujawskie,
- należy zorganizować system selektywnego wywoływania syren z następującymi jednostkami OSP: Wola Wapowska, Kijewo, Dąbrowa Biskupia, Chełmce, Jaksice, Jacewo, Rojewice, Radojewice, Ostrówek, Racice.

1.8.3. Zarządzanie kryzysowe w powiecie inowrocławskim

Kwestię zarządzania kryzysowego reguluje nowa ustawa o zarządzaniu kryzysowym z dnia 26 kwietnia 2007 r. (Dz. U. Nr 89 poz. 589 i 590), oraz ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 roku o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62 poz. 558 z późn. zmianami) i rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 lutego 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad udziału pododdziałów i oddziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w zapobieganiu skutkom klęski żywiołowej lub ich usuwaniu (Dz. U. Nr 41 poz. 347).

Zgodnie z zasadą obowiązującą w wielu krajach europejskich, na każdym szczeblu działania państwa powinien znajdować się jeden samorządowy ośrodek decyzyjny, koordynacyjny i zarządzający w zakresie ratownictwa, ochrony ludności i środowiska przed potencjalnymi i realnymi niebezpieczeństwami związanymi z występowaniem klęsk żywiołowych, nadzwyczajnych zagrożeń środowiska oraz innych zdarzeń powodowanych działalnością, człowieka i jego technologii.

W czasie stanu klęski żywiołowej działaniami prowadzonymi w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia kieruje starosta – jeżeli stan klęski żywiołowej wprowadzono na obszarze więcej niż jednej gminy wchodzącej w skład powiatu. W przypadku gdy wprowadzono stan klęski żywiołowej na terenie jednej gminy, przedmiotowymi działaniami kieruje wójt, burmistrz, prezydent. Na szczeblu powiatu organem pomocniczym i doradczym w sytuacjach kryzysowych jest powiatowy zespół reagowania kryzysowego.

Opracowano Powiatowy Plan Reagowania Kryzysowego, który uwzględniając charakter ustawowych zadań i zobowiązań spoczywających na staroście koncentruje się na opisie zaplanowanego sposobu koordynacji działań ratowniczych i antykryzysowych.

Statystyki wykazują, iż na stu rannych, ponad dwunastu umiera zanim zostaną dowiezieni z miejsca wypadku do szpitala. Skrócenie czasu dojazdu do miejsca zdarzenia to główny cel powstania Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Inowrocławiu, będącego centralnym punktem zbierania wiadomości o wydarzeniach z terenu powiatu inowrocławskiego.

Zgodnie z ustawą o samorządzie powiatowym starosta jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo wszystkich obywateli z terenu powiatu. Zadanie to realizowane jest poprzez Zintegrowane Stanowisko Dyspozytorskie, usytuowane w strukturze powiatowej administracji zespolonej, działające w ramach powiatowego centrum ratownictwa i reagowania kryzysowego. Umożliwia ono kierowanie zintegrowaną akcją niesienia pomocy na obszarze powiatu, w przypadku sytuacji kryzysowej, a także działań prowadzonych dla zapobiegania skutkom kryzysu i ich usunięcia.

Obecnie w Zintegrowanym Stanowisku Dyspozytorskim stały dyżur pełni trzech etatowych dyżurnych:

1. dyspozytor- dyżurny operacyjny ZSD – z KP PSP,
2. dyspozytor ZSD – z KP PSP,
3. dyspozytor medyczny ZSD – z PS ZOZ.

Dyżurni z KP PSP pełnią dyżur w systemie trzymianowym (24 godziny pracy na 48 godzin odpoczynku). Dyżurni z PS ZOZ pełnią dyżur w systemie czterozmianowym (12 godzin pracy na 24 godziny odpoczynku).

W sytuacji wystąpienia zagrożeń, noszących znamiona kryzysu, Zintegrowane Stanowisko Dyspozytorskie natychmiast powiadamia Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego pod kierownictwem starosty.

W perspektywie 2007-2015 planowane jest:

- poszerzenie Zintegrowanego Stanowiska Dyspozytorskiego,
- utworzenie Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego,
- ujednolicenie systemów łączności i przekazywania danych,
- całkowite wyposażenie sali operacyjnej Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w budowanej nowej siedzibie Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w środki łączności i niezbędny sprzęt socjalny,
- dalsza systematyczna komputeryzacja Zintegrowanego Stanowiska Dyspozytorskiego.

1.8.4. Ochrona przeciwpowodziowa powiatu

Na szczeblu powiatu inowrocławskiego został opracowany „Plan Operacyjny Ochrony Przed Powodzią Powiatu Inowrocławskiego”.

Uwzględniając położenie geograficzne powiatu inowrocławskiego, charakter, rolę i miejsce w gospodarce, podstawowych zagrożeń należy dopatrywać się w niebezpieczeństwach związanych z degradacją środowiska naturalnego wynikającego z codziennej działalności człowieka, naruszeń zasad technicznych i nie przestrzegania przepisów bezpieczeństwa pracy oraz w nadzwyczajnych zagrożeniach powodowanych siłami przyrody.

Powiat inowrocławski nie jest rejonem szczególnie zagrożonym wystąpieniem powodzi. Ze względu na charakterystykę hydrologiczno - meteorologiczną powodzie i zatopienia mogą wystąpić jedynie w rejonie miejscowości Pakość. Spowodować ją może awaria tamy czołowej na Jeziorze Pakoskim oraz długotrwałe deszcze i spowodowany tym gwałtowny przybór wody na rzece Noteć, w rejonie tej miejscowości.

Powyższe przyczyny mogą spowodować częściowe zalanie lub tzw. podtopienie miejscowości Pakość, położonej w bezpośredniej bliskości z rzeką. W przypadku awarii tamy czołowej podtopieniu ulegnie zachodnia część m. Pakość. Skutkami powodzi będzie zniszczenie budynków, nie przejezdność dróg, straty w uprawach, zagrożenia dla życia i zdrowia, zniszczenia infrastruktury komunalnej. Istnieje też prawdopodobieństwo ewakuacji osób z rejonów zagrożonych.

Tabela 46 Zagrożenia powodziowe w m. Pakość

<i>Rzeka, zbiornik</i>	<i>Powierzchnia zalewowa</i>	<i>Zagrożone miejscowości</i>	<i>Ilość osób do ewakuacji</i>
Rzeka Noteć, Jezioro Pakoskie	780 ha	m. Pakość	1760 osób

Źródło: Stanowisko ds. Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych

1.8.5. Sytuacja epidemiologiczna na terenie powiatu

Sytuacja epidemiologiczna większości chorób zakaźnych występujących w powiecie inowrocławskim, w okresie od 1 stycznia 2003 do 30 czerwca 2007 roku, była dobra. Większość chorób miała dość niski współczynnik zapadalności. Zaniepokojenie służb sanitarnych budziły jednak przypadki zatruc substancją gazową wśród uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz wystąpienie na naszym terenie sześciu dużych ognisk masowych zatruc pokarmowych.

PSSE w Inowrocławiu zarejestrowała znaczny wzrost zachorowań na ospę wietrzną. Jest to typowym okresowym nasileniem fali epidemicznej, występującym w przypadku ospy wietrznej, co 2-3 lata.

Zapadalność na WZW typu B i C w powiecie inowrocławskim była niepokojąco wysoka. Tak wysoki stopień rejestracji chorych i nowowykrytych nosicieli bezobjawowych, w pewnym sensie może wyjaśnić praktyka stosowana w Szpitalu Powiatowym należącym do Publicznego Specjalistycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu, gdzie pacjenci przygotowujący do operacji lub innego zabiegu związanego w przerwaniem ciągłości tkanek, mają obligatoryjnie wykonywane badanie AgHBs (+) oraz p/ciał anty HCV.

Liczba osób pokąsanych przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę, u których podjęto szczepienia jest niepokojąco wysoka, co pozwala na stwierdzenie, że sytuacja w zakresie styczności i narażenia na wściekliznę stała się w naszym powiecie problemem społecznym.

Należy dodać, że na terenie działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Inowrocławiu, w analizowanym okresie, nie zarejestrowano ogniska wścieklizny i mimo że, w województwie nie zarejestrowano już od kilkunastu lat przypadków wścieklizny u ludzi, to istnienie rezerwuaru tej choroby w populacji zwierząt stwarza ciągle zagrożenie dla ludzi.

Na terenie miasta Inowrocławia, w związku ze starą i wyeksploatowaną instalacją wodną, trudno jest utrzymać odpowiednią jakość wody w niektórych rejonach miasta (mętność, twardość oraz związki żelaza). Przeprowadzane są w tym kierunku systematyczne działania w celu zapewnienia trwałej poprawy jakości wody. Jakość wody w pozostałych miastach i gminach wahała się w granicach warunkowej dopuszczalności, a okresowo

przekraczając te granice w zakresie oznaczanych związków żelaza i manganu. Coraz rzadziej obserwuje się zwiększone zanieczyszczenie bakteriologiczne wody uzdatnionej.

Obserwuje się trudności w uzdatnianiu wody w zakresie odmanganiania. Zawartość związków manganu w wodzie zależy w dużym stopniu od sprawnego uzdatniania wody, czyli od przedsiębiorców wodociągowych - producentów.

Pomimo ciągłego zwiększania dbałości o obiekty użyteczności publicznej, nadal przedkładane są inne potrzeby ponad potrzebę poprawy stanu sanitarno-technicznego tych obiektów, co związane jest z brakiem środków finansowych.

Oceniano również wodę w kąpieliskach. W latach 2003-2007 PSSE w Inowrocławiu badała 10-13 kąpielisk rocznie. Żaden z kontrolowanych obiektów nie odpowiada wymaganiom.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli zakładów opieki zdrowotnej można stwierdzić, że poprawia się stan sanitarno-techniczny i funkcjonalność pomieszczeń. W gabinetach lekarskich uzupełnia się wyposażenie i wymienia stolarkę okienną i drzwiową. Poprawiono gospodarkę odpadami komunalnymi i medycznymi, wprowadzono segregację odpadów komunalnych.

Z roku na rok poprawie ulegają również warunki w zakładach w zakresie m. in. obniżania normatywów higienicznych (stężenia związków toksycznych i natężenia hałasu, stężenia zapylenia). Poprawę warunków pracy uzyskuje się dzięki modernizacji instalacji, technologii, parków maszynowych a także pomieszczeń pracy.

W 2006r. na terenie powiatu inowrocławskiego stwierdzono dziewięć chorób zawodowych, co wskazuje na tendencję malejącą w stosunku do lat ubiegłych. Wśród stwierdzanych chorób zawodowych, podobnie jak w latach poprzednich, dominowały choroby narządu głosu u nauczycieli wywołane nadmiernym wysiłkiem głosowym.

PSSE w Inowrocławiu sprawuje również nadzór sanitarny nad placówkami nauczania i wychowania, pracy pozaszkolnej, rekreacyjnymi i wypoczynku, nad prawidłowym przebiegiem zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży, higieny procesów nauczania, wychowania, badania środowiska szkolnego. Można stwierdzić, iż pomimo trudnej sytuacji finansowej placówek oświatowych, stan higieniczno-sanitarny w skontrolowanych placówkach nie budził poważniejszych zastrzeżeń. Jednakże konieczne było wydawanie nakazów usuwania nieprawidłowości na drodze postępowania administracyjnego.

W oparciu o analizę sytuacji epidemiologicznej w powiecie inowrocławskim w latach 2003-2007 można stwierdzić, że zagrożenia stanowią:

- wysoka zapadalność na WZW typu B i C,
- niepokojąco wysoka liczba przypadków pokąsań ludzi przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę,
- liczne przypadki występowania zwiększonej liczby związków żelaza i manganu w wodzie z wodociągów zaopatrujących ludność w wodę przeznaczoną do spożycia,
- korzystanie przez ludność z tzw. „dzikich kąpielisk” z powodu braku zorganizowanych kąpielisk na terenie naszego powiatu,
- nie zawsze właściwe organizowanie zajęć wychowania fizycznego w szkołach, z powodu braku właściwych sal gimnastycznych lub braku sal gimnastycznych,
- nie zawsze właściwa opieka medyczna nad uczniami w szkołach z uwagi na brak gabinetów lekarskich i etatów pielęgniarek w szkołach,
- częste przypadki nieznanymi zagrożeniami biologicznymi występujących w środowisku pracy,

- stosunkowo częste przypadki występowania niezgodności z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego, szczególnie w małych (często jednoosobowych) przedsiębiorstwach,
- brak wystarczającej liczby lokali socjalnych i zastępczych dla osób, które z powodu różnych sytuacji życiowych nie są w stanie zapewnić sobie i swoim rodzinom lokali mieszkalnych.

1.9. Dochody i wydatki Powiatu Inowrocławskiego

W 2006 r. dochody Powiatu Inowrocławskiego wyniosły 96 617 950,57 zł na co złożyły się następujące elementy:

- dochody własne – 27 170 310,62 zł
w tym podatek od osób fizycznych – 14 839 054,00 zł
- dotacje celowe z budżetu państwa – 19 491 449,06 zł
- subwencje ogólne (w tym na zadania oświatowe) – 46 904 511,00 zł

Tabela 47 Dochody budżetu Powiatu Inowrocławskiego

	J. m.	2004	2005	2006
ogółem	zł	85 441 305,00	93 354 389,00	96 617 950,57
dochody własne budżetu Powiatu				
razem	zł	21 553 224,00	25 798 693,00	27 170 310,62
podatek dochodowy od osób fizycznych	zł	8 867 418	12 543 267	14 839 054
podatek dochodowy od osób prawnych	zł	971 769,00	778 072,00	899 967,46
dochody z majątku Powiatu	zł	2 000 205,00	2 245 383,00	1 613 066,70
pozostałe dochody	zł	9 713 832,00	10 231 971,00	9 818 222,46
subwencje ogólne				
razem	zł	42 635 447	45 558 302	46 904 511
część oświatowa	zł	38 334 357	41 110 573	41 827 265
część drogowa	zł	-	-	-
część wyrównawcza	zł	-	-	-
uzupełnienie subwencji ogólnej dla j.s.t.	zł	270 031	466 855	427 485
część wyrównawcza subwencji ogólnej dla powiatów	zł	3 429 100	3 286 604	4 649 761
część równoważąca subwencji ogólnej dla powiatów	zł	601 959	694 270	0
dotacje				
dotacje celowe z budżetu państwa				
ogółem	zł	20 306 887,00	18 290 090,00	19 491 449,06
dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej				
ogółem	zł	7 738 051,00	8 629 411,00	9 447 213,08
inwestycyjne	zł	887 717,00	997 686,00	859 200,00
dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne				
ogółem	zł	12 434 146,00	9 555 878,00	9 996 239,98
inwestycyjne	zł	0	162 790,00	619 635,65
dotacje celowe z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej				
ogółem	zł	134 690,00	104 801,00	47 996,00
inwestycyjne	zł	0	0	0
dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami				

samorządu terytorialnego				
ogółem	zł	920 497,00	2 628 506,00	2 962 418,17
inwestycyjne	zł	508 170,00	522 067,00	899 392,62
dotacje otrzymane z funduszy celowych				
ogółem	zł	0	2 000,00	0
dochody na 1 mieszkańca				
ogółem	zł	513,91	562,48	584,72
dochody własne	zł	129,64	155,44	164,43

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

Dochody własne Powiatu Inowrocławskiego stanowiły 28,12 % jego wszystkich dochodów. Średnia wielkość dochodów budżetowych w roku 2006, przypadająca na jednego mieszkańca dla powiatu wyniosła 584,72 zł i była wyższa od średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) która wynosiła 569,75 zł.

W 2006 r. wydatki Powiatu Inowrocławskiego wyniosły 100 852 220,39 zł na co złożyły się następujące elementy:

- dotacje – 4 023 492,30 zł
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 5 424 594,18 zł
- wydatki bieżące – 81 682 495,99 zł
- wydatki majątkowe – 9 504 631,00 zł

Tabela 48 Wydatki budżetu Powiatu Inowrocławskiego

	J. m.	2004	2005	2006
wydatki z budżetu				
ogółem	zł	84 309 160,00	90 328 747,00	100 852 220,39
wydatki na rolnictwo i łowiectwo	zł	75 000,00	105 000,00	75 000,00
wydatki na transport i łączność	zł	4 333 152,00	6 147 391,00	6 247 022,07
wydatki na gospodarkę mieszkaniową	zł	812 084,00	189 665,00	219 277,79
wydatki na oświatę i wychowanie	zł	37 640 107,00	37 055 549,00	38 743 009,91
wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	zł	469 222,00	556 438,00	1 577 111,91
wydatki na ochronę zdrowia	zł	2 037 871,00	3 877 855,00	3 962 014,23
wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	zł	21 188 065,00	22 956 209,00	26 626 640,98
wydatki na kulturę fizyczną i sport	zł	214 562,00	573 897,00	656 858,10
wydatki na turystykę	zł	18 399,00	19 687,00	0
wydatki na administrację publiczną	zł	7 290 552,00	8 212 761,00	11 412 492,09
wydatki na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową	zł	5 013 690,00	5 461 970,00	5 611 967,14
wydatki na 1 mieszkańca				
ogółem	zł	507,10	544,25	610,35
na oświatę i wychowanie	zł	464,14	223,27	234,47
na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	zł	2,82	3,35	9,54

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

Średnia wielkość wydatków budżetu Powiatu Inowrocławskiego w roku 2006, przypadająca na jednego mieszkańca wyniosła 610,35 zł i była wyższa od średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego (z wyłączeniem miast na prawach powiatu), która wynosiła 601,81 zł.

Wydatki inwestycyjne Powiatu Inowrocławskiego stanowiły 9,42 % jego wszystkich wydatków. Jest to niższy udział niż średnia wojewódzka (bez miast na prawach powiatu), która kształtuje się na poziomie 10,54 %.

1.10. Powiat Inowrocławski jako beneficjent programów europejskich

Zadania z zakresu integracji europejskiej na terenie powiatu inowrocławskiego od maja 2002r. realizuje Powiatowe Centrum Integracji Europejskiej Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu, przekształcone w lutym 2006r. w Biuro Inicjatyw Europejskich, następnie w Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskich.

PCIE, obecnie Biuro Inicjatyw Europejskich było uczestnikiem wielu seminariów i konferencji krajowych i międzynarodowych: Międzynarodowe Seminarium „Integracja europejska a samorząd terytorialny, Integracja europejska a konkurencyjność polskich przedsiębiorstw” – Bydgoszcz czerwiec 2003r., Międzynarodowa Konferencja w Paryżu „Rola regionów w europejskiej polityce regionalnej” - styczeń 2003r., Sesja edukacyjna dziennikarsko-samorządowa w Brukseli zorganizowana przez Stowarzyszenie Mediów Polskich w Warszawie – maj 2003r., staż w Radzie Regionalnej Midi -Pyrénées w Tuluzie na temat „Zarządzanie projektem” („Gestions du fonds structurels”) – czerwiec 2003r, zakończony certyfikatem z zakresu funduszy strukturalnych.

Biuro za pośrednictwem Fundacji France – Pologne oraz Rady Regionalnej Midi – Pyrénées w Tuluzie nawiązało kontakt z Centrum Informacji Europejskiej w Tuluzie oraz z Centrum Sources de L’Europe w Paryżu.

W 2002r. decyzją Kapituły konkursu „Galeria Powiatów” organizowanego pod auspicjami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej Powiat Inowrocławski uznany został za najbardziej prounijny za działania Powiatowego Centrum Integracji Europejskiej Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu oraz Szkolnego Klubu Europejskiego Konopa. Od 2004r. Powiat Inowrocławski prowadzi Punkt Informacyjny o Funduszach Strukturalnych oraz koordynuje prace „Lokalne Sieci Partnerstwa na rzecz pozyskiwania środków europejskich”.

W kwietniu 2004 r. Powiat Inowrocławski uzyskał wyróżnienie Prezydenta RP za projekt pn. „Lokalna Sieć Partnerstwa” w IV edycji konkursu „Liga Inicjatyw Powiatowych”. Projekt znalazł się w gronie siedmiu najlepszych projektów spośród zgłoszonych 500 i został uznany za wysoce innowacyjny. Celem projektu jest konsolidacja samorządów, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i instytucji otoczenia biznesu w celu efektywnej absorpcji funduszy europejskich. Projekt został rekomendowany przez Departament Polityki Regionalnej Komisji Europejskiej w Brukseli.

W październiku 2006r. Powiat Inowrocławski zdobył certyfikat Związku Powiatów Polskich „Powiat otwarty na fundusze strukturalne” za działania na rzecz integracji europejskiej oraz efektywność w pozyskiwaniu środków europejskich, w tym za realizacją zadań w partnerstwie.

W grudniu 2006r. Powiat Inowrocławski uzyskał prestiżowy certyfikat „Banku Dobrych Praktyk” za efektywne zarządzanie projektem pn. „Centrum Radiologii w Inowrocławiu”. Nagrodzony projekt znalazł się w gronie 50 najlepiej zrealizowanych w kraju projektów. W skali województwa kujawsko-pomorskiego nagrodzono dwa projekty: Powiatu Inowrocławskiego oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Toruniu.

Ważną rolę w procesie pozyskiwania środków europejskich na terenie powiatu inowrocławskiego pełnią aktywnie działający przedsiębiorcy, beneficjenci środków z Programu Phare 2001 i Phare 2002, organizacje pozarządowe powiatu inowrocławskiego, działający w obszarze: gospodarczym, społecznym i kulturalnym oraz Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu. Istotny udział w przedmiotowym procesie odgrywa Stowarzyszenie

„Partnerstwo Powiatu Inowrocławskiego”. Stowarzyszenie jest płaszczyzną partnerstwa lokalnego zrzeszającego liderów ze środowisk samorządu powiatu inowrocławskiego, samorządów gmin, Izby Rolniczej, Regionalnego Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych oraz stowarzyszeń i fundacji działających na polu rozwoju lokalnego w powiecie inowrocławskim. Stowarzyszenie realizuje działania z zakresu Programu Leader +, Interreg III C.

W 2001r. Powiat Inowrocławski był wnioskodawcą Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich. W ramach tegoż programu, za pośrednictwem Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego 40 bezrobotnych ze wsi i miasteczek powiatu inowrocławskiego skorzystało z dotacji w wysokości 144 000,00 zł na zakup środków trwałych umożliwiających zorganizowanie stanowisk pracy w sektorze pozarolniczym.

Od kwietnia 2003r. do września 2004r. Starostwo Powiatowe w Inowrocławiu było partnerem projektu „Powiatowy Ośrodek Rozwoju Przedsiębiorczości” realizowanego w ramach komponentu B1 Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich Banku Światowego, który finansuje usługi Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości. Głównym celem projektu było pobudzenie aktywności gospodarczej i pomoc osobom zamieszkującym na terenach, objętych programem w przygotowaniu się do samozatrudnienia przed rozpoczęciem działalności gospodarczej. PORP jest wyspecjalizowaną instytucją, zdolną do udzielenia profesjonalnych porad z zakresu uruchamiania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz absorbowaniu środków z Unii Europejskiej, przeznaczonych na rozwój przedsiębiorczości, zwalczanie bezrobocia i rozwój lokalny.

Od marca 2003r. Powiat Inowrocławski uczestniczy w projekcie „Phare 2001- Wzmocnienie ocen oddziaływania na środowisko” (celem projektu jest udostępnienie informacji o środowisku) oraz w projekcie Phare 2001 Promocja zatrudnienia i Rozwój Zasobów, Podkomponent 4 (odbiorcami projektu jest Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 oraz Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna w Inowrocławiu). Dzięki realizacji projektu wskazane wyżej instytucje wyposażono w specjalistyczne pracownie komputerowe.

Powiat Inowrocławski jest beneficjentem środków w ramach projektów tzw. miękkich, pozyskiwanych za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu. W 2004 r. środki Europejskiego Funduszu Społecznego pozyskane przez Powiat Inowrocławski to 3 559 800 zł. W 2005r. środki Europejskiego Funduszu Społecznego pozyskane na realizację projektów wyniosły 3 956 700 zł, w 2006r. oscylowały na poziomie 2 552 000 zł, natomiast w 2007 r. wyniosły 889 800 zł. W zakresie wdrażania projektów systemowych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu jest liderem w skali województwa kujawsko- pomorskiego.

Szczegółowy opis projektów zrealizowanych przez Powiat Inowrocławski w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego znajduje się w rozdziale I, 1.5.8 Rynek pracy i bezrobocie.

W 2004r. Powiat Inowrocławski był beneficjentem środków z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Działania 2.2. „Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne”. W ramach programu Powiat Inowrocławski przyznał stypendia unijne 780 uczniom szkół ponadgimnazjalnych na łączną kwotę 780.000,00 zł oraz stypendia unijne 54 studentom na łączną kwotę 108.000,00 zł. W roku szkolnym 2006/2007 Powiat Inowrocławski przyznał stypendia unijne dla 842 uczniów szkół ponadgimnazjalnych na łączną kwotę 922 436 zł oraz 59 stypendiów dla studentów w ramach projektu „Szansa dla Żaka III- Studenta” na łączną kwotę 160 776,00 zł.

W 2005r. Powiat Inowrocławski zakończył realizację jedyne w kraju projektu „Centrum Radiologii w Inowrocławiu”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. W czerwcu 2006r. przedmiotowy projekt uzyskał wyróżnienie „HIT 2005”, nagrodę Konwentu Starostów Województwa Kujawsko- Pomorskiego. W grudniu 2006r. Powiat Inowrocławski uzyskał certyfikat „Banku Dobrych Praktyk” i znalazł się w gronie siedmiu najlepiej zarządzanych projektów z kraju. Całkowita wartość projektu wyniosła 1 628 552,00 zł. Dotacja z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (75%) to 1 220 926,50 zł. Wkład własny powiatu (15%) to kwota 244 185,30 zł, natomiast budżet państwa (10%) - 244 185,30 zł.

Beneficjentem projektu „Centrum Radiologii w Inowrocławiu” jest Powiat Inowrocławski. Partnerem projektu jest PSZOZ w Inowrocławiu. W ramach oceny merytorycznej przeprowadzonej przez Panel Ekspertów, projekt uzyskał pierwsze miejsce w województwie kujawsko-pomorskim jako przedsięwzięcie innowacyjne.

W październiku 2006r. Powiat Inowrocławski zakończył realizację projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego pn. „Przebudowa i adaptacja Pałacu Mieszczańskiego na siedzibę Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu”. Całkowita wartość zadania wyniosła 1 042 510,87 zł. Środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego stanowiły 60% tj. 624 336,52 zł, budżet państwa to 10% - 104 056,09 zł, natomiast budżet Powiatu to 30% - 312 168,26 zł. Beneficjentem projektu jest Powiat Inowrocławski, natomiast partnerem Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu.

W czerwcu 2007r. Powiat Inowrocławski zakończył w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego realizację projektu pn. „Przebudowa drogi powiatowej nr 2548 C Rybitwy - Janikowo z obiektami mostowymi - I etap”. Partnerem projektu jest Zarząd Dróg Powiatowych. Całkowita wartość projektu to 2 463 910,37 zł, środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego - to 1 171 589,38 zł budżet państwa - 195 141,70 zł, natomiast budżet Powiatu - to 1 097 179,29 zł.

W nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2007-2013 w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski przeznaczono ponad 85 mld euro. Na realizację Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko - Pomorskiego na lata 2007-2013 przeznaczono ponad 951 mln euro. Powiat Inowrocławski zamierza ubiegać się o środki w procedurze konkursowej na realizację zadań z zakresu infrastruktury drogowej, ochrony zdrowia i pomocy społecznej, edukacji i kultury. Niewątpliwą szansą w nowym okresie programowania może stać się Europejski Fundusz Społeczny. Alokacja na lata 2007-2013 wynosi 11,5 mld euro, co stanowi 2,5 razy więcej aniżeli w poprzednim okresie programowania.

Dla zintensyfikowania działań na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na terenie powiatu, Starosta Inowrocławski podjął inicjatywę wspólnie z Regionalnym Ośrodkiem Europejskiego Funduszu Społecznego we Włocławku zawiązania lokalnego partnerstwa na rzecz rozwoju zasobów ludzkich. 20 listopada 2007 r. dwadzieścia pięć instytucji: samorządów, ich jednostek organizacyjnych oraz organizacji pozarządowych podpisało deklarację współpracy na rzecz efektywnego realizowania wspólnych działań ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w następujących obszarach: bezrobocie, pomoc społeczna i ochrona zdrowia, współpraca wielosektorowa, kultura i edukacja, w tym edukacja nieformalna.

Rozdział II – Analiza SWOT

Podczas tworzenia pierwszej strategii rozwoju Powiatu Inowrocławskiego w roku 2003 opracowano analizę zasobów wewnętrznych pod kątem silnych stron i słabości a także otoczenia zewnętrznego z uwzględnieniem kluczowych szans i zagrożeń. Analiza ta została zweryfikowana podczas tworzenia Strategii Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego na lata 2007 – 2015 przez zespół ekspertów powołany uchwałą nr 119/2007 Zarządu Powiatu Inowrocławskiego z dnia 23 maja 2007 r.

Analiza SWOT została opracowana na podstawie szerokich konsultacji społecznych, które odbyły się w formie spotkań warsztatowych dla partnerów społeczno - gospodarczych oraz badań ankietowych. Warsztaty odbyły się w dniach 10 lipca 2007 r. oraz 1 sierpnia 2007 r. Uczestniczyli w nich przedstawiciele gmin, jednostek organizacyjnych, radni Rady Powiatu Inowrocławskiego, radni rad gmin, przedstawiciele Rady Organizacji Pozarządowych, uczniowskich klubów sportowych, organizacji wspierania biznesu oraz przedsiębiorcy z powiatu inowrocławskiego. Drugą formą konsultacji społecznych były badania ankietowe skierowane do ok. 330 instytucji i organizacji działających na terenie powiatu oraz mieszkańców.

Podczas sesji warsztatowych, jej uczestnicy zostali poproszeni o wskazanie słabych i silnych stron a także szans i zagrożeń jakie stoją obecnie przed powiatem inowrocławskim. Dodatkowo przeprowadzone badanie ankietowe pozwoliło poznać opinię różnych środowisk na temat powiatu inowrocławskiego i określić najważniejsze problemy, które w nim występują. Ankietowani odpowiadali na pytania jakie są najważniejsze atuty a jakie słabości. Udzielali także odpowiedzi jakie dostrzegają zagrożenia dla przyszłego rozwoju powiatu i jakie są według nich najważniejsze szanse rozwojowe powiatu.

Wyniki ankiet jak również przeprowadzona w diagnozie analiza dotychczasowych przemian społeczno - gospodarczych powiatu inowrocławskiego oraz uwarunkowań dalszego jej rozwoju były podstawą do przeprowadzenia analizy SWOT. Pozwoliło to spojrzeć na powiat inowrocławski z różnych punktów widzenia i przeprowadzić analizę na wielu płaszczyznach: infrastruktury technicznej: drogowej, ochrony środowiska, społeczeństwa informacyjnego, zasobów ludzkich z uwzględnieniem zdrowia, infrastruktury społecznej kultury, sportu, turystyki, rynku pracy, Trzeciego Sektora oraz przestrzeni, z uwzględnieniem gospodarki, rozwoju przedsiębiorczości, społeczeństwa informacyjnego oraz bezpieczeństwa publicznego.

Przez **silne strony** należy rozumieć atuty i walory szeroko rozumianych zasobów powiatu inowrocławskiego, których wykorzystanie i rozwinięcie wzmacnia potencjał rozwojowy. **Słabe strony** natomiast określają elementy życia powiatu, które nie funkcjonują poprawnie i jednocześnie osłabiają potencjał rozwojowy. Silne i słabe strony określają wewnętrzne uwarunkowania rozwoju.

Przez **szanse rozwoju** należy rozumieć różne czynniki, okoliczności, zjawiska i procesy występujące w otoczeniu powiatu, które sprzyjają rozwojowi i mogą przyspieszyć osiągnięcie wyznaczonych zamierzeń. **Zagrożenia rozwoju** to czynniki i procesy niezależne od społeczności lokalnej, które mogą zagrozić działaniom rozwojowym oraz opóźnić lub udaremnić osiągnięcie zamierzonych celów. Szanse i zagrożenia określają zewnętrzne uwarunkowania rozwoju.

Zaktualizowana analiza określa sytuację powiatu inowrocławskiego w chwili obecnej tj. w roku 2007 i określa szanse rozwojowe na lata 2007 – 2015.

Wyniki analizy w postaci syntetycznej przedstawiono poniżej.

Infrastruktura techniczna

Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju

Silne strony	Słabości
– dogodnie położenie w sieci komunikacyjnej kraju, na przecięciu szlaków komunikacyjnych, – ważny węzeł komunikacyjny, – węzeł ruchu kolejowego, – dobra dostępność komunikacyjna, – stosunkowo gęsta sieć dróg, – dwie ważne drogi krajowe przebiegające przez miasto Inowrocław (K-25 i K-15), – dogodny dostęp do lotniska Bydgoszcz, – dobre warunki fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej, dobre warunki do rozwoju elektrowni wiatrowych, – dobrze rozwinięta infrastruktura zaopatrzenia w wodę do celów bytowych, – dogodne warunki do rozwoju transportu wodnego (szlak wodny Noteci i Gopła).	– zły stan infrastruktury drogowej, eksploatacyjne zużycie nawierzchni dróg, ich niedostosowanie do obecnego natężenia ruchu, niski poziom bezpieczeństwa, – niedostatek inwestycji drogowych-prorozwojowych, brak zintegrowanej strategii rozwoju układu komunikacyjnego na terenie powiatu, – brak obwodnic miast na terenie powiatu, – niewystarczający dostęp do internetu za pośrednictwem sieci szerokopasmowych, nierozwinięte usługi publiczne świadczone w drodze elektronicznej, – duża dysproporcja w rozwoju sieci kanalizacyjnej do wodociągowej, – niski poziom odzysku i unieszkodliwiania odpadów w innej formie niż składowanie, – deficyt wód dla rolnictwa w okresie wegetacji.

Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju

Szanse	Zagrożenia
– możliwość pozyskania środków unijnych na zadania z zakresu infrastruktury technicznej, – możliwość pozyskania środków z innych źródeł zewnętrznych na kompleksową modernizację układu komunikacyjnego na terenie powiatu, – zaawansowana budowa regionalnej szerokopasmowej sieci informacyjnej, szansą na zbudowanie społeczeństwa informacyjnego na szczeblu lokalnym, – realizacja projektów infrastrukturalnych na zasadzie partnerstwa publiczno-prywatnego,	– słabnące znaczenie powiatu jako węzła transportowego (t. kolejowy, drogowy), – opóźnianie inwestycji drogowych ze względu na czynniki zewnętrzne tj. wydłużone procedury formalno-prawne, ograniczona dostępność środków finansowych.

– wykorzystanie istniejących szlaków wodnych do rozwoju transportu wodnego i turystyki.	

Gospodarka

Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju

Silne strony	Słabości
– wielobranżowy charakter gospodarki, – duże ośrodki przemysłowe zlokalizowane na terenie powiatu (np. Zakłady Tłuszczowe w Kruszwicy, Janikosoda, baza logistyczna Polomarket), – znacząca pozycja rynkowa i eksportowa niektórych przedsiębiorstw, – bogate zasoby surowcowe: soli kamiennej, kruszyw naturalnych, wapieni, – korzystna struktura obszarowa gospodarstw rolnych wykazująca tendencję zmian w kierunku gospodarstw dużych, – kształtująca się grupa gospodarstw producentów rolnych mogących konkurować na europejskim rynku rolnym, – wysoka aktywność rolników powiatu w wykorzystaniu środków unijnych, – dobrze rozwinięty handel hurtowy i detaliczny oraz przemysł, – dobre warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego i agroturystyki, – wysoko rozwinięte rolnictwo indywidualne (wysoka bonitacja gleb), – dobre położenie w niewielkiej odległości od ośrodków przemysłowych i akademickich, – duża liczba ludności powiatu tworząca potencjalny rynek usług.	– słaby rozwój otoczenia instytucjonalnego biznesu na terenie powiatu, oraz utrudniony dostęp do kompleksowej informacji o terenach inwestycyjnych, – niska aktywność innowacyjna większości małych i średnich firm, – słabe przygotowanie dla lokalizacji inwestycji na terenie powiatu (planistyczne i infrastrukturalne) niewystarczająca ilość uzbrojonych terenów inwestycyjnych, – niewystarczający kapitał małych i średnich firm, – niska atrakcyjność powiatu dla potencjalnych inwestorów, – ograniczone możliwości dla inwestorów w przekwalifikowaniu charakteru użytkowania gruntów, – trudno dostępne lokalne instrumenty finansowe dla rozwoju przedsiębiorczości, – słabo rozwinięte zaplecze konferencyjno-szkoleniowe i hotelowe, – niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyczny, historyczny, kulturowy, uzdrowiskowy i agroturystyczny.

Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju

Szanse	Zagrożenia
– duży udział sektora MŚP w gospodarce narodowej, – dynamiczny rozwój sektora budownictwa w skali kraju,	– nadmiernie skomplikowany i niespójny system prawny dotyczący działalności gospodarczej,

– dostęp do finansowania zewnętrznego, – możliwość utworzenia dogodnych warunków do rozwoju podstrefy ekonomicznej, – duże możliwości inwestowania w rozwój obszarów wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013 – wzrost zapotrzebowania na żywność ekologiczną, – ustawa o partnerstwie publiczno-prywatnym szansą na realizację wspólnych przedsięwzięć sektora publicznego i prywatnego, – bliskość dynamicznie rozwijających się ośrodków Bydgoszczy i Torunia.	– słaba dostępność do atrakcyjnych źródeł finansowania inwestycji rozwojowych firm, – nadmierny fiskalizm, – wysokie koszty pracy i kapitału. – dominująca rola aglomeracji bydgosko-toruńskiej w realizacji inwestycji współfinansowanych ze środków unijnych.

Zasoby ludzkie i infrastruktura społeczna

Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju

Silne strony	Słabości
– znaczny potencjał intelektualny tkwiący w mieszkańcach powiatu, – rozwinięta sieć samorządowych instytucji pomocy społecznej, – efektywność Powiatowego Urzędu Pracy w pozyskiwaniu środków z Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego, – silny ośrodek usług zdrowotnych w Inowrocławiu, – organizacje pozarządowe ważnym partnerem społecznym administracji ze względu na ich dynamiczność i aktywność obywatelską, – efektywne wykonywanie przez organizacje pozarządowe powierzonych zadań publicznych, – różnorodność szkół pod względem typów i specjalności kształcenia (różnorodność oferty edukacyjnej), – bogate dziedzictwo kulturowe, znaczna liczba zabytków architektury – np. „Mysia Wieża” w Kruszwicy, Szlak Piastowski, Kalwaria Pakoska, drewniany kościół w Pieraniu, romańskie świątynie w Inowrocławiu, Kruszwicy i Kościelcu, – efektywnie działające instytucje kulturalne na terenie powiatu.	– utrzymujące się wysokie bezrobocie, – rosnące bezrobocie wśród młodzieży, absolwentów, – niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach na terenie powiatu, – niewystarczający rozwój bazy sportowej, – słaby rozwój szkolnictwa wyższego, – niska motywacja do przekwalifikowań osób w wieku produkcyjnym, – niedostateczna podaż pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich, – niewystarczająca dostępność Internetu dla gospodarstw domowych i podmiotów gospodarczych, głównie na terenach wiejskich, – emigracja młodych, wykształconych, przedsiębiorczych ludzi z powiatu, – małe perspektywy rozwoju dla młodych ludzi, – system profilaktyki i promocji zdrowia niewystarczająco dostosowany do zdiagnozowanych lokalnych zagrożeń zdrowia, – niedobór mieszkań komunalnych.

Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju

Szanse	Zagrożenia
– polityka rynku pracy w kierunku obniżenia kosztów zatrudnienia, – nowe źródła i instrumenty wsparcia rozwoju zasobów ludzkich ze środków UE, – coraz większa liczba osób o wysokim poziomie wykształcenia, – coraz większa liczba osób w wieku produkcyjnym, – możliwość pozyskania środków europejskich na kształcenie ustawiczne.	– utrzymywanie tendencji niskiego przyrostu naturalnego ludności, – pauperyzacja społeczeństwa, – wzrost kosztów kształcenia, – brak koherencji między wykształceniem, a możliwością zatrudnienia na lokalnym rynku pracy, – zbyt małe środki finansowe na profilaktykę społeczną i zdrowotną, – niestabilna polityka zdrowotna państwa, – niewystarczające środki finansowe na zadania w zakresie likwidacji barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej.

Przestrzeń

Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju

Silne strony	Słabości
– korzystne położenie geograficzne, – korzystne uwarunkowania środowiskowe – klimat, dobre urodzajne gleby, obszar poza klęskami żywiołowymi, – bogate, tradycje leczenia uzdrowiskowego, – atrakcyjność środowiska przyrodniczego dla zamieszkania i rekreacji.	– zanieczyszczenie wód powierzchniowych, zwłaszcza rzek i dużych jezior, – utrudniony rozwój przestrzenny ze względu na brak planów zagospodarowania przestrzennego niektórych gmin, – występujące dysproporcje w rozwoju społeczno-gospodarczym.

Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju

Szanse	Zagrożenia
– nowe źródła i instrumenty wsparcia w zakresie gospodarowania przestrzenią ze środków UE, – skuteczniejsza promocja i zmiana wizerunku powiatu, – rewitalizacja szlaków wodnych.	– niska jakość prawa w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego niezapewniająca ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju.

Rozdział III – Misja Powiatu Inowrocławskiego

Misja samorządu precyzuje istotę działalności powiatu, ze względu na jego rolę i podstawowe funkcje jakie ma do spełnienia na rzecz społeczności powiatowej i miejsca tej jednostki samorządowej w województwie. Misją powiatu i jego organów jest zaspokojenie potrzeb zbiorowych mieszkańców przez wykonywanie zadań publicznych nie zastrzeżonych ustawowo dla innych poziomów władzy, tj. centralnej, regionalnej i gminnej.

Misja stanowi podstawowy element strategii i jest jej celem nadrzędnym, który kształtuje wizerunek powiatu. Wynikają z niej bezpośrednio cele strategiczne, które ją konkretyzują. Cele te są z kolei rozpisywane na bardziej szczegółowe. Misja to opis głównego pola działań w przyszłości. Koncentruje się na istocie rzeczy, dostosowuje kierunki działań do długoterminowych celów, równocześnie pełni funkcje motywacyjne i promocyjne.

Misja powiatu określa jego przyszłościowy wizerunek. Uspołecznienie procesu tworzenia strategii przyczyniło się do wykreowania takiej koncepcji rozwojowej, która uwzględnia współpracę i partnerstwo wielosektorowe, dobrą jakość życia mieszkańców, konkurencyjną gospodarkę, troskę o przestrzeń publiczną, wysoki poziom nauki i kultury oraz integrację z regionem.

Misją Powiatu Inowrocławskiego jest:

Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez partnerskie działania na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej powiatu

Misja powiatu będzie realizowana za pośrednictwem trzech celów strategicznych:

Cel strategiczny 1: Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców

Cel strategiczny 2: Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki i wykreowanie nowego wizerunku powiatu

Cel strategiczny 3: Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej powiatu

Każdemu celowi strategicznemu przyporządkowano cele operacyjne, które będą realizowane poprzez zadania. Cele zostały zdefiniowane zgodnie z zasadą strategicznego podejścia, które polega na koncentracji uwagi na kluczowych obszarach i najważniejszych problemach wymagających interwencji.

Priorytetem Powiatu Inowrocławskiego jest poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców. W perspektywie długofalowej działalność samorządu powiatowego koncentrować się będzie na tworzeniu warunków do zapewnienia zrównoważonego rozwoju oraz spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej.

Model zrównoważonego rozwoju zakłada odpowiednie i świadomie ukształtowane relacje pomiędzy wzrostem gospodarczym, dbałością o środowisko (nie tylko przyrodnicze, ale także sztuczne - wytworzone przez człowieka) oraz zdrowiem człowieka. Zrównoważony rozwój oznacza, że wzrost gospodarczy prowadzi do zwiększania spójności społecznej (w tym m.in. zmniejszania rozwarstwienia społecznego, wyrównywania szans, przeciwdziałania marginalizacji i dyskryminacji) oraz podnoszenia jakości środowiska naturalnego poprzez m.in. ograniczanie szkodliwego wpływu produkcji i konsumpcji na stan środowiska, ochronę zasobów przyrodniczych. W Polsce zasada zrównoważonego rozwoju zyskała rangę konstytucyjną - została zapisana w art. 5 Konstytucji RP.

Zrównoważony rozwój koncentruje się na trzech głównych obszarach:

1. rozwój społeczny,
2. wzrost gospodarczy,
3. ochrona środowiska i racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi.

Wymiar społeczny zrównoważonego rozwoju ujęty w Strategii Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego na lata 2007-2015 obejmuje:

- dostępność edukacji na wszystkich poziomach, z uwzględnieniem kształcenia ustawicznego oraz wyrównywania szans edukacyjnych, w szczególności na obszarach wiejskich,
- zapewnienie wysokiej jakości ochrony zdrowia poprzez profilaktykę, właściwe warunki leczenia oraz przeciwdziałanie chorobom uznanym za społeczne,
- zagwarantowanie opieki społecznej dla osób starych, niepełnosprawnych i niepełnosprawnych, zapewniającej określone minimum socjalne oraz możliwość godnego życia w społeczeństwie,
- zwiększanie dostępu do zatrudnienia, przede wszystkim poprzez wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości, zapewnienie dostępu do szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje i możliwości ich zmiany,
- poprawę bezpieczeństwa mieszkańców,
- zapewnienie warunków do rozwoju społeczeństwa opartego na wiedzy.

Wymiar ekonomiczny zrównoważonego rozwoju ujęty w Strategii Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego na lata 2007-2015 obejmuje:

- zwiększenie atrakcyjności powiatu dla inwestorów,
- wspieranie przedsiębiorczości, w tym sektora MŚP poprzez rozwój instytucji otoczenia biznesu, tworzenie warunków do powstania lokalnych instrumentów finansowych,
- optymalne wykorzystanie walorów turystyczno-uzdrowiskowych oraz potencjału sektora rolnego do wzrostu konkurencyjności lokalnej gospodarki.

Wymiar ekologiczny zrównoważonego rozwoju ujęty w Strategii Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego na lata 2007-2015 obejmuje:

- racjonalne korzystanie oraz ochronę zasobów środowiska naturalnego,
- promowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w tym elektrowni wiatrowych,
- kreowanie postaw proekologicznych,
- promowanie produkcji żywności ekologicznej.

Spójność społeczno-gospodarcza oznacza wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy, rozwój zasobów ludzkich oraz potencjału innowacyjnego. Wzrost zatrudnienia i produktywności pracy prowadzi do szybszego wzrostu gospodarczego w regionach. Spójność społeczno-gospodarcza sprzyja zintegrowanemu podejściu do szeroko pojętego rozwoju i przyczynia się do poprawy jakości inwestycji. Kluczowe znaczenie dla zapewnienia trwałego rozwoju ma również idea partnerstwa. Likwidacja opóźnień w rozwoju ekonomicznym, w stosunku do innych regionów, nie tylko doprowadzi do podwyższenia standardu życia mieszkańców, lecz także zwiększy konkurencyjność i podniesie wzrost gospodarki całego regionu.

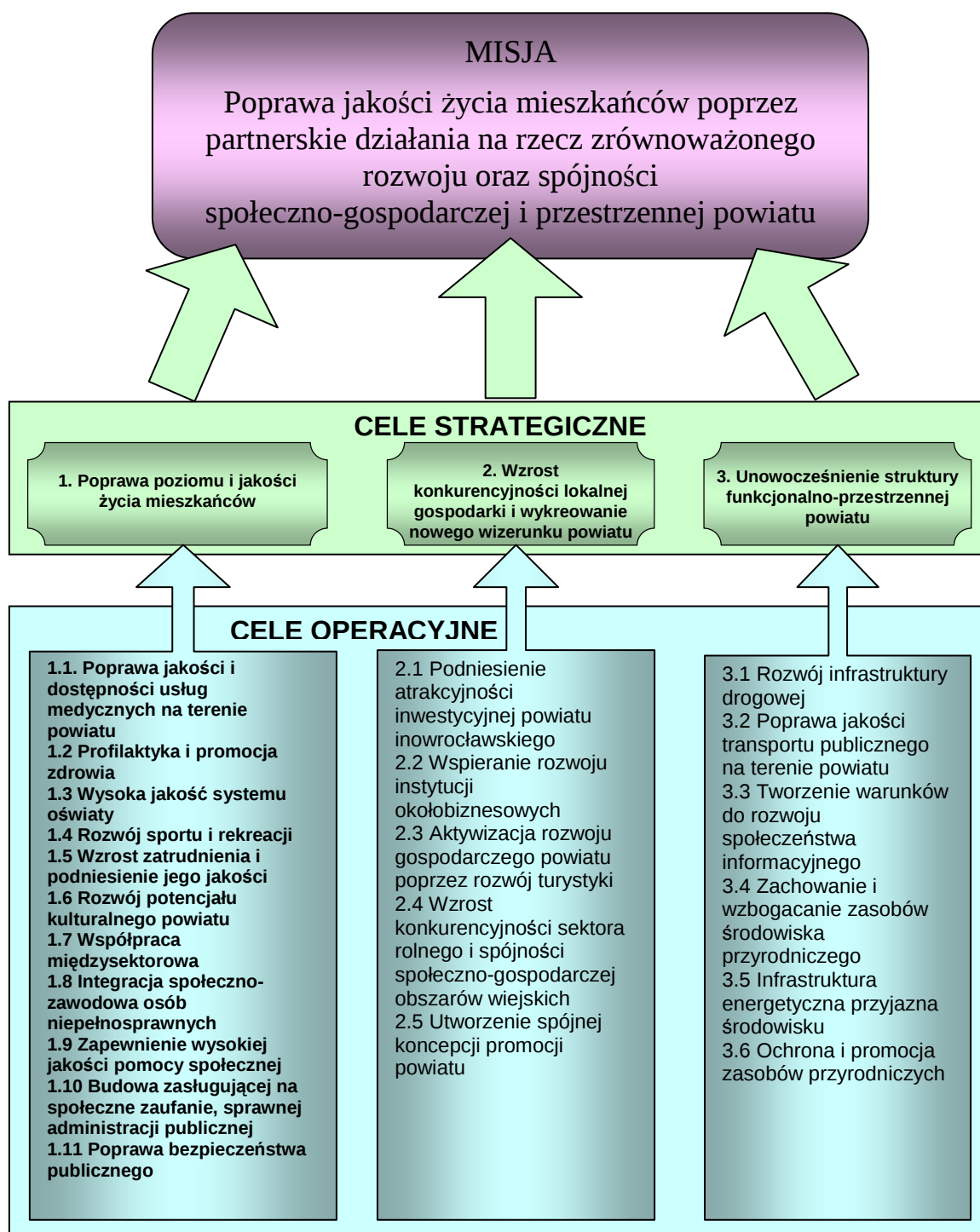
Spójność przestrzenna jest rozumiana jako eliminowanie barier dostępności komunikacyjnej powiatu poprzez jego lepsze powiązanie z regionalnym układem transportowym. Kluczowe znaczenie może mieć podjęcie działań na rzecz utworzenia partnerskiego projektu modernizacji układu komunikacyjnego na terenie powiatu.

Myślą przewodnią misji Powiatu Inowrocławskiego jest realizowanie działań w oparciu o zasadę partnerstwa i szeroko pojętej współpracy. Powiat inowrocławski zamierza kontynuować i zintensyfikować działania w różnych obszarach na rzecz współpracy wielosektorowej tj. współdziałania z samorządem województwa, samorządami gmin, Trzecim Sektorem, instytucjami okołobiznesowymi, instytucjami kulturalnymi, edukacyjnymi i innymi. Partnerska realizacja zadań ujętych w Strategii Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego pozwoli osiągnąć wyznaczone cele w perspektywie najbliższych lat.

Konsekwentna realizacja zadań zaplanowanych w strategii umożliwi doprowadzenie do trwałego, akceptowanego społecznie i bezpiecznego ekologicznie rozwoju powiatu inowrocławskiego. Promowanie aktywności obywatelskiej i wspólnoty kulturowej wzmocni poczucie więzi oraz będzie pełnić funkcję integrującą mieszkańców powiatu. Optymalne wykorzystanie przedsiębiorczości, wiedzy, kwalifikacji i umiejętności współpracy przyczyni się do wzrostu atrakcyjności i konkurencyjności powiatu w skali regionu i kraju.

Rozdział IV – Cele strategiczne i operacyjne

Przedmiotowy rozdział prezentuje strukturę celów strategicznych, operacyjnych i zadań Powiatu Inowrocławskiego na lata 2007-2015, których efektywna realizacja przyczyni się do osiągnięcia celu nadrzędnego określonego w misji.

Cel strategiczny 1: Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców

Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców jest nierozdzielnie związana z nowoczesną infrastrukturą społeczną, w tym infrastrukturą ochrony zdrowia, edukacyjną, kulturalną, sportową i rekreacyjną. Jednym z głównych czynników wpływających na standard życia mieszkańców jest wzrost liczby atrakcyjnych miejsc pracy, skuteczne działania na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, w tym bezrobociu wśród młodzieży, absolwentów i osób niepełnosprawnych. Zapewnienie lepszych warunków życia mieszkańców będzie możliwe także poprzez skuteczną realizację zadań z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia oraz poprawy bezpieczeństwa publicznego.

Działania zaproponowane w ramach celu strategicznego 1. przyczynią się do zintensyfikowania współpracy i realizacji partnerskich przedsięwzięć z udziałem instytucji publicznych, Trzeciego Sektora oraz podmiotów prywatnych. Wymiernym rezultatem realizacji partnerskich projektów będzie efektywniejsze zaspokojenie potrzeb różnych grup społeczno-zawodowych.

Także jakość usług publicznych, świadczonych przez urzędy jednostek samorządu terytorialnego, w dużym stopniu wpływa na zaufanie obywateli do administracji publicznej.

Cel strategiczny 1. będzie realizowany poprzez następujące cele operacyjne:

- 1.1. Poprawa jakości i dostępności usług medycznych na terenie powiatu
- 1.2. Profilaktyka i promocja zdrowia
- 1.3. Wysoka jakość systemu oświaty
- 1.4. Rozwój sportu i rekreacji
- 1.5. Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości
- 1.6. Rozwój potencjału kulturalnego powiatu
- 1.7. Współpraca międzysektorowa
- 1.8. Integracja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych
- 1.9. Zapewnienie wysokiej jakości pomocy społecznej
- 1.10. Budowa zasługującej na społeczne zaufanie, sprawnej administracji publicznej
- 1.11. Poprawa bezpieczeństwa publicznego

Wysoka, przedwczesna umieralność, struktura zachorowalności i wynikające stąd potrzeby leczenia oraz profilaktyki zdrowotnej w powiecie, wymagają dalszego rozwoju infrastruktury ochrony zdrowia. Służą temu zadania zaproponowane w ramach celu operacyjnego 1.1. oraz 1.2.

Cel operacyjny 1.1. - Poprawa jakości i dostępności usług medycznych na terenie powiatu - zakłada działania na rzecz modernizacji infrastruktury i wprowadzenia nowych usług przez Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu a także skupia się na dostosowaniu profilu udzielanych świadczeń zdrowotnych w kierunku zdiagnozowanych potrzeb zdrowotnych mieszkańców powiatu.

Cel operacyjny 1.2. - Profilaktyka i promocja zdrowia - jest nastawiony na realizację efektywnych programów profilaktycznych w zakresie chorób, na które najczęściej zapadają mieszkańcy powiatu. Programy te odpowiadają bezpośrednio na zdiagnozowane problemy

zdrowotne mieszkańców powiatu. Zakłada się ich realizację z udziałem samorządu powiatowego i samorządów gminnych.

W ramach celu operacyjnego 1.3. - Wysoka jakość systemu oświaty - zakłada się rozwój i unowocześnienie infrastruktury edukacyjno-wychowawczej szkolnictwa poziomu podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego oraz jej dostosowanie do standardów europejskich.

Wskazane działania będą obejmowały również wzmocnienie bazy dydaktycznej szkolnictwa osób dorosłych (ustawicznego) dla ich zawodowej adaptacji i sprostania rosnącym wymagom rynku pracy. Planuje się uzupełnienie placówek oświatowych o brakujące elementy: pracownie przedmiotowe, specjalistyczne i warsztaty nauki zawodu.

Cel ten zakłada również realizację zadań służących wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, w szczególności na terenach wiejskich oraz zwiększeniu oferty zajęć pozalekcyjnych dla uczniów. Zapewnienie wysokiej jakości systemu edukacji, zwłaszcza edukacji nieformalnej będzie możliwe poprzez inicjowanie i realizację europejskich programów edukacyjnych, które przyczynią się do promowania obywatelstwa europejskiego, różnorodności społeczno-kulturowej, idei wolontariatu europejskiego i współpracy organizacji młodzieżowych na szczeblu krajowym i wspólnotowym. Przyczyni się to do wzrostu aktywności szkół oraz organizacji pozarządowych, w tym młodzieżowych, jako wiodących podmiotów europejskich programów edukacyjnych.

Cel operacyjny 1.4. - Rozwój sportu i rekreacji - zakłada realizację zadań polegających na rozbudowie i modernizacji bazy sportowej na terenie powiatu, z uwzględnieniem obiektów dla szkolnego sportu. Planuje się unowocześnienie istniejącej infrastruktury sportowej tj. basenów, stadionów, boisk sportowych i jej dostosowanie do standardów europejskich, jak również poszerzenie oferty programowej w zakresie kultury fizycznej i sportu. Przyczyni się to do zapewnienia mieszkańcom powiatu dostępu do nowych dyscyplin sportowych oraz nowych obiektów sportowych.

Cel operacyjny 1.5. - Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości - przyczyni się do zwiększenia integracji społecznej i zawodowej osób bezrobotnych oraz osób długotrwale bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym, z terenu powiatu inowrocławskiego. W ramach niniejszego celu realizowane będą zadania z zakresu aktywizacji zawodowej młodzieży, rozwoju i doskonalenia metod i technik poradnictwa zawodowego oraz tworzenia warunków do powstawania podmiotów ekonomii społecznej z udziałem samorządów, instytucji dialogu społecznego i partnerstwa lokalnego. Cel obejmuje również budowanie efektywnej współpracy na rzecz rozwoju zasobów Ludzkich Powiatu Inowrocławskiego, m.in. poprzez zawiązanie Lokalnego Partnerstwa na rzecz Rozwoju Zasobów Ludzkich Powiatu Inowrocławskiego, jako platformy współpracy samorządów i ich jednostek organizacyjnych, Trzeciego Sektora oraz przedsiębiorców na rzecz efektywnej realizacji projektów z zakresu Europejskiego Funduszu Społecznego.

Bogate dziedzictwo kulturowe powiatu, w tym unikalne zabytki architektury romańskiej i gotyckiej wymaga działań dla jego zachowania dla przyszłych pokoleń, co również wpływa korzystnie na promocję turystyczną. W ramach celu operacyjnego 1.6. - Rozwój potencjału kulturalnego powiatu - realizowane będą zadania ukierunkowane na poprawę stanu technicznego obiektów dziedzictwa kulturowego i ich przystosowanie do świadczenia nowych funkcji, np. aktywności kulturalnej.

Wskazany cel zakłada także rozwój infrastruktury kultury o znaczeniu ponadlokalnym, ochronę dóbr kultury oraz promocję dziedzictwa kulturowego. Realizowane będą również zadania z zakresu aktywizacji kulturalnej środowisk społecznych powiatu inowrocławskiego

oraz zadania polegające na pomocy merytorycznej instytucjom, stowarzyszeniom i innym organizacjom, w poszukiwaniu środków zewnętrznych na realizację przedsięwzięć służących upowszechnianiu kultury. Przedmiotowy cel, obok wsparcia dla istniejących instytucji kultury, ukierunkowany jest także na rozwój nowych ofert programowych, wpływających na wizerunek kulturalny powiatu.

Cel operacyjny 1.7. - Współpraca międzysektorowa - nawiązuje wprost do jednej z kluczowych zasad europejskiej polityki regionalnej, zasady partnerstwa sektorowego i zakłada wspieranie realizacji partnerskich, zintegrowanych projektów na różnych obszarach, przez samorządy i organizacje pozarządowe. Przedmiotowy cel zakłada zintensyfikowanie zadań w zakresie wzmocnienia potencjału Trzeciego Sektora. Przewiduje pomoc, doradztwo organizacjom pozarządowym w pozyskiwaniu i absorpcji środków zewnętrznych, promocję działalności społecznej, w tym wolontarystycznej, współpracę z partnerami działającymi na rzecz rozwoju powiatu a także budowę partnerstwa na rzecz wzmocnienia integracji społecznej.

Zadania zaplanowane w ramach przedmiotowego celu będą komplementarne do działań zaplanowanych w corocznych programach współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi.

Cel operacyjny 1.8. - Integracja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych - wychodzi naprzeciw problemom osób niepełnosprawnych. Cel obejmuje zadania z zakresu pomocy w adaptacji zawodowej i dostępie do rynku pracy osób niepełnosprawnych, wsparcia aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych. Priorytetowym zadaniem jest likwidacja barier architektonicznych, technicznych, urbanistycznych i w komunikowaniu się.

Dla poprawy jakości świadczonych usług realizowane będą zadania objęte celem operacyjnym 1.9. - Zapewnienie wysokiej jakości pomocy społecznej. Zadania będą skupiały się na dostosowaniu domów pomocy społecznej do obowiązujących standardów opieki, poprawie jakości infrastruktury społecznej, wsparciu osób opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz zakłady karne. W ramach przedmiotowego celu operacyjnego przewidziano do realizacji następujące zadania: pomoc żywnościową dla ubogich mieszkańców powiatu oraz akcję dożywiania młodzieży szkolnej.

Cel operacyjny 1.10. - Budowa zasługującej na społeczne zaufanie, sprawnej administracji publicznej - ukierunkowany jest na podnoszenie jakości usług publicznych świadczonych przez urzędy jednostek samorządu terytorialnego, podnoszenie kwalifikacji i umiejętności zawodowych pracowników wszystkich jednostek administracji publicznej na terenie powiatu inowrocławskiego oraz promowanie i upowszechnianie współpracy administracji publicznej z partnerami społeczno-gospodarczymi i organizacjami pozarządowymi.

Zadania przyczyniające się do poprawy bezpieczeństwa publicznego zostały uwzględnione w celu operacyjnym 1.11. Dotyczy to w szczególności budowy Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego, wdrażania programu „Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w Powiecie Inowrocławskim”, modernizacji bazy sprzętowej Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Inowrocławiu oraz doposażenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie powiatu. Niniejszy cel operacyjny zakłada także budowę systemu teleinformatycznego w Powiatowym Systemie Ratowniczym w zakresie gromadzenia, przetwarzania i archiwizacji danych oraz dysponowania siłami i środkami systemu.

Cel strategiczny 1. jest komplementarny z założeniami programów operacyjnych: Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013, Oś priorytetowa 3. Rozwój infrastruktury społecznej, Działanie 3.1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, Działanie 3.2. Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia i pomocy

społecznej, Działanie 3.3. Rozwój infrastruktury kultury, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Oś priorytetowa III „Wysoka jakość systemu oświaty”, Oś priorytetowa IV „Szkolnictwo wyższe i nauka”, Oś priorytetowa V „Dobre rządzenie”.

Poniżej przedstawiono szczegółowe zestawienie celów operacyjnych i zadań celu strategicznego 1 Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców.

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
1.1. Poprawa jakości i dostępności usług medycznych na terenie powiatu			
Zadania:			
1.1.1. Modernizacja infrastruktury i wprowadzenie nowych usług przez Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu			
1.1.1.1. Modernizacja i rozbudowa Stacji Dializ w PS ZOZ w Inowrocławiu i dostosowanie do wymogów Polskich Norm Nefrologicznych	2008-2009	budżet państwa, budżet Powiatu, środki UE	Powiat Inowrocławski Partner: Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu
1.1.1.2. Budowa pawilonu psychiatrycznego na 25 łóżek + 15 łóżek dziennych	2008-2009	budżet PS ZOZ, środki UE	Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu
1.1.1.3. Modernizacja bloku operacyjnego PS ZOZ w Inowrocławiu	2011-2013	budżet państwa, budżet Powiatu, budżet PS ZOZ, środki UE	Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu Partner: Powiat Inowrocławski
1.1.1.4. Doposażenie PS ZOZ w Inowrocławiu w wysokospecjalistyczny sprzęt medyczny: zakup czterdziestorzędownego tomografu komputerowego, zakup mammografu, utworzenie pracowni laseroterapii wraz z zakupem lasera na oddział okulistyczny	2009	budżet Powiatu, budżet PS ZOZ, środki UE	Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu Partner: Powiat Inowrocławski

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
1.1.1.5. Modernizacja Oddziału Położniczego, Noworodkowego i traktu porodowego szpitala powiatowego jako element projektu pn. „Kompleksowy program poprawy jakości w zakresie opieki nad matką i dzieckiem w okresie okołoporodowym na terenie powiatu inowrocławskiego”	2008-2009	budżet Powiatu, środki Mechanizm Finansowy EOG/Norweski Mechanizm Finansowy	Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu Partner: Powiat Inowrocławski
1.1.1.6. Zwiększenie dostępności usług PS ZOZ w Inowrocławiu poprzez likwidację barier architektonicznych. Zadanie 1 – Modernizacja podjazdu do Izby Przyjęć, Zadanie 2 – Przebudowa szpitalnego Oddziału Ratunkowego (część internistyczna) Zadanie 3 – Rozbudowa Oddziału Intensywnej Terapii i części Bloku Operacyjnego	2007-2010	budżet PS ZOZ, środki UE	Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu
1.1.1.7. Modernizacja i rozbudowa Oddziału Rehabilitacji w celu stworzenia nowego kompleksowego Oddziału Ortopedyczno-Rehabilitacyjnego	2007-2008	budżet PS ZOZ, środki UE	Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu
1.1.1.8. Przebudowa Zakładu Mikrobiologii	2009-2010	budżet PS ZOZ, środki UE	Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu
1.1.1.9. Modernizacja i rozbudowa Oddziału Kardiologii w celu utworzenia pracowni hemodynamiki	2009-2010	budżet PS ZOZ, środki UE	Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
1.1.1.10. Utworzenie ośrodka endoskopii diagnostycznej i zabiegowej w Inowrocławiu	2009-2010	budżet Powiatu, środki UE	Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu Partner: Powiat Inowrocławski
1.1.1.11. Utworzenie Stacji Przygotowania i Dezynfekcji Łóżek	2009-2010	budżet PS ZOZ, środki UE	Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu
1.2. Profilaktyka i promocja zdrowia			
1.2.1. Realizacja programów profilaktycznych w zakresie: chorób układu krążenia, cukrzycy, chorób nowotworowych, chorób płuc, chorób tarczycy, chorób psychiatrycznych, przeciwdziałania uzależnieniom.	2008-2015	NFZ, samorząd województwa, budżet państwa, budżet Powiatu, budżety gmin	Powiat Inowrocławski, samorządy gmin
1.3. Wysoka jakość systemu oświaty			
1.3.1. Poprawa jakości i dostępności infrastruktury dydaktycznej			
1.3.1.1. Adaptacja pomieszczeń w Centrum Kształcenia Praktycznego w Inowrocławiu w celu rozwijania kształcenia ponadgimnazjalnego sprzyjającego wyzwaniom XXI wieku	2008-2013	budżet Powiatu, środki UE	Powiat Inowrocławski - Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia
1.3.1.2. Przebudowa pomieszczeń Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 im. Franciszka Zubrzyckiego w Inowrocławiu	2011-2012	budżet Powiatu, środki UE,	Powiat Inowrocławski - Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia
1.3.1.3. Rozbudowa Gimnazjum w Żalinowie im. Jana Pawła II	2008-2017	budżet Gminy Inowrocław, środki UE	Gmina Inowrocław

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
1.3.1.4. Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Górze	2007-2017	budżet Gminy Inowrocław, środki UE	Gmina Inowrocław
1.3.1.5. Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Jaksicach	2007-2017	budżet Gminy Inowrocław, środki UE	Gmina Inowrocław
1.3.2. Dostosowanie oferty edukacyjnej szkół ponadgimnazjalnych powiatu do potrzeb rynku pracy	Działanie ciągłe	Fundusz Pracy, budżet Powiatu	Powiat Inowrocławski - Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia, Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu, Kuratorium Oświaty
1.3.3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, w szczególności na terenach wiejskich	2008-2015	środki UE, budżety gmin	Lokalna Grupa Działania „Czarnoziem na Soli” Partnerzy: samorządy gmin
1.3.4. Zwiększenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla uczniów	Działanie ciągłe	budżety gmin – subwencja oświatowa środki UE	samorządy gmin
1.3.5. Inicjowanie i realizacja europejskich programów edukacyjnych	Działania ciągłe	budżet Powiatu, środki UE	Powiat Inowrocławski - Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskich Partner: Wydział Edukacji Kultury, Sportu i Zdrowia
1.4. Rozwój sportu i rekreacji			
1.4.1. Rozbudowa bazy sportowej na terenie powiatu (baseny, boiska, sale gimnastyczne)			
1.4.1.1. Budowa hali widowiskowo – sportowej przy III Liceum Ogólnokształcącym w Inowrocławiu	2008-2009	budżet Powiatu, dotacja z Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu	Powiat Inowrocławski - Wydział Architektury i Inwestycji Partner: Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
1.4.1.2. Budowa stadionu przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Jana Pawła II w Inowrocławiu	2011-2012	budżet Powiatu, środki UE	Powiat Inowrocławski - Wydział Architektury i Inwestycji Partner: Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia
1.4.1.3. Modernizacja boisk sportowych - Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny w Inowrocławiu	2008-2010	środki prywatne	Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny w Inowrocławiu
1.4.1.4. Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół im. M. Kotańskiego w Inowrocławiu	2012-2014	budżet Powiatu, środki UE	Powiat Inowrocławski - Wydział Architektury i Inwestycji Partner: Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia
1.4.1.5. Budowa boiska sportowego w Sławsku Wielkim	2010-2011	budżet Gminy Kruszwica, środki zewnętrzne (Totalizator Sportowy), środki UE	Gmina Kruszwica Partnerzy: Samorząd Wiejski, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi „Kujawiak” w Sławsku Wielkim
1.4.1.6. Przebudowa Stadionu Miejskiego nr 1 w Inowrocławiu	2008-2010	budżet Miasta Inowrocławia, środki UE	Miasto Inowrocław
1.4.1.7. Budowa krytej pływalni w Gniewkowie	2008-2010	budżet Gminy Gniewkowo, budżet państwa, środki UE	Gmina Gniewkowo
1.4.1.8. Budowa euroboiska w Gniewkowie	2008-2010	budżet Gminy Gniewkowo, budżet państwa, środki UE	Gmina Gniewkowo
1.4.1.9. Mątewskie centrum sportowo-rekreacyjne przy ul. Rakowicza w Inowrocławiu	2011-2013	budżet Miasta Inowrocław, środki UE	Miasto Inowrocław

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
1.4.2. Poprawa oferty programowej w zakresie kultury fizycznej i sportu			
1.4.2.1. Budowa powiatowego centrum dalekowschodnich sztuk i sportów walki	2008-2013	środki własne IKS Karate, środki UE	Inowrocławski Klub Sportowy Karate
1.4.3. Poprawa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i zaplecza dla rozwoju turystyki nad Jeziorem Pakoskim	2009-2015	budżet Gminy Janikowo, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środki UE	Gmina Janikowo Partnerzy: Ośrodek Sportu i Rekreacji, partnerzy społeczni LGD, klub żeglarski, Polski Związek Wędkarski, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
1.5. Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości			
1.5.1. Rozwój i modernizacja instrumentów rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem pośrednictwa pracy	2008-2013 działanie ciągłe	Fundusz Pracy, środki UE	Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu
1.5.2. Aktywizacja zawodowa młodzieży	działanie ciągłe	Fundusz Pracy, środki UE	Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu
1.5.3. Zapewnienie warunków do rozwoju zasobów ludzkich w drodze kształcenia, szkolenia i pracy	działanie ciągłe	Fundusz Pracy, środki UE	Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu
1.5.4. Rozwój systemu informacji o szkoleniach zarówno dla bezrobotnych jak i pracujących	działanie ciągłe	Fundusz Pracy, środki UE	Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu Partnerzy: Powiat Inowrocławski, samorządy gmin, instytucje dialogu społecznego i partnerstwa lokalnego

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
1.5.5. Rozwój i doskonalenie metod i technik poradnictwa zawodowego	działanie ciągle	Fundusz Pracy, środki UE	Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu Partnerzy: Powiat Inowrocławski, instytucje dialogu społecznego i partnerstwa lokalnego
1.5.6. Rozszerzenie działalności Klubu Pracy, Warsztatów Aktywnego Poszukiwania Pracy i Sali Informacji Zawodowej	działanie ciągle	Fundusz Pracy, środki UE	Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu Partnerzy: Powiat Inowrocławski, samorządy gmin, instytucje dialogu społecznego i partnerstwa lokalnego
1.5.7. Budowanie współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich powiatu inowrocławskiego	działanie ciągle	-	Powiat Inowrocławski - Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskich Partnerzy: Sygnatariusze Porozumienia na Rzecz Rozwoju Zasobów Ludzkich Powiatu Inowrocławskiego

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
1.5.8. Tworzenie warunków do powstawania podmiotów ekonomii społecznej	działanie ciągle	Fundusz Pracy, środki UE	Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu Partnerzy: Powiat Inowrocławski, samorządy gmin, instytucje dialogu społecznego i partnerstwa lokalnego
1.6. Rozwój potencjału kulturalnego powiatu			
1.6.1. Goplańskie dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze Kruszwicy bazą dla turystyki, rekreacji, edukacji i sportu	2008-2010	budżet Gminy Kruszwica, środki UE, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Gmina Kruszwica Partner: Oddział Nadgoplański PTTK, Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o
1.6.2. Utworzenie parku kulturowego „Kalwaria Pakoska” jako elementu promocji dziedzictwa Kujaw i Pałuk	2009-2013	budżet Gminy Pakość, środki UE, środki inne	Gmina Pakość Partner: Zakon Braci Mniejszych Franciszkanów, Powiat Inowrocławski
1.6.3. Ochrona dóbr kultury			
1.6.3.1. Zakup i instalacja systemów zabezpieczeń przed pożarem, kradzieżą i zniszczeniem w Muzeum im. Jana Kasprówicza w Inowrocławiu	2011-2012	budżet Powiatu, środki UE	Powiat Inowrocławski Partner: Muzeum im. Jana Kasprówicza w Inowrocławiu
1.6.3.2. Modernizacja Domu Rodziny Jana Kasprówicza w Szymborzu	2011-2012	budżet Powiatu, środki UE	Powiat Inowrocławski Partner: Muzeum im. Jana Kasprówicza w Inowrocławiu

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
1.6.3.3. Konserwacja zbiorów muzealnych, archiwaliów, starodruków Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu	Działanie ciągłe	budżet Powiatu, budżet państwa, środki UE	Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu Partner: Powiat Inowrocławski
1.6.4. Promocja dziedzictwa kulturowego			
1.6.4.1. Lokalne spotkania z poezją	2008	środki własne Towarzystwa, budżet Gminy Gniewkowo, środki prywatne	Towarzystwo Miłośników Gniewkowa i Ziemi Gniewkowskiej Partnerzy: Gmina Gniewkowo
1.6.5. Aktywizacja kulturalna środowisk społecznych Powiatu Inowrocławskiego	2007-2012	budżet gminy Inowrocław, środki UE	Fundacja LGD „Czarnoziem na Soli” Partnerzy: Urząd Marszałkowski, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Powiat Inowrocławski
1.6.6. Pomoc merytoryczna instytucjom, stowarzyszeniom oraz innym organizacjom w zakresie poszukiwania środków pozabudżetowych na realizację przedsięwzięć służących upowszechnianiu kultury	Działania ciągłe	-	Powiat Inowrocławski - Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskich, Partner: Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia
1.7. Współpraca międzysektorowa			

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
1.7.1. Analizowanie i pomoc organizacyjna w realizacji partnerskich projektów przez jednostki samorządów terytorialnych i organizacje pozarządowe	Działanie ciągłe	budżety samorządów, środki UE, środki NGO	Powiat Inowrocławski - Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskich Partnerzy: wydziały Starostwa i jednostki organizacyjne powiatu, samorządy gmin
1.7.2. Pomoc, doradztwo organizacjom pozarządowym w pozyskiwaniu i absorpcji środków zewnętrznych	Działanie ciągłe	-	Powiat Inowrocławski - Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskich, Partner: Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia
1.7.3. Promocja działalności społecznej, w tym wolontarystycznej	2008-2015	budżet Powiatu, budżety gmin, środki UE	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu, MOPS-y, GOPS-y, NGO
1.7.4. Współpraca z partnerami działającymi na rzecz rozwoju powiatu	Działanie ciągłe	budżet Powiatu	Powiat Inowrocławski
1.7.5. Wzmocnienie instytucji pomocy społecznej i budowa partnerstwa na rzecz integracji społecznej	Działanie ciągłe	-	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu Partnerzy: samorządy gmin, MOPS-y i GOPS-y
1.8. Integracja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych			
1.8.1. Pomoc w adaptacji zawodowej i dostępie do rynku pracy osób niepełnosprawnych	Działanie ciągłe	środki PFRON, Fundusz Pracy, środki UE, budżet Powiatu	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu Partner: Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
1.8.2. Wsparcie zadań w zakresie aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych	Działanie ciągłe	środki PFRON, środki UE, budżet Powiatu	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu
1.8.2.1. Pomoc dzieciom niepełnosprawnym i ich rodzinom	2007-2015	budżet Gminy Kruszwica, budżet Powiatu w zakresie powierzonych zadań, środki UE, inne środki zewnętrzne	Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Kruszwicy Partnerzy: MGOPS, Świetlica Socjoterapeutyczna w Kruszwicy
1.8.2.2. Psychoedukacja, psychoterapia oraz rehabilitacja osób z zaburzeniami psychicznymi	2007	Środki pozyskane w drodze konkursów dla organizacji pozarządowych	Fundacja „Przystań Nadziei” w Bydgoszczy
1.8.3. Dążenie do likwidacji barier architektonicznych, technicznych, urbanistycznych i w komunikowaniu się	Działanie ciągłe	środki PFRON, środki UE, budżety gmin, budżet Powiatu	Powiat Inowrocławski, samorządy gmin
1.8.3.1. Budowa windy dla osób niepełnosprawnych w III Liceum Ogólnokształcącym im. Królowej Jadwigi w Inowrocławiu	2008-2010	budżet Powiatu, środki PFRON	Powiat Inowrocławski - Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia Partnerzy: Urząd Marszałkowski w Toruniu
1.9. Zapewnienie wysokiej jakości pomocy społecznej			
1.9.1. Dostosowanie domów pomocy społecznej do obowiązujących standardów opieki	2008-2010	budżet Powiatu, budżet państwa, środki UE	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu, Domy Pomocy Społecznej

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
1.9.1.1. DPS Ludzisko - Przebudowa obiektu „Wozowni” na potrzeby mieszkańców	2008-2010	budżet Powiatu	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu, Dom Pomocy Społecznej w Ludzisku,
1.9.1.2. DPS Kawęczyn- rozbudowa filii w Parchaniu	2008-2010	budżet Powiatu, środki UE	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu, Dom Pomocy Społecznej w Kawęczynie
1.9.1.3. DPS Ostrowo Rozbudowa budynku mieszkalnego filii w Tarnówku	2008-2010	budżet Powiatu, środki UE	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu, Dom Pomocy Społecznej w Ostrowie
1.9.2. Rewitalizacja parku krajobrazowego przy Domu Pomocy Społecznej w Warzynie	2011-2013	budżet Powiatu, PFRON, środki UE	Dom Pomocy Społecznej w Warzynie
1.9.3. Wsparcie, doradztwo i integracja ze środowiskiem osób opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz zakłady karne	Działanie ciągłe	budżet Powiatu, budżety gmin, środki UE	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu, samorządy gmin Partnerzy: MOPS-y, GOPS-y, NGO
1.9.4. Pomoc żywnościowa dla ubogich mieszkańców powiatu	2008-2010	środki własne Towarzystwa, budżety gmin, środki prywatne	Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Inowrocławskie „Bank żywności” Partnerzy: Miasto Inowrocław, MOPS-y, GOPS-y
1.9.5. Akcja dożywiania młodzieży szkolnej	Działanie ciągłe	budżet państwa, budżety gmin	samorządy gmin MOPS-y, GOPS-y

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
1.10. Budowa zasługującej na społeczne zaufanie, sprawnej administracji publicznej			
1.10.1. Wdrożenie partnerskiego projektu w zakresie podnoszenia kwalifikacji i umiejętności zawodowych pracowników wszystkich jednostek administracji publicznej na terenie powiatu inowrocławskiego	2008-2015	budżet Powiatu, budżety gmin, środki UE	Powiat Inowrocławski - Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskich, Partnerzy: samorządy i ich jednostki organizacyjne
1.10.2. Promowanie i upowszechnianie współpracy administracji publicznej z partnerami społecznymi i organizacjami pozarządowymi	2008-2015	budżet Powiatu, środki UE	Powiat Inowrocławski - Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia przy współpracy Biura Rozwoju i Inicjatyw Europejskich
1.10.3. Podnoszenie jakości usług publicznych świadczonych przez urzędy jednostek samorządu terytorialnego	Działania ciągłe	-	Samorządy i ich jednostki organizacyjne
1.11. Poprawa bezpieczeństwa publicznego			
1.11.1. Wdrażanie programu „Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w Powiecie Inowrocławskim”	2007-2015	budżet Powiatu	Komenda Powiatowa Policji w Inowrocławiu Partnerzy: Powiat Inowrocławski, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Ośrodek Wspierania Wczesnej Terapii Uzależnień, Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka, Sąd, Prokuratura, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu, NGO

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
1.11.2. Budowa strażnicy dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej i Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej nr 1 w Inowrocławiu przy ul. Poznańskiej 133	2007-2008	budżet państwa	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Inowrocławiu
1.11.3. Modernizacja bazy sprzętowej Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Inowrocławiu (pojazdy i sprzęt ratowniczy)	2007-2015	środki własne Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, środki Komendy Wojewódzkiej PSP w Toruniu, budżet Powiatu, środki UE	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Inowrocławiu Partner: Powiat Inowrocławski
1.11.4. Budowa spójnego systemu teleinformatycznego w Powiatowym Systemie Ratowniczym w zakresie gromadzenia, przetwarzania i archiwizacji danych oraz dysponowania siłami i środkami systemu oraz utworzenie Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego	2008-2010	środki własne Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, środki Komendy Wojewódzkiej PSP w Toruniu, środki UE, budżet Powiatu	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Inowrocławiu Partner: Powiat Inowrocławski
1.11.5. Modernizacja oraz doposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie powiatu			
1.11.5.1. Doposażenie OSP Gminy Gniewkowo w sprzęt strażacki i umundurowanie	2007-2012	budżet Gminy Gniewkowo, dotacja ze Związku OSP RP, budżet państwa, środki UE	Gmina Gniewkowo Partner: Związek OSP RP

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
1.11.5.2. Modernizacja budynków jednostek OSP Gminy Gniewkowo	2007-2012	budżet Gminy Gniewkowo	Gmina Gniewkowo Partner: jednostki OSP
1.11.5.3. Zakup samochodu gaśniczego dla OSP Rojewo	2008-2015	budżet Gminy Rojewo, środki UE	Gmina Rojewo Partner: OSP Rojewo, PSP Inowrocław
1.11.5.4. Remont Remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w Złotnikach Kujawskich	2008-2015	budżet Gminy Złotniki Kujawskie	Gmina Złotniki Kujawskie Partner: OSP w Złotnikach Kujawskich, PSP Inowrocław
1.11.5.5. Zakup wozu bojowego typu ciężkiego z kompletnym wyposażeniem ratowniczo-gaśniczym dla OSP w Złotnikach Kujawskich	2008-2015	budżet Gminy Złotniki Kujawskie	Gmina Złotniki Kujawskie Partner: OSP w Złotnikach Kujawskich, KPSP w Inowrocławiu

Cel strategiczny 2: Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki i wykreowanie nowego wizerunku powiatu

Powiat inowrocławski jest obszarem o wielobranżowym charakterze gospodarki. Dominującymi gałęziami gospodarki są handel hurtowy, detaliczny oraz przemysł. Na terenie powiatu funkcjonuje wysoko rozwinięte rolnictwo indywidualne. Gospodarstwa rolne posiadają korzystną strukturą obszarową wykazującą tendencję w kierunku gospodarstw dużych. O podniesieniu konkurencyjności lokalnej gospodarki decyduje wzrost atrakcyjności powiatu dla potencjalnych inwestorów oraz dynamicznie rozwijające się przedsiębiorstwa. Dla rozwoju przedsiębiorczości na terenie powiatu kluczowe znaczenie ma wzmocnienie otoczenia instytucjonalnego biznesu oraz ułatwienie dostępu do kompleksowej informacji o terenach inwestycyjnych.

Powiat inowrocławski dysponuje wysokim potencjałem turystycznym, historycznym i uzdrowiskowym. Odpowiednie wykorzystanie tych walorów jest szansą dla aktywizacji rozwoju gospodarczego powiatu.

Znaczna część terenu powiatu to obszary wiejskie, dlatego też duże znaczenie dla jego rozwoju ma podniesienie konkurencyjności sektora rolnego i dążenie do spójności społeczno-gospodarczej obszarów wiejskich. Na terenie powiatu występują dobre warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego i agroturystyki. Wsparcie działań na rzecz rozwoju gospodarstw ekologicznych skutkować będzie wysoką jakością produktów rolnych, co zagwarantuje ich szybki zbył.

Jednym z głównych czynników kreowania nowego wizerunku powiatu jest utworzenie jednolitej koncepcji promocji powiatu. Wypracowany wizerunek powiatu powinien zachęcać turystów i inwestorów do skorzystania z zaproponowanej oferty powiatu, a także wzmacniać poczucie więzi i pełnić funkcję integrującą mieszkańców powiatu.

Cel strategiczny 2 realizowany będzie za pośrednictwem następujących celów operacyjnych:

- 2.1. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu inowrocławskiego
- 2.2. Wspieranie rozwoju instytucji okołobiznesowych
- 2.3. Aktywizacja rozwoju gospodarczego powiatu poprzez rozwój turystyki
- 2.4. Wzrost konkurencyjności sektora rolnego i spójności społeczno-gospodarczej obszarów wiejskich
- 2.5. Utworzenie spójnej koncepcji promocji powiatu

Cel operacyjny 2.1. - Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu inowrocławskiego - nawiązuje do konieczności stworzenia z udziałem samorządów gminnych kompleksowej bazy ofert inwestycyjnych, która będzie zawierała aktualne informacje dotyczące gruntów i obiektów. Działania zaproponowane w ramach celu będą komplementarne w stosunku do działań podejmowanych na szczeblu województwa, za pośrednictwem Centrum Obsługi Inwestora Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Cel zakłada również kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w gminie Inowrocław oraz utworzenie Solankowego Obszaru Gospodarczego na terenie miasta Inowrocław. Istotnym dla rozwoju powiatu jest wskazane w niniejszym celu zadanie polegające na dążeniu do utworzenia podstrefy ekonomicznej.

Przedsięwzięcia na rzecz wspierania rozwoju instytucji okołobiznesowych oraz tworzenia nowych, lokalnych instrumentów finansowych dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw zostały ujęte w celu operacyjnym 2.2. Zakładają one dążenie do utworzenia Powiatowego Centrum Wspierania Przedsiębiorczości oraz Lokalnego Funduszu Poręczeń Kredytowych z udziałem samorządu powiatowego, samorządów gmin oraz instytucji okołobiznesowych. Duże znaczenie dla rozwoju przedsiębiorstw ma dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania. Dlatego też przewidziano kontynuowanie działalności doradczej dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie pozyskiwania dodatkowych funduszy oraz bieżące monitorowanie dostępności i maksymalnego wykorzystania funduszy unijnych a także programów rządowych na rzecz powiatu.

Wynikiem realizacji celu operacyjnego 2.3. - Aktywizacja rozwoju gospodarczego powiatu poprzez rozwój turystyki - będzie wzrost znaczenia turystyki jako czynnika rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu oraz lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego. W ramach przedmiotowego celu wspierany będzie rozwój turystyki i promocji walorów turystyczno-leczniczych Inowrocławia i gmin wiejskich powiatu inowrocławskiego za pośrednictwem Lokalnej Organizacji Turystycznej. Do realizacji celu przyczyni się również rozwój infrastruktury uzdrowskiej miasta Inowrocławia. Cel obejmuje także działania polegające na przywracaniu „pierwotnej tkanki urbanistycznej”, ingerencji funkcjonalno- przestrzenno- architektonicznej oraz generowaniu nowych funkcji społecznych i kulturalnych na obszarach zdegradowanych miast. Służyć temu będą zadania, np. rewitalizacja centrum miasta Inowrocławia i Gniewkowa oraz rozwój turystyki historycznej.

Cel operacyjny 2.4. - Wzrost konkurencyjności sektora rolnego i spójności społeczno-gospodarczej obszarów wiejskich - obejmuje zadania związane z rozwojem obszarów wiejskich powiatu inowrocławskiego takie jak: edukacja w zakresie przedsiębiorczości rolnej, promowanie edukacji ekologicznej, działalność informacyjno-szkoleniowa w zakresie pozyskiwania środków w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, działalność doradczą dla mikroprzedsiębiorstw na terenach wiejskich. Cel zakłada również wspieranie działań na rzecz gospodarstw agroturystycznych, promowanie tworzenia grup producentów rolnych. W ramach niniejszego celu realizowana będzie także idea partnerstwa poprzez współpracę z instytucjami i organizacjami wspierającymi rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich oraz z Lokalną Grupę Działania „Czarnoziem Na Soli” programu Leader+.

Elementem kształtującym pozytywny wizerunek powiatu powinna być spójność działań promocyjnych, poczynszy od sposobów komunikacji społecznej, a na formach wizualizacji kończąc.

Cel operacyjny 2.5. - Utworzenie spójnej koncepcji promocji powiatu - ukierunkowany jest na realizację zadań polegających na utworzeniu spójnego systemu wizualizacji powiatu, organizacji kampanii informacyjno-promocyjnych, stworzeniu ujednolitego folderu i ulotek promujących walory turystyczne powiatu inowrocławskiego we współpracy z samorządami gmin, sezonowym wydawaniu informatora imprez rekreacyjnych, kulturowych i sportowych. Cel wskazuje również na rozpowszechnianie wydawnictw promocyjnych i informacji o powiecie oraz promocję produktów lokalnych. Elementem promocji powiatu będzie także prowadzenie kampanii informacyjno-promocyjnych na rzecz projektów Powiatu Inowrocławskiego współfinansowanych ze środków europejskich.

Cel strategiczny 2. jest komplementarny z założeniami programów operacyjnych: Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko- Pomorskiego na lata 2007-2013, Oś Priorytetowa 5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw województwa kujawsko- pomorskiego, w tym wzrost potencjału ekonomicznego, innowacyjnego, wzrost przedsiębiorczości oraz zwiększenie zatrudnienia, Działanie 1. Rozwój instytucji otoczenia biznesu, Działanie 5.5. Promocja i rozwój markowych produktów, Działanie 5.6. Kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych oraz Oś Priorytetowa 6. Wsparcie rozwoju turystyki, Działanie 6.2. Rozwój usług turystycznych i uzdrowiskowych. Działania zaplanowane w celu 2. są spójne także z założeniami Osi Priorytetowej 7. Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy, Działanie 7.1. Rewitalizacja zdegradowanych dzielnic miast.

Wskazany cel strategiczny koresponduje także z priorytetami Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Oś priorytetowa II. Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw, Programu Rozwój Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Oś Priorytetowa VI. Polska gospodarka na rynku międzynarodowym.

Szczegółowe zestawienie celów operacyjnych i zadań Celu strategicznego 2. Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki i wykreowanie nowego wizerunku powiatu zaprezentowano poniżej.

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
2.1. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu inowrocławskiego			
Zadania			
2.1.1. Stworzenie kompleksowej bazy ofert inwestycyjnych zawierającej aktualne informacje dotyczące gruntów i obiektów	Działanie ciągłe	-	Powiat Inowrocławski, samorządy gmin
2.1.2. Kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych na terenie Gminy Inowrocław	2007-2012	budżet Gminy Inowrocław, środki UE	Gmina Inowrocław Partnerzy: Urząd Marszałkowski, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Powiat Inowrocławski, LGD „Czarnoziem na Soli”
2.1.3. Dążenie do utworzenia podstrefy ekonomicznej	Działanie ciągłe	-	Zainteresowane samorządy/organizacje/instytucje okołobiznesowe

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
2.1.4. Utworzenie Solankowego Obszaru Gospodarczego	2008-2013	budżet Miasta Inowrocławia, środki UE	Miasto Inowrocław
2.2. Wspieranie rozwoju instytucji okołobiznesowych			
2.2.1. Tworzenie warunków do powołania Powiatowego Centrum Wspierania Przedsiębiorczości	Działanie ciągłe	budżet Powiatu, budżety gmin, środki UE	Powiat Inowrocławski, samorządy gmin Partnerzy: Instytucje okołobiznesowe
2.2.2. Kontynuowanie działalności doradczej dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw	Działanie ciągłe	-	Powiat Inowrocławski - Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskich
2.2.3. Tworzenie warunków do powołania Lokalnego Funduszu Poręczeń Kredytowych	Działanie ciągłe	budżety gmin, środki UE	Samorządy gmin Partnerzy: Instytucje okołobiznesowe
2.2.4. Monitorowanie dostępności i maksymalnego wykorzystania funduszy unijnych oraz programów rządowych na rzecz powiatu	Działania ciągłe	-	Powiat Inowrocławski - Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskich
2.3. Aktywizacja rozwoju gospodarczego powiatu poprzez rozwój turystyki			
2.3.1. Wsparcie rozwoju turystyki i promocji walorów turystyczno- leczniczych Inowrocławia i gmin wiejskich powiatu inowrocławskiego za pośrednictwem Inowrocławskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej	2007-2015	środki UE, budżety gmin, składki i opłaty z tytułu zarządzania produktem turystycznym INLOT-u	Inowrocławska Lokalna Organizacja Turystyczna Partnerzy: Miasto Inowrocław, NGO, rolnicy i przedsiębiorcy działający na obszarach wiejskich świadczący usługi w zakresie agroturystyki, turystyki wiejskiej i rekreacji

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
2.3.2. Rozwój infrastruktury uzdrowiskowej miasta Inowrocławia	2007-2011	budżet Miasta Inowrocław, środki UE	Miasto Inowrocław
2.3.3. Rewitalizacja centrum miasta Inowrocławia	2008-2011	budżet Miasta Inowrocław, budżet Powiatu, środki UE	Miasto Inowrocław Partner: Powiat Inowrocławski
2.3.4. Rewitalizacja starej części miasta Gniewkowo	2008-2010	budżet Gminy Gniewkowo, środki UE	Gmina Gniewkowo
2.3.5. Oznakowanie Szlaku Piastowskiego i budowa infrastruktury towarzyszącej	2011-2012	budżet Powiatu, budżety gmin przez które przebiega szlak, środki prywatne	Powiat Inowrocławski Partnerzy: samorządy gmin, Grupa Partnerska „Na Szlaku Piastowskim”
2.3.6. Oznakowanie Szlaku Bursztynowego i budowa infrastruktury towarzyszącej	2011-2012	budżet Powiatu, budżety gmin, przez które przebiega szlak, Fundacja Ochrony Dziedzictwa Kulturowego Kujaw „Cuiavia”	Powiat Inowrocławski Partner: samorządy gmin, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
2.3.7. Turystyka historyczna - Księstwo Gniewkowskie	2008-2010	budżet Gminy Gniewkowo, budżet państwa, środki UE	Gmina Gniewkowo
2.3.8. Kontynuacja inwentaryzacji zabytkowych budowli cmentarnych na terenie powiatu inowrocławskiego	2008-2013	budżet Powiatu, środki UE, budżet państwa	Powiat Inowrocławski - Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
2.3.9. Budowa przystani nad Notecią wraz z infrastrukturą towarzyszącą	2013	budżet Miasta Inowrocław, środki UE, Wojewódzki Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Akcja 1% dla ZHR, darowizny od osób fizycznych i prawnych	ZHR Partnerzy: Miasto Inowrocław, media, NGO, osoby prywatne
2.4. Wzrost konkurencyjności sektora rolnego i spójności społeczno-gospodarczej obszarów wiejskich			
2.4.1. Kontynuacja edukacji w zakresie przedsiębiorczości rolnej	Działania ciągłe	-	Powiat Inowrocławski - Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Partnerzy: Ośrodek Doradztwa Rolniczego-Rejonowy Zespół Doradców w Inowrocławiu i Kujawsko-Pomorska Izba Rolnicza
2.4.2. Promowanie produkcji ekologicznej	Działania ciągłe	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki i Wodnej	Powiat Inowrocławski - Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Partnerzy: Ośrodek Doradztwa Rolniczego-Rejonowy Zespół Doradców w Inowrocławiu i Kujawsko-Pomorska Izba Rolnicza

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
2.4.3. Działalność szkoleniowo-informacyjna w zakresie pozyskiwania środków w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	Działania ciągłe	-	Powiat Inowrocławski - Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskich, Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Partnerzy: ODR – Rejonowy Zespół Doradców w Inowrocławiu, Kujawsko-Pomorska Izba Rolnicza, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – Biuro Powiatowe w Inowrocławiu
2.4.4. Wspieranie działań na rzecz rozwoju gospodarstw agroturystycznych	Działania ciągłe	budżet Powiatu	Powiat Inowrocławski - Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
2.4.5. Promowanie tworzenia grup producentów rolnych	Działania ciągłe	-	Powiat Inowrocławski - Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Partnerzy: ODR, Kujawsko - Pomorska Izba Rolnicza
2.4.6. Kontynuowanie działalności doradczo-szkoleniowej dla mikroprzedsiębiorstw na terenach wiejskich	Działania ciągłe	-	Powiat Inowrocławski - Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskich, Partner Wydział Ochrony Środowiska

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
2.4.7. Współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich	Działania ciągłe	-	Powiat Inowrocławski - Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
2.4.8. Wspieranie rozwoju lokalnego dla obszarów wiejskich powiatu inowrocławskiego za pośrednictwem Lokalnej Grupy Działania programu Leader +	2007-2015	środki UE, budżety gmin tworzących LGD, budżet państwa	Fundacja LGD, Stowarzyszenie „Partnerstwo Powiatu Inowrocławskiego” Partnerzy: Gminy LGD, NGO, przedsiębiorcy działający na obszarach wiejskich, organizacje zrzeszające przedsiębiorców i rolników, instytucje otoczenia biznesu i rolnictwa
2.5. Utworzenie spójnej koncepcji promocji powiatu			
2.5.1. Stworzenie ujednoliconego folderu i ulotek promujących walory turystyczne powiatu inowrocławskiego we współpracy z samorządami	2008- 2015	budżet Powiatu, środki prywatne, budżety gmin, środki UE	Powiat Inowrocławski - Biuro Informacji Publicznej i Promocji Powiatu Partnerzy: samorządy gminy, instytucje kultury
2.5.2. Sezonowe wydawanie informatora imprez rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych powiatu inowrocławskiego	2008- 2015	budżet Powiatu, środki prywatne, budżety gmin	Powiat Inowrocławski - Biuro Informacji Publicznej i Promocji Powiatu Partnerzy: samorządy gmin, organizatorzy imprez
2.5.3. Utworzenie spójnego systemu wizualizacji powiatu	2008-2010	budżet Powiatu	Powiat Inowrocławski - Biuro Informacji Publicznej i Promocji Powiatu

Cele operacyjne i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
2.5.4. Organizacja kampanii informacyjno-promocyjnych:	2007-2011	budżet Powiatu, sponsorzy, środki UE	Powiat Inowrocławski - Biuro Informacji Publicznej i Promocji Powiatu
- akcje promujące dorobek gospodarczo-kulturalny podmiotów działających na terenie powiatu, - usprawnienie przepływu informacji i poprawa komunikacji społecznej, - akcje plenerowe integrujące mieszkańców, - akcje medialne poza granicami powiatu.			
2.5.5. Rozpowszechnianie wydawnictw promocyjnych i informacji o powiecie	Działania ciągłe	-	Powiat Inowrocławski - Biuro Informacji Publicznej i Promocji Powiatu
2.5.6. Prowadzenie kampanii informacyjno-promocyjnych na rzecz projektów Powiatu Inowrocławskiego współfinansowanych ze środków europejskich	Działania ciągłe	budżet Powiatu, środki UE	Powiat Inowrocławski - Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskich Biuro Informacji Publicznej i Promocji Powiatu
2.5.7. Promocja produktów lokalnych	Działanie ciągłe	budżet Powiatu	Powiat Inowrocławski - Biuro Informacji Publicznej i Promocji Powiatu

Cel strategiczny 3: Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej powiatu

Jedną z głównych zidentyfikowanych barier rozwoju powiatu jest zły stan techniczny dróg, ich niedostosowanie do obecnego natężenia ruchu oraz niedostateczny rozwój infrastruktury transportowej na terenie powiatu inowrocławskiego. Potrzeba poprawy infrastruktury technicznej, poprawa bezpieczeństwa na drogach oraz zapewnienie spójności komunikacyjnej powiatu z regionalnym układem transportowym są głównymi wyznacznikami wyboru zadań realizowanych w ramach celu strategicznego 3. Trudną sytuację dodatkowo pogłębia niedostatek inwestycji drogowych prorozwojowych oraz brak zintegrowanej strategii rozwoju układu komunikacyjnego na terenie powiatu. Szansą na poprawę sytuacji jest możliwość pozyskania środków zewnętrznych, w tym strukturalnych na kompleksową modernizację układu komunikacyjnego na terenie powiatu oraz stworzenie zintegrowanej strategii rozwoju układu komunikacyjnego na terenie powiatu.

Technologie informacyjne i komunikacyjne są czynnikami silnie oddziałującymi na wzrost gospodarczy i zatrudnienie, co sprawia, że usługi, umiejętności i zaplecze infrastrukturalne związane z rozwojem tych technologii stanowią bardzo ważny element współczesnej gospodarki i społeczeństwa.

Walory przyrodnicze mają istotny wpływ na jakość życia mieszkańców, stanowią o atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej regionu. Zachowanie zasobów i walorów przyrodniczych dla przyszłych pokoleń wymaga nie tylko ochrony, ale i promocji za pośrednictwem szeroko rozumianej edukacji ekologicznej społeczeństwa.

Pozytywny wpływ na środowisko naturalne ma pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych. W powiecie inowrocławskim występują dobre warunki fizjograficzne do rozwoju elektrowni wiatrowych. Z tego względu wskazane jest podjęcie działań w kierunku zwiększenia udziału tego rodzaju czystej energii.

Cel strategiczny 3. realizowany będzie za pośrednictwem następujących celów operacyjnych:

- 3.1. Rozwój infrastruktury drogowej
- 3.2. Poprawa jakości transportu publicznego na terenie powiatu
- 3.3. Tworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa informacyjnego
- 3.4. Zachowanie i wzbogacanie zasobów środowiska przyrodniczego
- 3.5. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku
- 3.6. Ochrona i promocja zasobów przyrodniczych

Realizacja celu operacyjnego 3.1. - Rozwój infrastruktury drogowej - poprawi stan infrastruktury drogowej powiatu inowrocławskiego. Głównym założeniem niniejszego celu jest inicjowanie działań na rzecz utworzenia partnerskiego projektu modernizacji układu komunikacyjnego na terenie powiatu. W ramach wskazanego celu realizowane będą przedsięwzięcia polegające na poprawie dostępności komunikacyjnej powiatu poprzez powiązanie modernizacji połączeń drogowych z regionalnym układem transportowym oraz modernizacji i przebudowie ulic, dróg, przepraw mostowych oraz obiektów inżynierskich

na terenie powiatu. Cel obejmuje również rozbudowę systemu ścieżek rowerowych i ciągów spacerowych.

Przebudowie układów drogowych miast winny towarzyszyć przedsięwzięcia usprawniające funkcjonowanie transportu publicznego. Cel operacyjny 3.2. - Poprawa jakości transportu publicznego na terenie powiatu - obejmuje zakup autobusów dla Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacji w Inowrocławiu oraz przebudowę zatok autobusowych na terenie miasta Inowrocław.

Realizując cele odnowionej Strategii Lizbońskiej w ramach celu operacyjnego 3.3. - Tworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa informacyjnego - realizowane będą przedsięwzięcia na rzecz wdrażania elementów społeczeństwa informacyjnego na terenie powiatu inowrocławskiego, rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej i informatycznej a także utworzenie i prowadzenie Internetowego Serwisu Turystyczno-Kulturalno-Edukacyjnego. Do zadań usprawniających świadczenie usług publicznych należy doskonalenie Informatycznego Powiatowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego oraz cyfrowa ewidencja dróg powiatowych.

Cel operacyjny 3.4. - Zachowanie i wzbogacanie zasobów środowiska przyrodniczego - ukierunkowany jest na rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej w szczególności na obszarach wiejskich, racjonalną gospodarkę odpadami na terenie powiatu, wspieranie konserwacji urządzeń melioracji szczegółowej. Cel ten obejmuje również rewitalizację jeziora „Nowe” w Suchatówce oraz termomodernizację budynków użyteczności publicznej na terenie powiatu inowrocławskiego, w tym szkół i instytucji pomocy społecznej.

Cel operacyjny 3.5. poświęcony jest infrastrukturze energetycznej przyjaznej środowisku. Zakłada realizację przedsięwzięć gazyfikacji wsi oraz wykorzystanie gazu składowiskowego jak źródła energii odnawialnej.

Ostatni cel operacyjny 3.6. - Ochrona i promocja zasobów przyrodniczych - realizuje zadania polegające na kreowaniu postaw proekologicznych wśród mieszkańców powiatu poprzez programy edukacyjne oraz organizowanie akcji „Sprzątanie Świata”.

Cel strategiczny 3. jest komplementarny z założeniami następujących programów operacyjnych: Regionalnego Programu Operacyjnego, Oś priorytetowa 1. Rozwój infrastruktury technicznej, Działanie 1.1. Infrastruktura drogowa, Działanie 1.2. Infrastruktura transportu publicznego, Oś Priorytetowa 2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska, Działanie 2.1. Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej, Działanie 2.2. Gospodarka odpadami, Działanie 2.4. Infrastruktura przyjazna środowisku, Działanie 2.6. Ochrona i promocja zasobów przyrodniczych, Oś Priorytetowa 4. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego. Działania zaplanowane w ramach celu 3. są także spójne z Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, Oś priorytetowa VI. Drogowa i lotnicza sieć TEN- T, Oś priorytetowa VIII. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe, Oś priorytetowa X. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku, Programem Rozwój Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Oś priorytetowa 3. Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej oraz Programem Innowacyjna Gospodarka, Oś priorytetowa VII. Społeczeństwo informacyjne- budowa elektronicznej administracji.

Poniżej przedstawiono szczegółowe zestawienie celów operacyjnych i zadań Celu strategicznego 3. Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej powiatu.

Cele i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
3.1. Rozwój infrastruktury drogowej			
Zadania			
3.1.1. Inicjowanie działań na rzecz utworzenia partnerskiego projektu modernizacji układu komunikacyjnego na terenie powiatu.	Działanie ciągłe	budżet Powiatu, budżety gmin, środki UE	Powiat Inowrocławski, Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu, samorządy gmin
3.1.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej powiatu poprzez powiązanie modernizacji połączeń drogowych z regionalnym układem transportowym			
3.1.2.1. Przebudowa drogi powiatowej nr 2548C Rybitwy - Janikowo z obiektami inżynierskimi II oraz III etap	2008-2009	budżet Powiatu, środki UE	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu Partnerzy: Gmina Janikowo, Gmina Pakość
3.1.2.2. Przebudowa drogi powiatowej nr 2568C Sikorowo - Kruszwica	2009-2010	budżet Powiatu, budżet Gminy Kruszwica, budżet Gminy Inowrocław, środki UE	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu Partnerzy: Gmina Kruszwica, Gmina Inowrocław
3.1.2.3. Przebudowa drogi powiatowej nr 2033C Cierpice - Rojewo - Inowrocław	2009-2010	budżet Powiatu, budżet Gminy Inowrocław, budżet Gminy Rojewo, środki UE	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu Partnerzy: Gmina Inowrocław, Gmina Rojewo
3.1.2.4. Przebudowa drogi powiatowej: nr 3404C w ciągu al. Kopernika w Inowrocławiu, nr 3415C w ciągu ul. Roosevelta w Inowrocławiu, i nr 3410C w ciągu al. Niepodległości w Inowrocławiu	2009-2012	budżet Powiatu, budżet Miasta Inowrocław, środki UE	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu Partner: Miasto Inowrocław

Cele i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
3.1.2.5. Przebudowa drogi powiatowej: nr 3421C w ciągu ulicy Świętokrzyskiej w Inowrocławiu, nr 3419C w ciągu ulicy Szymborskiej w Inowrocławiu	2009-2010	budżet Powiatu, budżet Miasta Inowrocław, środki UE	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu Partnerzy: Miasto Inowrocław
3.1.2.6. Przebudowa drogi powiatowej nr 2558C Janikowo-Tupadły wraz z budową obejścia drogowego miasta Janikowo	2009-2012	budżet Powiatu, budżet Gminy Janikowo, środki UE	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu Partnerzy: Gmina Janikowo
3.1.3. Modernizacja i przebudowa ulic, dróg, przepraw mostowych oraz obiektów inżynierskich na terenie powiatu			
Drogi w Inowrocławiu:			
3.1.3.1. Przebudowa drogi powiatowej w ciągu ulicy Orłowskiej w Inowrocławiu, od wjazdu do stadionu do skrzyżowania z ulicą Stare Miasto	2009	budżet Powiatu, budżet Miasta Inowrocław, środki UE	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu Partner: Miasto Inowrocław
3.1.3.2. Przebudowa ulicy Marcinkowskiego w Inowrocławiu od ulicy Metalowców do przejazdu kolejowego	2009-2010	budżet Powiatu, budżet Miasta Inowrocław, środki UE	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu Partner: Miasto Inowrocław
3.1.3.3. Przebudowa ulicy Krzywoustego w Inowrocławiu	2008-2010	budżet Powiatu, środki z porozumień	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu
3.1.3.4. Przebudowa ulicy Jacewskiej odcinek od ulicy Działowej do ulicy Bursztynowej w Inowrocławiu	2009-2010	budżet Powiatu, budżet Miasta Inowrocław, środki UE	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu Partner: Miasto Inowrocław
3.1.3.5. Budowa drugiej jezdni ulicy Wojska Polskiego w Inowrocławiu	2009-2012	budżet Powiatu, budżet Miasta Inowrocław	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu Partner: Miasto Inowrocław

Cele i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
3.1.3.6. Budowa drogi od skrzyżowania ul. Wojska Polskiego z al. Niepodległości do ulicy S. Staszica w Inowrocławiu	2008-2009	budżet Miasta Inowrocław, środki UE	Miasto Inowrocław
3.1.3.7. Przebudowa ulicy Przybyszewskiego w Inowrocławiu	2009-2012	budżet Powiatu, środki z porozumień	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu
3.1.3.8. Przebudowa ulicy Wielkopolskiej w Inowrocławiu	2009-2012	budżet Powiatu, środki z porozumień	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu
3.1.3.9. Przebudowa ulicy Wierzbńskiego w Inowrocławiu	2009-2012	budżet Powiatu, środki z porozumień	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu
3.1.3.10. Przebudowa ulicy Narutowicza w Inowrocławiu	2009-2011	budżet Powiatu	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu
Drogi poza miastem Inowrocław:			
3.1.3.11. Przebudowa drogi powiatowej nr 2582C Kruszwica – Racice na odcinku Giżewo- Racice	2008-2009	budżet Powiatu, budżet Gminy Kruszwica	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu Partnerzy: Gmina Kruszwica
3.1.3.12. Przebudowa drogi powiatowej nr 2368 Żłotniki Kujawskie- Żłotowo-Barcin na odcinku ul. Jesionowej	2008-2010	budżet Powiatu, budżet Gminy Żłotniki Kujawskie, środki UE	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu Partnerzy: Gmina Żłotniki Kujawskie
3.1.3.13. Przebudowa drogi powiatowej nr 2542C Modliborzyce-Pieranie	2008-2009	budżet Powiatu, środki z porozumień	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu
3.1.3.14. Przebudowa drogi powiatowej nr 2533C Lipie-Modliborzyce	2009-2012	budżet Powiatu, środki z porozumień	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu
3.1.3.15. Przebudowa drogi powiatowej nr 2451C Młynice- Sukowy	2009-2012	budżet Powiatu, środki z porozumień	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu

Cele i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
3.1.3.16. Przebudowa drogi powiatowej nr 2509C Jaksice-Wielowieś	2008-2012	budżetu Powiatu, środki z porozumień	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu
3.1.3.17. Przebudowa drogi powiatowej nr 2516C Orłowo-Czyste	2009-2012	budżet Powiatu, budżet Gminy Inowrocław	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu Partnerzy: Gmina Inowrocław
3.1.3.18. Budowa drogi Łatkowo – Jacewo – Komaszycy	2007-2010	budżet Gminy Inowrocław, środki UE	Gmina Inowrocław
3.1.3.19. Przebudowa drogi powiatowej nr 2513C Stara Wieś- Żelechlin	2009-2012	budżet Powiatu, budżet Gminy Rojewo	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu Partner: Gmina Rojewo
3.1.3.20. Przebudowa drogi powiatowej nr 2578C Gocanowo-Rusinowo na odcinku Janocin-Rusinowo	2009-2011	budżet Powiatu, środki z porozumień	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu
3.1.3.21. Przebudowa drogi powiatowej nr 2580C Rzepiszyn- Łagiewniki	2009-2010	budżet Powiatu, środki z porozumień	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu
3.1.4. Zwiększenie liczby miejsc parkingowych na terenie powiatu	Działanie ciągłe	budżet Powiatu, budżety gmin	Powiat Inowrocławski, samorządy gmin
3.1.5. Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych i ciągów spacerowych			
3.1.5.1. Budowa chodnika wraz ze ścieżką rowerową przy ul. Szymborskiej w Inowrocławiu	2008-2009	budżet Powiatu, budżet Miasta Inowrocław	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu Partner: Miasto Inowrocław
3.1.5.2. Budowa chodnika w miejscowości Kłopot przy drodze powiatowej nr 2033C Cierpice- Rojewo- Inowrocław	2008-2009	budżet Powiatu, budżet Gminy Inowrocław, budżet Gminy Rojewo	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu Partner: Gmina Inowrocław, Gmina Rojewo

Cele i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
3.1.5.3. Budowa chodników wzdłuż drogi powiatowej nr 2033 na odcinkach: - Inowrocław-Kłopot, - Kłopot-Orłowo	2007-2010	budżet Powiatu, budżet Gminy Inowrocław, środki UE	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu Partner: Gmina Inowrocław
3.1.5.4. Budowa ścieżek rowerowych na terenie miasta Inowrocław	2007-2015	budżet Miasta Inowrocław, budżety zarządców dróg	Miasto Inowrocław Partnerzy: zarządcy dróg
3.1.5.5. Budowa ścieżki rowerowej Inowrocław-Balczewo	2008-2010	budżet Gminy Inowrocław, środki UE, FOŚ i GW	Gmina Inowrocław
3.2. Poprawa jakości transportu publicznego na terenie powiatu			
3.2.1. Zakup autobusów dla Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Inowrocławiu	2007-2009	budżet Miasta Inowrocław, środki UE	Miasto Inowrocław
3.2.2. Przebudowa zatok autobusowych na terenie miasta Inowrocław	2007-2015	budżet Powiatu, budżet miasta, środki UE	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu Partner: Miasto Inowrocław
3.3. Tworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa informacyjnego			
3.3.1. Wdrażanie elementów społeczeństwa informacyjnego na terenie powiatu inowrocławskiego – ePowiat Inowrocławski	2008-2009	budżet Powiatu, środki UE	Powiat Inowrocławski - Wydział Organizacyjny i Spraw Obywatelskich
3.3.2. Rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej i informatycznej			
3.3.2.1. Internet pod strzechami – mieszkańcy inowrocławskich wsi w światowej sieci internetowej	2008-2010	budżet Gminy Inowrocław, środki UE	Gmina Inowrocław Partnerzy: Powiat Inowrocławski, Firmy telekomunikacyjne, Fundacja LGD „Czarnoziem na Soli”
3.3.2.2. Zwiększenie dostępu do internetu i informacji dla mieszkańców dzielnic Inowrocławia i kuracjuszy	2008	budżet Miasta Inowrocław, środki UE	Miasto Inowrocław

Cele i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
3.3.2.3. Rozwój dostępu do infrastruktury komunikacji elektronicznej na terenie miasta Inowrocław	2008-2010	budżet Miasta Inowrocław, środki UE	Miasto Inowrocław
3.3.3. Doskonalenie Informatycznego Powiatowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego	2007-2012	Powiatowy Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym, budżet państwa	Powiat Inowrocławski - Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i Nieruchomości
3.3.4. Utworzenie i prowadzenie Internetowego Serwisu Turystyczno- Kulturalno-Edukacyjnego	Działanie ciągle	budżet Powiatu, środki UE	Powiat Inowrocławski - Biuro Promocji i Informacji Publicznej, Partner: Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia
3.3.5. Cyfrowa ewidencja dróg powiatowych	2008	budżet Powiatu	Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu
3.4. Zachowanie i wzbogacanie zasobów środowiska przyrodniczego			
3.4.1. Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej w szczególności na obszarach wiejskich			
3.4.1.1. Rozbudowa i modernizacja gospodarki wodno-ściekowej aglomeracji Inowrocław	2008-2015	budżet Miasta Inowrocław, środki UE	Miasto Inowrocław
3.4.1.2. Kompleksowe rozwiązanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy Dąbrowa Biskupia poprzez rozwiązania alternatywne (oczyszczalnie przydomowe z osadem czynnym)	2008-2013	budżet Gminy Dąbrowa Biskupia, środki UE, udział własny mieszkańców	Gmina Dąbrowa Biskupia

Cele i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
3.4.1.3. Budowa kanalizacji głównej i szczegółowej następujących wsi na terenie Gminy Inowrocław: - Borkowo, Jaksice, Stefanowo, - Kłopot, Orłowo, - Jacewo, Dalkowo, - Jacewo, Trzaski, Komarzyce - Łojewo - Tupadły, Krusza Duchowna, Krusza Zamkowa, Krusza Podlotowa, Żalinowo, Piotrkowice	2007-2015	budżet Gminy Inowrocław, środki UE	Gmina Inowrocław Partnerzy: Urząd Marszałkowski, Ministerstwo Ochrony Środowiska, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Kujawsko-Pański Związek Miast i Gmin
3.4.1.4. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Gniewkowie	2008-2010	budżet Gminy Gniewkowo, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środki UE	Gmina Gniewkowo
3.4.1.5. Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej w Suchatówce	2009-2010	budżet Gminy Gniewkowo, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środki UE	Gmina Gniewkowo
3.4.2. Racjonalna gospodarka odpadami na terenie powiatu			
3.4.2.1. Rekultywacja wysypiska odpadów komunalnych w Karczynie	2007-2010	budżet Gminy Inowrocław, środki UE	Gmina Inowrocław Partnerzy: Urząd Marszałkowski, Ministerstwo Ochrony Środowiska, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Cele i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
3.4.3. Wspieranie konserwacji urządzeń melioracji szczegółowej na terenie powiatu inowrocławskiego	Działanie ciągłe	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środki spółek wodnych	Powiat Inowrocławski - Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Partnerzy: spółki wodne powiatu inowrocławskiego
3.4.4. Rewitalizacja jeziora „Nowe” w Suchatówce	2008-2010	budżet Gminy Gniewkowo, budżet państwa, środki UE	Gmina Gniewkowo
3.4.5. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie powiatu inowrocławskiego			
3.4.5.1. Termomodernizacja budynku III Liceum Ogólnokształcącego im. Królowej Jadwigi w Inowrocławiu	2009-2010	budżet Powiatu, środki UE	Powiat Inowrocławski - Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia
3.4.5.2. Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 im. Franciszka Zubrzyckiego w Inowrocławiu	2011-2012	budżet Powiatu, środki UE	Powiat Inowrocławski - Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia
3.4.5.3. Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół im. Marka Kotańskiego w Inowrocławiu	2008-2009	budżet Powiatu	Powiat Inowrocławski - Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia
3.4.5.4. Termomodernizacja sali gimnastycznej w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 im. Jana Pawła II w Inowrocławiu	2009	budżet Powiatu, Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środki UE	Powiat Inowrocławski - Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia

Cele i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
3.4.5.5. Termomodernizacja budynku Bursy Szkolnej nr 1 – Zakład Budżetowy w Inowrocławiu	2009	budżet Powiatu	Powiat Inowrocławski - Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia
3.4.5.6. Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Genowefy Jaworskiej w Inowrocławiu	2009-2010	budżet Powiatu, środki UE	Powiat Inowrocławski - Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia
3.4.5.7. Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II w Kościelcu	2009-2012	budżet Powiatu	Powiat Inowrocławski - Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia
3.4.5.8. Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Kazimierza Wielkiego w Kruszwicy	2012	budżet Powiatu, Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środki UE	Powiat Inowrocławski - Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia
3.4.5.9. Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Inowrocławiu	2009-2010	budżet Powiatu, środki UE	Powiat Inowrocławski - Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia
3.4.5.10. Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 im. gen. Władysława Sikorskiego w Inowrocławiu	2009-2010	budżet Powiatu, środki UE	Powiat Inowrocławski - Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia
3.4.5.11. Termomodernizacja budynku Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stefana Żeromskiego w Inowrocławiu	2009	budżet Powiatu	Powiat Inowrocławski - Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia

Cele i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
3.4.5.12. Termomodernizacja budynku Ośrodka Wspierania Dziecka i Rodziny przy ul. Krzywoustego 15 w Inowrocławiu	2011-2012	budżet Powiatu, środki UE	Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny w Inowrocławiu
3.4.5.13. Termomodernizacja budynku Ośrodka Wspierania Dziecka i Rodziny przy ul. Kielbasiewicza 9 w Inowrocławiu	2009-2010	budżet Powiatu, Bank Gospodarstwa Krajowego	Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny w Inowrocławiu
3.4.5.14. Termomodernizacja budynku w Gniewkowie - Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny w Inowrocławiu	2011	budżet Powiatu, Bank Gospodarstwa Krajowego	Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny w Inowrocławiu
3.4.5.15. Prace termomodernizacyjne w obiektach Domu Pomocy Społecznej w Ludzisku	2009-2010	budżet Powiatu, środki UE	Dom Pomocy Społecznej w Ludzisku
3.4.5.16. Termomodernizacja obiektu Domu Pomocy Społecznej w Inowrocławiu	2009-2010	budżet Powiatu, środki UE	Dom Pomocy Społecznej w Inowrocławiu
3.4.5.17. Termomodernizacja obiektów Domu Pomocy Społecznej w Ostrowie filia w Tarnówku	2009-2010	budżet Powiatu, środki UE	Dom Pomocy Społecznej w Ostrowie
3.5. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku			
3.5.1. Budowa sieci gazowniczej na terenie Gminy Inowrocław: Kłopot, Orłowo, Jacewo, Dalkowo, Marcinkowo, Balczewo, Sikorowo, Łojewo, Dulsk, Góra, Łąkocin, Pławinek, Krusza Duchowna, Tupadły, Krusza Zamkowa	2008-2012	budżet Gminy Inowrocław, środki UE	Gmina Inowrocław, Partner: Pomorska Spółka Gazownicza Sp. z o.o.
3.5.2. Zagospodarowanie gazu składowiskowego jako źródła energii odnawialnej	2008	budżet Miasta Inowrocław, środki UE	Miasto Inowrocław

Cele i zadania	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Odpowiedzialność
3.6. Ochrona i promocja zasobów przyrodniczych			
3.6.1. Kreowanie postaw proekologicznych, wśród mieszkańców powiatu inowrocławskiego, poprzez programy edukacyjne	Działanie ciągłe	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Powiat Inowrocławski - Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa, Partnerzy: Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia, Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Inowrocławiu, Nadgoplański Park Tysiąclecia w Kruszwicy
3.6.2. Akcja „Sprzątanie Świata”	Działanie coroczne	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Powiat Inowrocławski - Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa, Partnerzy: samorządy gmin

Monitorowanie realizacji strategii

W systemie wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego na lata 2007-2015 funkcję koordynującą sprawować będzie Zespół ds. Strategii Rozwoju Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego, powołany w celu opracowania niniejszego dokumentu.

Do kompetencji zespołu będą należeć:

- opiniowanie i rekomendowanie uzupełnienia strategii, propozycji jej zmian;
- monitorowanie postępu prac w zakresie realizacji zadań,
- przedkładanie pod obrady Rady Powiatu informacji na temat realizacji zadań oraz zadań już zakończonych,
- promowanie Strategii Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego na lata 2007-2015 podczas spotkań rad gmin, Rady Powiatu Inowrocławskiego, spotkań i konferencji szkoleniowych, a także w trakcie spotkań z partnerami społeczno- gospodarczymi,
- upowszechnianie informacji o Strategii za pośrednictwem mediów lokalnych (dzienników lokalnych, portali internetowych) a także promowanie Strategii na stronach internetowych Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu.

Pełnomocnik Starosty ds. Strategii Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego na lata 2007-2015 cyklicznie będzie przedkładał Radzie Powiatu informację o stanie realizacji strategii, w szczególności w kwestii osiągania założeń przedmiotowego dokumentu.

Realizacja działań ujętych w Strategii leży w gestii samorządów i innych podmiotów, jako wnioskodawców zaplanowanych zadań inwestycyjnych w niniejszym dokumencie.

Spis tabel

Tabela 1 Zestawienie liczby wypadków drogowych w latach 2004-2006.....	11
Tabela 2 Wodociągi w powiecie inowrocławskim	13
Tabela 3 Aktualny stan wodociągów na terenie powiatu inowrocławskiego	14
Tabela 4 Kanalizacja w powiecie inowrocławskim	14
Tabela 5 Stan kanalizacji w powiecie inowrocławskim.....	15
Tabela 6 Energia elektryczna w powiecie inowrocławskim	17
Tabela 7 Sieć gazowa w powiecie inowrocławskim w latach 2003-2005	18
Tabela 8 Liczba mieszkańców powiatu w rozbiu na poszczególne gminy w latach 2000-2006	22
Tabela 9 Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci w powiecie inowrocławskim w latach 2000-2006.....	24
Tabela 10 Saldo migracji w latach 2000-2006	25
Tabela 11. Współczynniki umieralności ogólnej w latach 1998-2005	27
Tabela 12. Współczynniki umieralności niemowląt w latach 1998-2005.....	27
Tabela 13 Najczęstsze przyczyny niepełnosprawności w podziale na dorosłych oraz dzieci wg stanu na koniec 2006r.....	30
Tabela 14 Najczęstsze przyczyny niepełnosprawności w podziale na dorosłych oraz dzieci wg stanu na 30 czerwca 2007 r.	30
Tabela 15 Liczba rodzin zastępczych i osób usamodzielnionych korzystających z pomocy PCPR w latach 2003-2006 oraz w I półroczu 2007	32
Tabela 16 Liczba mieszkańców domów pomocy społecznej w latach 2003-2006 oraz w pierwszym półroczu 2007	33
Tabela 17 Wykaz osób objętych pomocą ze środków PFRON w ramach zadań realizowanych przez powiat inowrocławski, określonych w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. nr 123, poz. 776 z późn. zm.).....	34
Tabela 18 Baza sportowa szkół ponadgimnazjalnych na terenie powiatu	40
Tabela 19 Organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu inowrocławskiego w podziale na branże	42
Tabela 20 Pracujący wg płci w latach 2000-2006.....	45
Tabela 21 Pracujący łącznie z rolnictwem indywidualnym wg sektorów ekonomicznych.....	45
Tabela 22 Zestawienie procentowe stopy bezrobocia w latach 2003-2007	46
Tabela 23 Wymiar bezrobocia w powiecie w tym w mieście Inowrocław.....	46
Tabela 24 Bezrobotni wg podziału na miasta i gminy	46
Tabela 25 Liczba bezrobotnych wg wieku.....	47
Tabela 26 Liczba bezrobotnych, wg czasu pozostawania bez pracy	47
Tabela 27 Liczba bezrobotnych, wg kwalifikacji zawodowych	47
Tabela 28 Wysokość przyznanych środków Funduszu Pracy w latach 2003-2006.....	49
Tabela 29 Dodatkowe środki przyznane na realizację programów specjalnych.....	50
Tabela 30 Środki pozyskane z Europejskiego Funduszu Społecznego.....	51
Tabela 31 Dane turystyczne	53
Tabela 32 Baza noclegowa i gastronomiczna na terenie powiatu inowrocławskiego	54
Tabela 33 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon - sektor własności publicznej	57
Tabela 34 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon wg sektorów własnościowych	57

Tabela 35 Przychody ogółem w powiecie inowrocławskim wg PKD (zł ceny bieżące).....	58
Tabela 36 Struktura przychodów w poszczególnych branżach.....	58
Tabela 37 Porównanie dynamiki w podstawowych branżach w odniesieniu do roku bazowego 2003	59
Tabela 38 Roczne przychody wybranych branż (w zł)	59
Tabela 39 Użytkowanie gruntów	62
Tabela 40 Struktura przestępczości na terenie powiatu	65
Tabela 41 Wykrywalność przestępstw na terenie powiatu	65
Tabela 42 Dynamika przestępczości nieletnich w latach 2004 – 2006.....	67
Tabela 43 Statystyka miejscowych zagrożeń.....	69
Tabela 44 Ranni oraz ofiary śmiertelne na terenie całego obszaru chronionego KP PSP w Inowrocławiu.....	70
Tabela 45 Liczba zdarzeń wybranych działów w których brała udział straż pożarna	70
Tabela 46 Zagrożenia powodziowe w m. Pakość	73
Tabela 47 Dochody budżetu Powiatu Inowrocławskiego	75
Tabela 48 Wydatki budżetu Powiatu Inowrocławskiego	76

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba mieszkańców powiatu inowrocławskiego w latach 2000-2006.....	22
Wykres 2 Ludność powiatu inowrocławskiego wg płci w latach 2000-2006.....	23
Wykres 3 Struktura % ludności powiatu inowrocławskiego według gmin - stan w dniu 31.12.2006 r.....	23
Wykres 4 Struktura ludności powiatu według podziału na podstawowe grupy wiekowe	24
Wykres 5 Przyrost naturalny na terenie powiatu inowrocławskiego w latach 2000-2006	25
Wykres 6 Dynamika przychodów wybranych branż gospodarki powiatu inowrocławskiego	60
Wykres 7 Tempo rozwoju działalności handlowej w powiecie inowrocławskim	61
Wykres 8 Porównanie użytkowania gruntów w latach 2000 i 2005	63

Materiały źródłowe

---

1. Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych,
2. Powiatowy Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami,
3. Informacje Wydziałów Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu:
  - a. Wydział Komunikacji i Dróg,
  - b. Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i Gospodarki Nieruchomościami,
  - c. Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia,
  - d. Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa,
  - e. Wydział Organizacyjny i Spraw Obywatelskich,
  - f. Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskich,
  - g. Biuro Informacji Publicznej i Promocji Powiatu,
  - h. Stanowisko ds. Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych,
  - i. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
4. Informacje Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu,
5. Informacje Publicznego Specjalistycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu,
6. Informacje Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu,
7. Informacje Zarządu Dróg Powiatowych w Inowrocławiu,
8. Informacje Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Inowrocławiu,
9. Informacje Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Inowrocławiu,
10. Informacje Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu,
11. Wybrane zagadnienia Społeczno-Ekonomiczne rejonu inowrocławskiego po integracji Polski z Unią Europejską - Polskie Towarzystwo Ekonomiczne w Inowrocławiu,
12. Ankiety i karty zadań otrzymane od wydziałów Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu i jednostek organizacyjnych powiatu, samorządów gminnych i ich jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych, instytucji okołobiznesowych, mieszkańców.